

הישיבה השלוש-מאות-ושלושים של הכנסת השתים-עשרה

יום רביעי, א' בחשוון התשנ"ב (9 באוקטובר 1991)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:03

א. דברים לזכרו של חבר הכנסת לשעבר אליהו מויאל, זיכרוננו לברכה

היו"ר ד' שילנסקי:

הנני מתכבד בזה לפתוח את הישיבה.

חברי הכנסת, נא לקום.

הלך מאתנו ביום שני, א' בתשרי התשנ"ב, 9 בספטמבר, אליהו מויאל, זיכרוננו לברכה, והובא למנוחת עולמים בבית-העלמין בבאר-שבע.

אליהו מויאל היה חבר הכנסת השמינית והכנסת התשיעית וחבר בוועדות החינוך והתרבות, העבודה והרווחה והכנסת. כיהן גם כסגן שר התקשורת וייצג את מפלגת העבודה.

אליהו מויאל, זיכרוננו לברכה, היה מזכיר מועצת פועלי באר-שבע, חבר הוועדה המרכזת של ההסתדרות ויושב-ראש הוועד המפקח של קופת-חולים הכללית.

הכנסת מביעה תנחומים למשפחת מויאל ולמפלגת העבודה. יהי זכרו ברוך.

נא לשבת.

(חברי הכנסת מכבדים בקימה זכרו של המנוח).

ב. הצעות לסדר

היו"ר ד' שילנסקי:

הצעה לסדר לחבר הכנסת מיכאל בריזר. בבקשה.

מיכאל בריזר (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להעלות על סדר-היום נושא חמור, המחייב את התייחסותה הדחופה של הכנסת.

צוות המפקחים של האו"ם שנשלחו לעירק גילה שחברות גרמניות הן המוכילות בכניית התשחית הגרעינית של סדאם חוסיין. בין חברות אלה מוזכרות חברת "מסרשמידט" וחברות אחרות.

על אף הבטחותיה, לא חוקקה גרמניה עד היום את החוק האוסר את פעילותם של אותם סוחרי מוות באזורנו ככלל, ובלוב ובעירק בפרט.

דווקא בימים אלה, כשגרמניה חוגגת את איחודה מחדש, משתלב המחדל הזה בתופעות מדאיגות נוספות הצצות ברחבי גרמניה.

אני קורא לך, אדוני היושב-ראש, שתביע בשם הכנסת כולה את תביעתנו ממשלת בון כי תפסיק לאלתר את פעילותם הנפשעת של אזרחים גרמנים המפתחים נשק השמדה ברוח מסורת אפלה מן העבר. תודה.

דן תיכון (הליכוד):

הצעה באותו עניין.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת בריזר הגיש הצעה לסדר בהתאם לתקנות ואישרתי אותה. אני לא נוהג רשות הדיבור באותו עניין. כי לא נפתח בדיון בנושא הזה.

חבר הכנסת מיכאל בריזר, אשקול את בקשתך. באיוו צורה ובאיוו דרך לפעול. תודה רבה לך.

הצעה לסדר לחבר הכנסת חיים אורון, בבקשה.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב-ראש, זה שעות מספר מתעמתים חברי כנסת עם המשטרה ככפר סילואן. אני פונה ליושב-ראש בשם כל הכנסת לפנות אליהם להפסיק את הכיבוי הזה, כשחברי כנסת נמצאים בעימות עם שוטרים. חברי כנסת שנשלחו על-ידי הכנסת הזאת לבצע את תפקידם מנהלים משא-ומתן. דבר אחד צריך לעשות: לפנות אותם משם עם כל האחרים, ומייד.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

אדוני היושב-ראש, באותו נושא.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת יצחק לוי, נא להוריד את היד.

אשר לדברך, חבר הכנסת אורון, אתה הגשת הצעה לסדר, לא אישרתי אותה היות שהאינפורמציה שבידך אינה מדויקת. במקרה יש לי אינפורמציה מלאה יותר.

חיים רמון (העבודה):

תעדכן אותנו.

היו"ר ד' שילנסקי:

בסדר, אעדכן אתכם.

מאחר שחבר הכנסת מיכאל איתן טלפן אלי בסביבות השעה 08:00, אזלי קצת לפני זה, ואמר שלמפכ"ל המשטרה ולו יש חילוקי דעות בקשר לפרוצדורה ולחסינות חברי הכנסת, הם רוצים שאני אפסוק.

חשבתי שלא יהיה זה נכון לשלוף מהשרוול חוות דעת. ביקשתי שהות של זמן. דיברתי גם עם המפכ"ל והוברר לי מעל לכל ספק, שאין עימות בין המשטרה לבין חברי הכנסת.

קריאות:

— — —

הכנסת בנקודה זו. לא אכנס עכשיו לפירוט. אני חוזר ואומר: אין שם כל עימות. יש ביניהם הבנה.

לא אכנס עכשיו עוד לפרטים, כי אז אני כבר מביע דעה, והדעה עדיין לא מגובשת. השאלה היא גבולית מאוד, חבר הכנסת אורון, מחר היא יכולה להתייחס לשאלת החסינות שלך. הרי אנחנו יודעים שלעתים קרובות קורה — אינני מתייחס למקרה זה — שכאשר הדבר נוגע לסיעה, חבר הכנסת מפרש את הדבר כך, וכאשר זה נוגע לסיעה יריבה, הוא מפרש את הדבר אחרת. אני רק יכול לומר לך — אי-אפשר לצפות את הדברים — אם יודמן ואתה תפנה אלי בטענת חסינות שלך כחבר הכנסת, אני אתייחס באותה רצינות — — —

קריאות:

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

— — — אני אתייחס באותה רצינות.

אשר לעימות, בהתאם למיטב ידיעתי — אתה אולי חי מפי אמצעי התקשורת, אני בתמונה לפי שיחה אתם — —

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

רגע, תרשה לי. אני מודיע לך, שבהתאם למיטב ידיעתי, לפי השיחות שהיו לי טלפונית עם כל הצדדים, אין כל עימות. בזה גמרתי את הדיון בנושא.

ג. שאילתות בעל-פה

היו"ר ד' שילנסקי:

"בשבועות אלה העלו שני הנשיאים, של ארצות-הברית וברית-המועצות, הצעות מרחיקות לכת בדבר צמצום הנשק הגרעיני. ברצוני לשאול", ויש שתי שאלות. תשאל את שתי השאלות.

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

בסדר.

ברצוני לשאול:

1. מה היא עמדת ממשלת ישראל בנושא הנ"ל?

2. האם תתמוך ממשלת ישראל בהצעות הנ"ל ותצטרף אליהן? אם כן — מה הם הצעדים שתנקוט?

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבין שהיתה לך טעות בתוס'לב. אני רק מבקש מחברי הכנסת להקפיד על הדברים האלה. אדוני סגן שר החוץ, בבקשה.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

אדוני היושב-ראש, ישראל קידמה בברכה את ההצעות של הנשיא בוש לצמצום הנשק הגרעיני, כפי שהיא קיבלה בברכה את ההודעות של הנשיא גורבצ'וב בנושא זה. אנחנו קידמנו את העניין בברכה קודם כול כאזרחי העולם, לא רק העולם החופשי אלא אזרחי העולם כולו, משום שסכנת הכליה שריחפה מעלינו בוודאי צומצמה על-ידי השינוי המתחולל כאן.

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, אני מבקש לשמוע אותי. הועלו דברים, אני חייב הסבר, או יותר נכון, אני מוצא לנכון לתת הסבר.

הדגשתי באוזני המפכ"ל שאני, כיושב-ראש הכנסת, לא מתערב בעניין באופן כללי. אבל, כשחברי כנסת פונים אלי וטוענים טענת חסינות, אני חייב לבדוק.

בכל אופן, לרגע זה, המצב הוא: בהתאם לשיחות שהיו לי עם המפכ"ל, עם חבר הכנסת מיכאל איתן ועם חבר הכנסת שפט, שהיה כנראה על קו הטלפון המקביל, או שלושתם היו על קו מקביל והיתה שיחה משולשת, עד כמה שאני מבין, אין שם כל עימות — — —

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

מה יש שם?

חיים רמון (העבודה):

איזה ויכוח על חסינות היה?

היו"ר ד' שילנסקי:

אני לא נכנס לדיון. אל תפסיקו אותי באמצע. אני לא מפסיק אחרים באמצע דבריהם.

אמרתי שהייתי מתייחס כך אילו פנה אלי חבר מהסיעה שלך או מכל סיעה אחרת ויש לו טענת חסינות. דרך אגב, דיברתי גם עם היועץ המשפטי, והגישה שלי היתה מקובלת גם עליו.

אין כל עימות. יש חילוקי דעות על החסינות של חברי

היו"ר ד' שילנסקי:

אני עובר לשאילתות בעל-פה. שר המשפטים ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 500, מאת חבר הכנסת יאיר לוי, בנושא: גישת הפרקליטות בנושאי הלכה ויהדות. חבר הכנסת יאיר לוי איננו. השאילתא בטלה.

סגן שר החוץ ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 498, מאת חבר הכנסת האשם מחאמיד, בנושא: ההצעה של נשיאי ארצות-הברית וברית-המועצות לצמצם את הנשק הגרעיני. חבר הכנסת האשם מחאמיד, בבקשה.

498. ההצעה של נשיאי ארצות-הברית וברית-המועצות לצמצם את הנשק הגרעיני

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, בשבוע שעבר העלו שני הנשיאים, נשיא ארצות-הברית, בוש, ונשיא ברית-המועצות, גורבצ'וב, הצעות מרחיקות לכת בדבר צמצום הנשק הגרעיני.

אני שואל את כבוד ראש הממשלה, במקרה זה כבוד סגן השר:

1. מה היא עמדת ממשלת ישראל — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, סלח לי, אתה לא קורא מהנוסח הנכון.

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): זה הנוסח שיש לי, אדוני. כתוב "בשבוע שעבר", זה מה שכתוב אצלי.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר החוץ, אני מודע להבדל בין שליטה כזאת או אחרת על פוטנציאל גרעיני בידי משטר דמוקרטי לעומת שליטה של משטר ונדלי, דיקטטורי, אכזרי. לא כל כך אהובות עלי האנלוגיות ה"חפיות", שלא מבחינות בין צורת המשטרים. אני אפילו, עקרונית, לא נבהל מן הרעיון שלמדינה קטנה, שנמצאת במצוקה נוראה ובמשך שניים-שלושה דורות נמצאת תחת איום השמדה, יש יכולת כזאת, וזה למרות ואולי בגלל השקפתי היונית מאוד.

עם זאת, שאלתי היא: האם מתגבשות תוכניות במשרד החוץ, תוכניות שאתה יכול לבשר עליהן, שאינן נגועות בכניסות כזאת או אחרת, אכן, בשלב כלשהו של תהליך השלום, שבידן ליזום שינוי מוחלט, דרמטי, של ההיערכות הגרעינית באזור כולו, כמובן על בסיס מאוד מאוד מבוקר, מאוד מאוד הדדי? תודה רבה.

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

לחבר הכנסת צבן — אנחנו, כפי שאמרתי, הגבנו בהודעה רשמית על ההודעות של הנשיאים כוש וגורבצ'וב.

שנית, אני מוכרח לומר, שהצעתנו לגבי אזור מפורז עומדת. אבל אם מתייחסים לשאלה שאתה העלית, חבר הכנסת האשם מחאמיד — ונגעו בה גם אחרים — הניסיון ליצור סימטריה בין מדינות ורודניות ובין מדינות דמוקרטיות, כאילו, בהתייחסות לאותה הצהרה של פקיד האו"ם — טיפלנו בעירק, נעבור הלאה לישראל; ואני לא מתייחס לשאיפות התעסוקה של אותו פקיד, אני מתייחס לבעיה — כאשר מדברים על פריצה של עידן חדש בין ברית-המועצות לארצות-הברית, זה נובע מכך, שחל שינוי רדיקלי. ההתחמשות הזאת, או יותר נכון ההתפרקות מההתחמשות, איננה באה עכשיו כתוצאה מלחצים ומתכתיבים, היא באה למעשה כהתפרקות מרצון של ברית-המועצות, שעושה זאת כפועל יוצא של שינוי המשטר. לא צריך ללחוץ, הם מתגברים. זה לא כוש המפעיל לחץ, זה גורבצ'וב המוכן לגר. והתוצאה הזאת, כמובן, איננה קיימת פה. מה שקיימים פה אלה משטרים ורודניים, במיוחד משטר אחד שמתחמש בקצב מסוים, משקיע את כל יכולתו בדברים שגם אינם ידועים לציבור ואינם ידועים לחקשורת, בניסיון להתחמש ולהגיע לפצצות גרעין כאלה ואחרות. וזו סכנה עולמית.

עכשיו, יגידו לי: מדוע ישראל מסרבת לחתום על האמנה נגד הפצת הנשק הגרעיני? אמרתי מהי הצעתנו. אבל אני רוצה לומר: עירק חתומה; עירק חתומה על האמנה נגד הפצת הנשק הגרעיני. מה היתה התוצאה של התחיימה הזאת? היא השתמשה באמנה הזו כרשיון להתחמש. היא הלכה למדינות שונות באירופה, מדינות רבות באירופה ולא רק באירופה, ואמרה: אני, עירק, חתומה על אותה אמנה, אני לא אשתמש בטכנולוגיה הרצחנית שתיתנו לי למטרות רצחניות. מובן שהכול ידעו את השקר. המסמך לא שינה דבר. בכלל יש מדינות בעולם שמסמכים והסכמים אתן אינם נותנים דבר. ומה שצריך לשים לב אליו היא הסיטואציה הפוליטית האמיתית היוצרת הבדל מהותי אם, למשל, עירק מתחמשת בנשק גרעיני, או הולנד — לדוגמה, אינני אומר שהיא עושה זאת — מתחמשת באמצעים כאלה או אחרים. כיוון שאת ההבטחה הזאת לא עושים תמיד, אני מנצל את ההודמנות הזאת לחדר אותה. יש לנו הצעה כיצד לטפל בבעיית ההתחמשות במזרח התיכון.

לגבי המזרח התיכון, לישראל יש הצעה עומדת להשיג באמצעות משא-ומתן ישיר בינינו לבין מדינות ערב אזור מפורז מנשק גרעיני למזרח התיכון.

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת האשם מחאמיד, בבקשה.

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כבוד סגן השר, ראש הממשלה, כפי שגם אתה אמרת, בדרך את שני הנשיאים, האמריקני והסובייטי, על ההסכם שהגיעו אליו בנושא השמדת הנשק הגרעיני. איך זה מברכים אך לא מוכנים לחתום על אותה אמנה, שבאה לאסור קיום נשק גרעיני ולפקח על נשק השמדה המונית?

מה דעתך על דבריו של דייוויד קיי, ראש משלחת האו"ם לפיקוח על הנשק הבלתי קונבנציונלי? הוא אמר: אני מקווה שהגילויים יפקחו את עיניהם של ישראל ושל מדינות אחרות, שאי-אפשר להמשיך לקיים מירוץ גרעיני, וחייבים להגיע להסדר פירוק, לרבות ישראל. אני מקווה, הוא אומר, שישאל תפתח את שעריה לבדיקות שלנו. אני מקווה שישאל תהיה המשימה הבאה שלי אחרי עירק.

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת רענן כהן, ואחריו — לחבר הכנסת יאיר צבן. חבר הכנסת רענן כהן איננו. חבר הכנסת יאיר צבן, ואחריו — חבר הכנסת שבח וייס.

יגאל הורביץ (הליכוד):

חבר הכנסת שבח וייס ויתר.

הי"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שבח וייס ויתר? אינני מבין. חבר הכנסת רענן כהן, אם הוא רשום פה, סימן שלפני דקה הוא הרים יד. זה לא בסדר, להרים יד ולצאת. חבר הכנסת יאיר צבן, בבקשה.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר החוץ, אין ספק שהיינו עדים להצהרות בעלות דרמטיות בלתי רגילה, גם של הנשיא כוש וגם של הנשיא גורבצ'וב, לגבי פירוק נשק גרעיני מצד שתי המעצמות הגדולות. זה אחד הסימנים לכך שאכן נפתחת תקופה חדשה, וכולנו מקווים שהדבר אכן ילך ויתממש. אנחנו גם מקווים שרורתה של התקופה הזאת תשפיע על האזור שלנו. זה לא תלוי רק בנו, זה תלוי גם בנו.

אני שואל אותך, אדוני סגן שר החוץ, ראשית, אכן, מדוע לא הגיבה הממשלה על ההצהרות הדרמטיות הללו? שנית, האם אינך סבור שהגיעה העת לדיון ציבורי ופרלמנטרי על נושא "גרעין" המזרח התיכון — כשאני אומר פרלמנטרי, כמובן ברמות שונות, יש דברים שיפה להם דיון בולטניים סגורות, אבל יש דברים שהם בגדר שאלות עקרוניות — וכיצד אתה רואה את דבריו של ראש משלחת האו"ם לבדיקת הנשק הלא-קונבנציונלי בעירק, שאמר שהוא מקווה שהשליחות הבאה שתוטל על קבוצת הפעולה הזאת תהיה בישראל?

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת רענן כהן, אני מצטער. אתה לא היית. בעצם הייתי צריך למחוק ולא לתת רשות דיבור לחבר נוסף מאותה סיעה. אבל מתוך ליברליות הכרחי, שאני נותן רשות לחבר כנסת נוסף מאותה סיעה, שאכן הצביע, וזה חבר הכנסת שבח וייס. בבקשה.

סגן שר החוץ ב' נתניהו:

חבר הכנסת וייס, הנושא של פושעי מלחמה, משתפי פעולה עם הנאצים, עלה בשיחות שלנו עם נציגים מאותן מדינות, וגם בהכרזה שלנו בהכרת העצמאות של ליטא הביע סגן ראש הממשלה ושר החוץ את הציפייה שלנו, שתהיה בעצם בדיקה מחודשת של כל הנושא הזה וטיפול הולם בו עם קבלת העצמאות. לנו נאמר על-ידי נשיא ליטא, גם בהצהרה פומבית, ואחר כך גם על-ידי נשיא מועצת הרפובליקה, שכוונתם לעשות את הדבר. כלומר, מבחינת האמירות הפורמליות שלהם, הם לא נתנו שום אינדיקציה של נכונות לעשות רהביליטציה או לפטור את פושעי המלחמה, כפי שדווח בעיתונות, אלא להיפך — אמרו שינקטו פעולות.

פעולה אחת שהוצעה היא פעולה של ועדה פרלמנטרית משותפת לליטא ולישראל, שיהיה עליה לבדוק את כל הנושא של פושעי מלחמה וכיצד לטפל בהם. אנחנו הודענו, שר החוץ הודיע, שאנחנו מקבלים בכרחה את הרעיון הזה. אנו פועלים כרגע ליישם אותו. ואני משוכנע, שיהיו חברי הכנסת, שירצו לטפל חלק בעשייה חשובה זו.

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר החוץ, אני יודע שגם בתוכנו כבר יש עניינות מסוימת מטיפול בנושא זה. על כן אני נמצא תמיד באיזה מצב של חצי התנצלות. אני לא מתכוון להתעייף. ואני חושב שהיחס לעבר הוא לא רק חוב מסורי שלנו, אלא הוא גם במידה רבה פונקציה של היחס שלנו להווה ולעתיד.

בליטא, בלסביה, באסטוניה ובאוקראינה באופן מיוחד, היקף שיתוף הפעולה עם הנאצים היה רחב ביותר, אולי רחב יותר מאשר בקרב כל אומה אחרת. אין זאת אומרת שלא היו שם חסידי אומות העולם ולא היו אנשים עם רגש ועם לב אנוש. אבל אם עושים השוואה בתוך קטלוג האופל הזה, שם היתה האפלה גדולה ביותר. רבים מהם נשפטו ונידונו לעונשים כבדים.

נכון שהמשטר הקומוניסטי עשה לא אחת התחשבות פנימית וטפל על אנשים אשמות שווא בגלל פנקסאות הדמים שלו. אנשים כאלה, אין לנו שום נטייה להעניש אותם והם ראויים לרהביליטציה. אבל אגב כך, בהזדמנות זו שהדיקטטורה מתה, יש נטייה חזקה לעשות את הדבר הזה. וזה מתקשר לאיזה ניסיון נוסף של "שולחן נקי". אנחנו התרגשנו מאוד ממה שקורה, למשל, בבאבייאר ואנחנו מודעים לניסיון להשתמש בטרגדיה הנוראה הזאת ליחסי ציבור לדמוקרטיה של אוקראינה. אבל, עם זאת, מעריכים כל סולחה, כל בקשת מחילה אנחנו נותחים לה, כלי לסלוח לאלה שעשו.

עם זאת אני חושב שתפקידנו לדאוג באופן שיטתי לכך, שאנשים שביצעו פשעים נוראים, לא יהיו מההפקר ולא מן השכחה. העובדה שהם בחיים 30, 40, 50 שנה, כאשר האדמה רוויה בדם אלה שהם רצחו, זו מתנה שהם קיבלו. הם חטפו אותה, היא לא מטרתה אותם, היא לא מקטינה את חומרת העבירה המחרידה שהם ביצעו.

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת חגי מירום.

אדוני סגן השר, תרשה לי רק להגיד, שלפחות לגבי ליטא ואוקראינה, מה שאמר חבר הכנסת שבח וייס, אני יכול לאשר זאת מניסיון אישי, חוותי זאת, לצערי הרב.

אבל הבעיה הזאת קודם כול ממוקדת באותן מדינות רודניות, שאין להן שום אינהיביציות לגבי שימוש בכוח, לגבי שימוש בנשק קטלני.

לכסוף, לשאלה האחרונה של חבר הכנסת שבח וייס — התוכניות שלנו במסגרת תהליך המשא-ומתן הן בהחלט להעלות את הנושא הזה במסגרת הוועדה האזורית. אבל, לדעתנו, אי-אפשר לדון בשאלת הפצת הנשק הגרעיני במזרח התיכון בלי לתת את הדעת קודם כול להפצת הנשק הקונבנציונלי, שהיום הופך להיות הבעיה הקרדינלית במזרח התיכון. במקביל להתחמשות של מדינה כמו עירק בנשק לא-קונבנציונלי יש זרימה אדירה של נשק קונבנציונלי מכל השווקים בעולם לתוך המזרח התיכון. לדעתנו, צריך לטפל בנושא הזה בראש ובראשונה.

הי"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני אפשרתי לחבר הכנסת מיכאל בריזהר להעלות הצעה לסדר, וחבר הכנסת דן תיכון רצה להגיד משהו ולא אפשרתי לו. אמרתי: אני מעביר לטיפול ולבדיקה את העניין. אבל אני מוצא לנכון לומר כבר עתה, שחבר הכנסת דן תיכון רצה לפנות לחבר הכנסת מיכאל בריזהר ולחברים אחרים ולהביא לידיעתם, שהחוק לאיסור יציאת חומרים מסוג זה לא עובר בגלל התנגדות ה-SPD — המפלגה הסוציאליסטית בכונדסטג, וכוונתו היתה לבקש מחברים שיש להם אפשרות להשפיע על ה-SPD שתאפשר להעביר את החוק.

מיכאל בריזהר (העבודה):

כשביל מה צריך להתנצת, מבחינה פוליטית, בצורה מכוערת?

הי"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת בריזהר, למה לך להיכנס לוויכוח ולהתנצחות. הוא רצה להציע הצעה לגיטימית, שכל חבר שיש לו השפעה, שיכול להשפיע — ישפיע.

מיכאל בריזהר (העבודה):

הוא יכול היה לבקש — — —

הי"ר ד' שילנסקי:

סגן שר החוץ ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 501. מאת חבר הכנסת שבח וייס, בנושא: שחרור פושעים נאצים באוקראינה ובארצות הבלטיות.

501. שחרור פושעים נאצים באוקראינה ובארצות הבלטיות

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר החוץ, בגל הכרזת העצמאות הפוקד את מדינות הגוש הקומוניסטי לשעבר, לצד ההתלהבות הלאומית, לעתים הלאומנית, מתרחש חיזיון של מעין "סולחה" לפושעים נאצים, כך בליטא וכך גם באוקראינה, באסטוניה, בלסביה ובמקומות אחרים. וזהו מעין הפניית עורף לאחריות ההיסטורית של אומות אלה לפשעי השואה.

ברצוני לשאול:

1. מה הוא המצב לאשורו, כפי שהוא ידוע למשרד החוץ שלנו?

2. מה היא תגובת ישראל?

3. כיצד נגיב בפועל?

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני סגן שר החוץ, בבקשה.

הממשלות השונות על התגברות האנטישמיות ולדרוש מהן פעולות מסוימות, וזאת אנחנו עושים.

אנחנו לא מתעייפים, חבר הכנסת וייס. גם אנחנו לא מתעייפים. לעולם לא נתעייף מזה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לסגן שר החוץ. חברי הכנסת, אודה לכולם אם ימעיטו בפניות למזכיר הכנסת בזמן ישיבות המליאה. מה קורה? אנשים באים ושואלים אותה שאלה, למען הנימוס הוא עונה, הוא עסוק אתם, בינתיים מרימים יד והוא לא רואה, הוא רק בן אדם.

השר לענייני דתות ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 502, מאת חבר הכנסת משה זאב פלדמן, בנושא: הקמת מוסד לנישואין אזרחיים על-ידי מפלגת העבודה.

השר לענייני דתות א"ח שאקי:

מכובדי חבר הכנסת הרב פלדמן — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, הפורמליות מחייבת, שהשואל יקרא את השאלתא. חבר הכנסת פלדמן, בבקשה.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני מודה לך על רצונך להשיב לי — טרם יקרא ואני אענה, כפי שנאמר, אבל בכל זאת, לפי הפרוצדורה של הכנסת אני חייב לא לשאול אלא לקרוא את שאלתי אליך.

היו"ר ד' שילנסקי:

כדי שכל עם ישראל ישמע אותה.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):

בהחלט. זאת באמת שאלה חמורה שכל אחד חייב לשמוע אותה.

502. הקמת מוסד לנישואין אזרחיים על-ידי מפלגת העבודה

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):

לפני ימים מספר פורסם, כי מפלגת העבודה עומדת להקים מוסד לנישואין אזרחיים, דבר שיש בו משום פגיעה בערכי היסוד של היהדות, מלבד פגיעה לכאורה בחוק הנישואין והגירושין.

ברצוני לשאול:

1. האם ידועה למשרד החלטת מפלגת העבודה הנ"ל? יכול להיות שאז עדיין היתה מפלגת המערך.

2. כיצד בדעתך לפעול כלפי ההחלטה נוכח האמור בחוק הנישואין והגירושין?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

השר לענייני דתות א"ח שאקי:

מכובדי, חבר הכנסת הרב פלדמן, 1. למשרד לענייני דתות נודע, בעקבות שיחה עם מזכ"ל מפלגת העבודה, חבר הכנסת מיכה חריש, כי במסגרת ועדות מכינות לוועידת מפלגת העבודה עלה אומנם נושא הנישואין האזרחיים. כך, למשל, החליטה הוועדה למעמד האשה להציע להמליץ בפני ועידת מפלגת העבודה לתמוך בהצעת החוק להחלת נישואין אזרחיים. ועדת המשנה לזכויות האדם שליד מפלגת העבודה קיבלה החלטה דומה. לעומתן קיבלה הוועדה לנישואי דת

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, הגל הזה וההתלהבות הזאת של העצמאות פוקדים וממשיכים לפקוד את החלק המזרחי של גרמניה, אותה גרמניה שאוחדה לה יחדיו. אנוכי, שביקרתי לאחרונה בעיר לייפציג, עיר הולדת אמי, יכולתי לראות בעיני וגם לקבל עדויות חיות על תנועות ניאורנאציות שמשתוללות ברחובות והמשרה אינה מסוגלת להשתלט עליהן. בשיחה עם ראש העיר לייפציג אמר ראש העיר, כי בעניין זה יש גם תנועות אנטישמיות במדינות אחרות, כאילו דבר שבשגרה הוא שיש אנטישמיות כזו בארצות אחרות שכעולם, וכאילו גרמניה לא מחויבת במחויבות יתירה ויתירה על רקע מה שאירע בתוכה.

האם משרדך ער להתרחבות ולגידול המכהיל של התנועות הניאורנאציות בגרמניה, והאם התרעתם על כך בפני ממשלת גרמניה? תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. כמעט בכל נושא יש תמיד שניים, בהתאם לחקנון, שמבקשים שאלה נוספת. בעניין הזה היה רק חבר כנסת אחד. אדוני סגן השר, בבקשה.

רענן כהן (העבודה):

אני ביקשתי.

היו"ר ד' שילנסקי:

כנראה לא שמו לב, או אולי הורדת מהר מאוד את ידך. עמך הסליחה. חבר הכנסת רענן כהן, בבקשה.

רענן כהן (העבודה):

אדוני סגן השר, לא אכנס לכל הטרגדיה האנושית ההיסטורית, הדפים כתובים והספרים מאשרים את העובדות. אבל אני רוצה לשאול את סגן השר: האם במשרד החוץ קיימת מחלקה מיוחדת שבה יש רישום של כל מי שעדיין נמצאים הפושעים הנאצים שסחובים בכל רחבי העולם? מה עושה משרד החוץ? איזה דיווח הוא יכול להביא לנו מאותן שנים? מה הן ההצלחות והאם היו גם כישלונות? תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר החוץ ב' נתיניהו:

לשאלתו הערתו של חבר הכנסת וייס, אני כמובן שותף לה, כפי שאני שותף להצטרפותו של היושב-ראש. משפחתי, או חלק ממנה, הוכחדה גם היא ברצחנות הזאת ובשיתוף הפעולה עם הרצחנות הזאת, במקרה זה בליטא. לכן הדבר עומד מול עינינו, כמובן.

לגבי שאלתו של חבר הכנסת חגי מירום: כן, ישראל העלתה את הנושא של האנטישמיות המתרחבת בפני ממשלת גרמניה כמה וכמה פעמים. אני דיווחתי על כך לכנסת בהודמנויות קודמות. אני חושב שהבעיה איננה רק של התרחבות האנטישמיות בגרמניה על-ידי ניאורנאצים, אלא גם, קודם כול, השתמרותם של דה-ניאורנאצים, נאצים ישנים, וגם של אנטישמיות חדשה, שאני רואה, אני מוכרח לומר לך, שהיא הולכת ומתרחבת ומתעצמת במערב-אירופה וגם בצפון-אמריקה. אני מקווה שלא נצטרך לדון על זה יותר מדי.

לגבי שאלתו של חבר הכנסת רענן כהן, אנחנו לא עוקבים, וזה גם לא תפקידו של משרד החוץ לעקוב שמות וכפירות אחר כל הפושעים הנאצים. יש לכך מחלקה אחת באגפי הממשל שלנו, המטפלת בנושא הזה. תפקידנו הוא להחריע בפני

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת יצחק לוי, בבקשה.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

מי שבסוף סובל מזה זה אנחנו, כי באים אלינו לנישואין.

הי"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת צוקר, אני בטוח שאתה כמה לשמוע את חבר

הכנסת יצחק לוי. תאפשר לו להציג את שאלתו.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, קודם כול אני רוצה

להצטרף לתקווה, שמפלגת העבודה לא תקרע קרע שלא יהיה

אפשר לאחות אותו אחר-כך בחלק גדול מהציבור בארץ, ושל

יקבלו את ההצעה הזאת.

חגי מירום (העבודה):

— — —

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — —

אברהם שוחט (העבודה):

— — —

הי"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, חבר הכנסת יצחק לוי טרם אמר משפט אחד.

אחרי חצי משפט אתם כבר יודעים מה הוא רוצה להגיד בחלק

השני?

אברהם כ"ץ-עוז (העבודה):

— — —

הי"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת כ"ץ-עוז, אולי תואיל לשבת? על מה החקיקה

הזו, אינני יודע.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

— — — השיטות שלכם.

הי"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, עד כמה שזכור לי, חבר הכנסת יצחק לוי

קיבל את רשות הדיבור. הוא טרם סיים משפט אחד וכבר יש

מקהלה.

חבר הכנסת בריזהר, אתה השמעת את שאלתך בצורה

לגיטימית. תאפשר גם לחבר הכנסת לוי את התענוג הזה.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש. אני פניתי למפלגת

העבודה מתוך רצון שלא לגרום לקרעים. אני לא יודע על מה

הצעתה. הרי לפני רגע התפאר חבר הכנסת זיסמן בזה שחוק

הנישואין והגירושין הנוכחי התקבל בתמיכת — או אפילו

ביוזמת — מפא"י.

אברהם כ"ץ-עוז (העבודה):

נכון.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

אם כך, מה הצעתה? אני אמרתי שאני מקווה שההמלצות

של ועדות המשנה של מפלגת העבודה תידחנה בוועידת

העבודה ולא יהיה קרע בעם בנושא נישואין וגירושין.

אברהם כ"ץ-עוז (העבודה):

— — —

ומדינה החלטה להמליץ בפני הוועידה לשמור על הסטטוס-קוו בנושא נישואין וגירושין. כל ההחלטות הנ"ל הן החלטות טרם ועידה, שנדונו בוועדות משנה כהמלצות חסרות עדיין כל חוק. רק ועידת מפלגת העבודה מוסמכת לקבל החלטות המחייבות את נציגי מפלגת העבודה בכנסת. לפיכך ברור, כי אין כל החלטה רשמית של מפלגת העבודה בנושא נישואין וגירושין.

2. בהזדמנות זו אני פונה למפלגת העבודה ומציע לה להוסיף ולתמוך בחוק שיפוט בתי-דין רבניים (נישואין וגירושין), התשי"ג—1953, במתכונתו הנוכחית, כדי לשמור על אחד היסודות החשובים ביותר לאחדותה של האומה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

החוק הזה חוקק בתקופת מפא"י.

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת פלדמן,

בבקשה.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

חבר הכנסת פלדמן, החשש חלף — — —

הי"ר ד' שילנסקי:

זכותו של חבר הכנסת לשאול שאלה נוספת. נא לאפשר לו

להשמיע את השאלה הנוספת.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):

אדוני השר, אני שמח שהרגעת אותי שעדיין החשש הוא

לא מוחשי. אני רוצה בהזדמנות זו אכן לפנות לידידי במפלגת

המערך, העבודה: אנא, תשמרו על זהותכם היהודית ואל תעשו

שטויות, חס"ח לילה אל תרשו הידרדרות איזמה זאת

במפלגתכם.

השאלה הנוספת שלי לכבוד השר היא: מה אתה חושב

לעשות כדי להבטיח שאכן מפלגת העבודה לא תעשה שטויות

כאלה?

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת מיכאל בריזהר;

אחריו — לחבר הכנסת יצחק לוי.

מיכאל בריזהר (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אחרי שחבר הכנסת פלדמן, בוויכוח

עם חבר הכנסת אורון בטלוויזיה המשיך חברי קיבוצים

לחזירים, ואחרי שהוא האשים את אנשי מפלגת העבודה

בשתיית דם קופים, עכשיו הוא מאשים אותנו בעשיית שטויות.

אני הייתי שואל את חבר הכנסת פלדמן, ברוח דבריו: אולי

נעשה עסקה, חבר הכנסת פלדמן, אנחנו נוותר על הצעת החוק

הזאת ואתה תוותר על הייחודיים, ותפעל אז — — —

הי"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מיכאל בריזהר, אתה צריך להפנות את

השאלה לשר.

מיכאל בריזהר (העבודה):

כן, אני אשאל את השר. אמרתי: חבר הכנסת פלדמן, אולי

נעשה עסקה. אנחנו נוותר על הצעת החוק, אתה תוותר על

הייחודיים ברוח הזהות היהודית שלך. אל תענה לי עכשיו,

השר עונה לי, ואני שואל את השר מה דעתו על העסקה

המוצעת. תודה.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):

— — —

חבר הכנסת ברוך, הצעת כעסקה לרב פלדמן ביטול הכספים הייחודיים. אני מתפלל על שהדבר חוזר. הרי יש לפני הכנסת הצעת הסדר, שלפיה מתבטלים לחלוטין הכספים הייחודיים. מפלגתי, המפד"ל, באה עם הצעת חוק מפורשת בנושא.

אברהם שוחט (העבודה):

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, נא לאפשר לשר לסיים את תשובתו.

קריאות מספסלי העבודה:

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, הציבור נרגע, כבודו יכול להמשיך.

השר לענייני דתות א"ח שאקי:

אין זה פלא שנישואין אזרחיים מעוררים תמיד עניין וגם סערות, אבל אני מקווה שבסוף יישאר אותו חוק.

על כל פנים, בעניין הייחודיים, כולנו מאמינים שמה שחסר היה הוא קבלת קריטריונים אובייקטיביים, וכשהם יתקבלו יבואו הכול על סיפוקם ויתברר שאין שום ייחודיות אלא יש צדק ושוויוניות ותו-לא.

אשר לדבריו של חבר הכנסת הרב לוי, אני מסכים בהחלט עם פנייתו למפלגת העבודה להימנע מקרע בעם. היה זה ישראל ישעיהו, וזכרנו לברכה, שאמר שאם לא יתקבל החוק הזה יתפלג העם לשני עמים, זאת השקפה שמפא"י ההיסטורית, והיום יורשתה מפלגת העבודה, האמינה בה. אני מקווה שהיא תמשיך להאמין בה.

רבותי, חברי מפלגת העבודה, נשאלתי על-ידי עמיתי הרב לוי על גופים העורכים נישואין אזרחיים. אני רוצה לומר, שהביטוי הזה איננו נכון מבחינה משפטית. אי-אפשר לערוך נישואין אזרחיים במדינה שאין בה חוק לעריכת נישואין אזרחיים. מה שהם עושים זה נישואין פרטיים, ולכן כבר התייחס בית-המשפט העליון, לצערנו הגדול, העניינים הללו אינם מגיעים לדיון משפטי-שיפוטי על-פי איזו הסכמה, אבל ברור שמבחינת ההלכה הנישואין הללו בדרך כלל אינם תקפים, אבל לא תמיד, ולכן אסור פה להטעות את הציבור.

צריך לומר: נישואין אזרחיים במדינת ישראל — אין, אין, כי אין חוק כזה. יש הצעות חוק, יש למפלגת העבודה הצעה לקבל חוק כזה. הצעה זו עדיין לא התקבלה בוועידת מפלגת העבודה, ותקוותי היא שהיא לא תתקבל, וודאי שהיא עדיין לא נתקבלה בכנסת. מה שיש אלה הם נישואין שאדם פרטי עורך אותם. בית-המשפט העליון כבר חיזר ודעתו בנושא וקבע שזה פוגע בתקנת הציבור, ותקנת הציבור היא דבר חשוב, אבל כל עוד הדבר הזה לא הגיע להכרעה שיפוטית, יש אנשים פרטיים העורכים נישואין, אבל אין להם שום משקל של נישואין אזרחיים. להיפך, הם משתדלים לעשות את זה כאילו היו אלה קידושין תקפים. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אנחנו עוברים לשאלתא בעל-פה מס' 499 בנושא: ניתוק מים ליושבי קרוונים ביפו על-ידי עיריית תל-אביב — מאת חבר הכנסת אלי בן-מנחם. חבר הכנסת בן-מנחם, בבקשה.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):
אני אקבל את ההזמנה ברצון רב, אם תזמין אותי.

ועכשיו לשאלתי לכבוד שר הדתות. נמסר לי שבאות הכתבות בטלוויזיה השבוע — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אתם לא מאפשרים לחבר הכנסת יצחק לוי לרבו. כבוד הרב פלדמן, חבר הכנסת פלדמן, אתה התיישבת על-יד חבר הכנסת כ"ץ-עוז וזה גורם לו להתלהבות, והוא מדבר כך שזה מפריע לשואל.

אברהם כ"ץ-עוז (העבודה):

למען הדיוק, אני עוד לא התחלתי להתלהב. אם אתה מבקש שאני אתלהב, אני אמלא את בקשתך ואתחיל להתלהב.

היו"ר ד' שילנסקי:

חס וחלילה, אינני מבקש.

מיכאל ברוך (העבודה):

אדוני היושב-ראש, וכשהוא מתלהב, זו שמחת בית-השואבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

יפה.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הדתות, כאחת הכתבות בטלוויזיה השבוע דובר על קשיי נישואין שיש לאזרחים מהעדה האתיופית, ושם הזכיר אחד מהם, שכאשר הם נתקלים בבעיה ברבנות, הם פונים לגופים מסוימים שעורכים נישואין אזרחיים בישראל. אני רוצה לדעת, אדוני השר, האם הדבר הזה ידוע לך? לא נזכר שם אילו גופים. אני שואל, האם משרד מודע לכך שיש בארץ גופים העוברים על החוק ועורכים נישואין אזרחיים? תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. כבוד השר, בבקשה.

השר לענייני דתות א"ח שאקי:

אדוני היושב-ראש, אפתח בתשובה לרב פלדמן. אני כאמת הייתי מוציא רק את המלה "שטויות", ברשותו, מן העניין, כדי שהאווירה תישאר פרלמנטרית. עם זאת, אני רוצה להזכיר לחברי הכנסת, וזה בתשובה לכל חברי הכנסת ששאלו, מי שהביא לקבלת חוק בתי-דין ברניים (נישואין וגירושין), התשי"ג — 1953, בין השאר — מי שתמך בזה, היוזמה היתה של חברי כנסת מהמפלגה הדתית-לאומית. אבל דוד בן-גוריון המנח נחן ידו לעניין, וישראל ישעיהו המנח נתן ידו, ובהתלהבות, לעניין. זה היה חוק של קונסנסוס, והקונסנסוס נבע מהכרה ברורה, אדוני היושב-ראש, כי זה אחד הנושאים החשובים והמעטים שבהם מובטחת אחדותו של העם בישראלי.

תמיד, מאז קום הכנסת, היו הצעות להנהגת נישואין אזרחיים, אבל אף לא הצעה אחת זכתה, ולו פעם אחת, למשור שמחקרב לרוב בכנסת; מה שמעיד כי אין, על פני 43 שנותיה, הכנסת, המבטאת נכונה את רוח העם ואת רצון העם, הבינה שאי-אפשר להנהיג נישואין אזרחיים בעם בלי להביא, חלילה, לפילוגה של האומה. לכן הפנייה שלי — ואני שמח שהצטרפו כמה — למפלגת העבודה, שלא לקבל את ההצעה הזו, אף כי, כמובן, זו זכותם הטבעית של בני כל מפלגה שהיא להציע את אשר נראה להם נכון לפי האידיאולוגיה שלהם.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אדוני היושבי-ראש, יש לי בקשה אליך: אני הגשתי שאלתא שלי, ובשאלתא המתוקנת יש כמה טעויות. אני מבקש, אם אפשר, לקרוא את השאלתא — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

יש טעות אחת, אומר לי המזכיר.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

מצאתי עוד טעות. האם אפשר לקרוא את השאלתא שלי?

היו"ר ד' שילנסקי:

לא.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

בסדר.

היו"ר ד' שילנסקי:

את השאלתא, כפי שהיא פה מופיעה, עם התיקון.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אני לא יודע מדוע אתם כל כך מעדנים שאלות.

499. ניתוק מים ליושבי קרוונים ביפו על-ידי עיריית תל-אביב

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אדוני שר הפנים, ביום שישי, 1 באוקטובר 1991, בשעה 05:00, ניתקה עיריית תל-אביב את זרם המים לעשרות משפחות מחוסרי דיוור, ותיקים ועולים חדשים, מפוני האוהלים, בהם עשרות תינוקות. סליחה, אני מבקש לתקן. אתה רואה? אמרתי לך שתרשה לי לקרוא את זה כפי שאני רציתי.

היו"ר ד' שילנסקי:

"המתגוררים באוהלים".

אליהו בן-מנחם (העבודה):

מפוני האוהלים, יושבי הקרוונים, כי היום הם יושבי קרוונים.

היו"ר ד' שילנסקי:

"ברצוני לשאול".

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אתה יודע מה? אם אתם מתקנים, הבקשה שלי: כשאתם מתקנים שאלתא, לפחות שהבסיס יהיה קיים, ולא אצטרך בכל מלה לחפש מה תיקנתם, מה לא תיקנתם. אני באמת מבקש את זה, כי אני הייתי קורא את השאלתא שלי והיא היתה טובה יותר.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אלי בן-מנחם, היתה לך טענה, תרשה לי.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

כן, יש פה כמה אי-הבנות.

היו"ר ד' שילנסקי:

תרשה לי להזכיר לך: את התיקונים עושה מנגנון הכנסת, שהוא בעל ניסיון, הוא מכיר טוב את התקנות, ובדרך כלל אין חילוקי דעות. היה פה תיקון אחד שביקשת שיעשו, ומנגנון הכנסת הסכים לו. בוא נגיש לשאלה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

טוב, תרשה לי, אני מתחיל מחדש. זה יהיה בדיוק חצי דקה.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא, אני לא מרשה להתחיל מחדש. זה כבר נקרא פעמיים, עם תיקון, בלי תיקון, מכל הצדדים. תגש לשאלות.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

ברצוני לשאול:

1. מדוע ניתקה העירייה את זרם המים לאותם תושבים הסובלים זה שנה וחצי במאהלים קרועים ודולפים?

2. האם יש באפשרותך להפקיע מעיריית תל-אביב את הסמכות והזכות לחבר ולנתק מים?

3. האם נשקל להקים ועדה קרואה לעיר תל-אביב?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. הנה, אתה רואה — הכול מובן.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

זה לא בדיוק אותו דבר.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, בבקשה.

שר הפנים א' דרעי:

אדוני היושבי-ראש, כנסת נכבדה, במענה על השאלתא בעל-פה של חבר הכנסת אלי בן-מנחם, בעניין ניתוק המים לקרוונים על-ידי עיריית תל-אביב, הנני מתכבד להשיב:

1. העירייה הורתה לנתק חיבור מים בלתי חוקי אשר בוצע, כנראה, על-ידי חברת "עמידר". החיבור נעשה בתאריך לא ידוע, ללא בקשה, ללא התקנת מד-מים, כפי שהחוק מחייב. חברת "עמידר" אכלסה את שכונת הקרוונים ללא כל תיאום עם העירייה. כמובן, גם לא בוצעו כל הסידורים ההכרחיים הדרושים לאכלוס המכנים.

לעצם העניין: העירייה החליטה בשלב זה להקפיא את האקט של ניתוק המים ולנסות, על-ידי שכנוע והליכים משפטיים, להפסיק את הפעולה הלא-חוקית של חברת "עמידר". כמובן, העניין מצוי כרגע בהליך משפטי, וקיימת החלטה של בית-המשפט שלא לשנות דבר מהנעשה בשטח.

2. אין באפשרות שר הפנים להפקיע את הסמכות והזכות לחבר ולנתק מים. סמכות זו מסורה לעירייה על-פי דין.

3. לא.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת אלי בן מנחם, רשות לשאלה נוספת.

תרשו לי: מאחר שבעוד כמה דקות מחליף אותי סגן יושב-ראש הכנסת גדעון גדות, ואני חייב תשובה ליאיר לוי —

אברהם כ"ץ (העבודה):

אבל לא באמצע.

היו"ר ד' שילנסקי:

— — — לכן, בשלב זה אתן את התשובה. חבר הכנסת יאיר לוי כותב ומתנצל על כי איחר, לצער, כי הוא נתקע בפקק תנועה ולא יכול היה להביא את השאלתא שאושרה. אני מקבל את ההתנצלות ומבין — כולנו יצורי אנוש, יש פקקי תנועה — אבל אנחנו בנושאים אלה מתייחסים בהתאם לחקנון, ולצער, לא נוכל לחזור על השאלתא, כי כבר הודעת במקום.

אברהם כ"ץ-עוז (העבודה):
בעניין זה אתה צריך להגיש שאלתא לשר הבריאות.

היו"ר ד' שילנסקי:
אני רוצה לפנות אליך: התכוונתי בתום דברייך לבקש ממך
לסגת ולהסכים למחיקה מהפרוטוקול של הביטוי — — —

אליהו בן-מנחם (העבודה):
איזה ביטוי, אדוני היושב-ראש?

אברהם כ"ץ-עוז (העבודה):
— — —

היו"ר ד' שילנסקי:
חבר הכנסת כ"ץ-עוז, אתה אפילו לא שומע שפונים אליך.
לכל דבר יש זמן.

חבר הכנסת אלי בן-מנחם, אני התכוונתי בסוף לבקש
ממך, אבל אני כבר בשלב זה פונה אליך ומבקש להסכים
שימחק מהפרוטוקול הביטוי "ראש העיר משקר". הוא איננו
פה, הוא איננו יכול לענות לך, הוא לא יכול להוכיח לך את
צדקתו.

עמנואל זיסמן (העבודה):
גם "גזען מושחת".

אליהו בן-מנחם (העבודה):
חבר הכנסת זיסמן, הוא גזען. מה יש? ראש העיר תל-אביב
גזען. אם הוא הולך ומפלה, הוא גזען.

היו"ר ד' שילנסקי:
אלה שרוצים לעזור לראש העיר רק מקשים עליו במקרה
זה.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):
כדאי שתזכיר עוד כמה. יש עוד כמה גזענים כאלה.

היו"ר ד' שילנסקי:
אני מבקש מכולם שקט. חבר הכנסת צירלי ביטון, אתה
רשום פה לשאלה נוספת. אם תציג עכשיו את השאלות, לא
תוכל אחר-כך להציג אותן.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):
אמרתי שיש עוד כמה גזענים.

היו"ר ד' שילנסקי:
ובכן, אני מבקש ממך שתסכים למחוק מן הפרוטוקול את
הביטוי "ראש העיר משקר", הוא איננו יכול לענות לך, וזה לא
הוגן; וגם לסגת מן הביטוי "ראש העיר הוא גזען", גם על זה
הוא לא יכול לענות — גם לגבי יריבים אנחנו חייבים לנהוג
בהגינות — ולמחוק את ההצעה האחרונה שלך — — —

אליהו בן-מנחם (העבודה):
לאשפז אותו?

היו"ר ד' שילנסקי:
לגבי ההצעה הרפואית שנתת לראש העיר, ובהמשך יש לך
עוד חצי דקה שלא להשתמש בכיטויים אלה. סיכמנו, אתה
מסכים? תודה רבה. אתם רואים, ברוח טובה אפשר להגיע
להבנה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):
כאשר ראש העיר טוען, שהכול לא עבד לפי הקריטריונים
בנושא המים והתושבים דורשים לחבר להם מים, וראש העיר
טוען שזו הסיבה, כאשר כל עם ישראל יודע שלא זאת הסיבה,

שהשאלתא בטלה. אי-אפשר לחדש אותה, ואנחנו מקפידים
כך לגבי כולם.

שאלה נוספת לחבר הכנסת אלי בן-מנחם.

אליהו בן-מנחם (העבודה):
אדוני השר, ראש עיריית תל-אביב שוב מטעה את משרד
הפנים. האמת היא שהתושבים במקום מחכים לרגע שעיריית
תל-אביב תרכיב להם שעוני מים. העירייה לא מנסה להרכיב
שעונים אלא מנתקת את המים, וזאת מתוך מאבקי יוקרה של
ראש העיר תל-אביב נגד שר השיכון במדינת ישראל, שר
שצריך לדאוג ליישוב אותם מחוסרי דיור בקרוונים.

שר הפנים א' דרעי:
מה השאלה?

אליהו בן-מנחם (העבודה):
ראה היום מודעות גדולות, בעיתונות הארצית, של ראש
העיר.

נוסף על כך, ראש העיר ממשיך — — —

שר הפנים א' דרעי:
מה השאלה?

אליהו בן-מנחם (העבודה):
אני אגיע לשאלה, אדוני השר. מה, אתה ממנה?

היו"ר ד' שילנסקי:
יש לך שתי דקות, בבקשה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):
ראש עיריית תל-אביב שלמה להט ממשיך להתחסין את
אתר הקרוונים. הוא הודיע בכלי התקשורת, ואני מצטט את
דבריו: "האנשים האלה" — והוא התכוון לאותם מחוסרי
הדיור, תושבי שכונות המצוקה. ועוד: "המנטליות שונה".
ועוד: "היו גנבות במקום". בבדיקה שערכתי במשטרת ישראל
מתברר שלא היתה שום תלונה באתר הזה. כלומר, ראש העיר
מחסים תושבים נגד אחרים ומשקר. להט מזכיר בדבריו
תקופות חשובות אחרות לעם היהודי, ואנשים יודעים כמה
מדובר. הפרדת אנשים על רקע גזע, עדה, רמת השכלה, כפי
שלהט עושה, גובלת בגזענות חריגה מעתה. עד מתי ירשה
שר הפנים לראש העיר, גזען ידוע ומושחת, להתעלל — — —

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
אדוני היושב-ראש, אי-אפשר כך לנהוג — — —

היו"ר ד' שילנסקי:
אני מבקש: תשאירו לי את זה. בבקשה להמשיך.

אליהו בן-מנחם (העבודה):
עד מתי ירשה משרד הפנים לראש עיר, גזען ידוע
ומושחת, להתעלל, לבזות, להסית ולשקר בלי בושה כדי לפגוע
בתושבי שכונות המצוקה בעירו, שאותם הוא רואה כאזרחים
סוג ב' וג', והוא אמר להם זאת כמה פעמים? אני במקומו,
אדוני השר, הייתי שולח בדחיפות את ראש העיר תל-אביב,
להט, לאשפוז בבית-חולים לחולי רוח, כי הוא כזה.

היו"ר ד' שילנסקי:
לא, לא, לא. לא, אני מבקש. חבר הכנסת אלי בן-מנחם,
חשבתו בסוף לבקש ממך — — —

אליהו בן-מנחם (העבודה):
אני כבר סיימתי, יש לי עוד שורה אחת.

הערותיו של ראש עיריית תל-אביב, שמהן — אני לא אומר כמו חבר הכנסת בן-מנחם, אבל — נדף ריח של גזענות.

היו"ר ד' שילנסקי:

אבל אתה צריך להפנות את השאלה אל שר הפנים ולא אלי.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אתה שמעת איך הוא אמר: לתושבים האלה, לציבור הזה, לאוכלוסייה הזאת, אסור לתת כסף כדי שהם ישפצו את הדירות שלהם, כי אנחנו יודעים מה הם עושים עם הכסף.

אדוני היושב-ראש, גם אתה — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא, אתה שואל את שר הפנים ולא את היושב-ראש.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

בסדר, אדוני היושב-ראש, אני רק רציתי אותך כעד לעניין הזה. ומכאן אני מפנה שאלה לשר הפנים: האם לא צריך לקרוא את ראש עיריית תל-אביב לסדר כאשר נאמרים ביטויים שמהם, אני אומר עוד הפעם, נודף לא אחת ריח של גזענות כלפי אוכלוסייה של שכונות, עיירות פיתוח, תושבי דרום-תל-אביב ועיר, שבאים בדרך כלל מארצות האסלאם?

אדוני שר הפנים, אני מבקש ממך לפחות להעיר לו, לפחות לקרוא אותו לסדר על הדברים הקשים האלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לחבר הכנסת צירלי ביטון. אבל אתה צריך שלא לבקש, אלא לשאול.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אני שאלתי את שר הפנים.

שר הפנים א' דרעי:

אדוני היושב-ראש, אני הכנתי את השאלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

הרי אני ביקשתי ממך, חבר הכנסת צירלי ביטון, שאתה גם תלמד. אז פורמלית נוקבים במלה שאלה במקום במלה בכשה.

בבקשה, חבר הכנסת אברהם שוחט, המכונה בייגה.

אברהם שוחט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הפנים, בעיתונות פורסמה היום מודעה בהיקף די רחב ומעליה התנוסס הסמל של עיריית תל-אביב — כתוב "עיריית תל-אביב-יפו" באותיות גדולות, כדי שאפילו מי שראייתו לקויה יוכל לקרוא. כתוב שם: "זה לא משרד השיכון — זה מטרד השיכון". וכתוב עוד: "את שני הכישלונות הבולטים שלו בתחום השיכון לעולים ובתחום מחוסרי הדיור מנסה מטרד השיכון לטשטש על-ידי מהלך דמגוגי על חשבון עתידם של תושבי תל-אביב ועל גבם של העולים החדשים".

אדוני השר, אני רוצה לשאול אותך, האם אתה מסכים לעובדה שראש עיר, אחת הגדולות בערי ישראל, יפרסם מודעה בנוסח כזה על משרד ממשלתי? ואם הדברים נכונים, האם אתה מרגיש אחריות קולקטיבית כשר בממשלה להאשמות האלה? אם לאו, מה אתה מתכוון לעשות בעניין זה כשראש עיר כך כותב וכך עונה למשרד ממשלתי?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

והוא משמע את דבריו בכלי התקשורת וגם אתה טוען שכך הוא אמר לך — זו לא אמת. לא-אמת — זה שקר. בשפתי שלי זה שקר. למה אני חייב לחזור כי מדוברי?

אשר לנושא של גזענות, כאשר הוא בא ומפריד על רקע של עדה, על רקע של מנטליות, קורא לאנשים האלה "גנבים בלילה", איזה מין דבר זה? מה הוא אם לא גזען? אני חייב לחזור כי בגלל הכנסת? אני לא חוזר כי, כי ראש העיר הוא כזה. אני נורא מצטער, אדוני היושב-ראש, אבל כך אני רואה אותו.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אלי בן-מנחם, אתה מיצית את זמנך.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

הרי אמרת שאתה נותן לי חצי דקה.

היו"ר ד' שילנסקי:

מחצית הדקה עברה; יש לי שני.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

שורה אחת, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

שורה אחת — בסדר, אבל בתום משפט אחד אני אנתק את המיקרופון. תגיד אותו ותסיים.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

תודה.

אני רוצה להגיד, שראש עיריית תל-אביב חייב אשפוז, כי הוא באמת חולה רוח. אני מבקש ממך למנות ועדה קרואה בראשות העיר תל-אביב, כי ראש העיר הזה הוא מטורף.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש לנתק את המיקרופון. תודה.

חבר הכנסת בן-מנחם, אני אישרתי לך את ההצעה כי חשבתי שהיא חשובה ודחופה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

היא באמת חשובה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אבל אני מצטער מאוד, הסגנון הזה, לדעתי, לא מקובל בכנסת גם כשיש יריבות קשה בין חבר הכנסת השואל לבין הנשאל. אני מבקש שלא לחזור על דברים כאלה.

שאלה נוספת לחבר הכנסת צירלי ביטון; אחריו — חבר הכנסת אברהם שוחט. חבר הכנסת בן-מנחם, תיכף תראה, חבר הכנסת צירלי ביטון הוא חבר הכנסת ותיק, הוא לחם מלחמות, אבל רכש ניסיון איך לשאול שאלות נוקבות בצורה לגיטימית ומקובלת.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת צירלי ביטון, עכשיו העמדתי אותך במצב שאתה לא רק שואל אלא גם מלמד.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אחרי 16 שנה בכנסת גם אני אנהג כמו חבר הכנסת צירלי ביטון.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אדוני היושב-ראש, אתה היית אתנו בסיוור בתל-אביב אחרי התקפת הטילים, כאשר ביקרנו ב"בית דני" ושמעת את

כך שמשרד השיכון ישפץ את הבתים וכאותה הודמנות יגדיל אותם ויבנה גם מבני ציבור ויעשה תכנון מחדש של השכונה. אני עד לזה כי ליויתי את התכנון הזה.

אלהיו בן-מנחם (העבודה):

אבל לך ותראה מה קורה שם היום. למה אתה כל הזמן מתחנף אליו? הוא נישל אנשים מהקרקעות שלהם והם זורקים ברחוב עד היום. זה מה שהוא עשה.

שר הפנים א' דרעי:

סליחה, אני מבקר הרבה בשכונות תל-אביב, עם כל הכבוד, ואולי לא בדיוק בסיוורים שאתה משתתף בהם.

אלהיו בן-מנחם (העבודה):

— — —

שר הפנים א' דרעי:

מה זה משנה? ש"ס — זה לא במקומות האלה. מה אתה מכניס לכאן עכשיו פוליטיקה וזולה? הנה, ראה מה עושות ההתבטאויות שלך. אם אתה מדבר על ש"ס, הם גרים בשכונות שאתה אמר לייצג אותן. אני מכיר את המקומות האלה ואני יודע שיש הרבה טענות. אבל לך תראה את המצב שם היום לעומת מה שהיה לפני שנים מספר. לך תראה את מבני הציבור, בתי-הספר, הכבישים ותוכניות אחרות. אי-אפשר לבוא כאן ולמחוק הכול במחי יד אחד.

אלהיו בן-מנחם (העבודה):

מה אתה מספר לי סיפורים? — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת בן-מנחם, זמנו של השר הולך וחס.

שר הפנים א' דרעי:

חבר הכנסת בן-מנחם, קיבלת את כל הבמה שאתה רוצה, אבל אני מציע לך, כידי, שתשנה את הסגנון.

אשר להצעה לקרוא ראש עיר לסדר על התבטאות מסוימת, כדאי פעם אחת להגיד כאן: ראשי עיר במדינת ישראל אינם פקידים, לא שלי ולא של ממשלת ישראל. הם אנשי ציבור שנבחרו בבחירות ישירות, להבדיל מכס או ממני. יש להם זכות להתבטא ככל שירצו במסגרת תפקידם הציבורי. אם יש ביקורת, לזה יש כנסת, יש מועצת עיר, יש עיתונות. אם ראש עיר לא מתבטא נכון — יתקפו אותו התושבים ואנשי הציבור. אני לא מתכוון לקבל מחר כותרת בעיתון שקראתי את ראש העיר לסדר, ואני לא חושב שזה מן הראוי.

צ'רלי ביטון (הפתרים השחורים):

— — —

שר הפנים א' דרעי:

אני לא שוקל זאת.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, אני אודה לך אם תקצר, כי כבר מיצית את זמנך, לאחר שניכיתי את זמן ההפרעות.

שר הפנים א' דרעי:

חבר הכנסת שוחט, אני מסכים אתך. אני לא יודע אם זו היתה כוונתך, או שרצית לתת כמה ציבורית למטרד של משרד השיכון, אני לא רוצה להיכנס לזה. אני לא משלים עם זה. ראיתי את המודעה הבוקר. אומנם עיריית תל-אביב לא מקבלת מענקים ממשרד הפנים, אבל לא יעלה על הדעת להשתמש בכספי ארגונה ובכספים אחרים לצורך מאבק. אם יש מאבק

שר הפנים א' דרעי:

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לנצל את הדקות המעטות העומדות לרשותי. היות שחבר הכנסת בן-מנחם לא שאל אותי שאלה אלא קבע כמה חוות דעת רפואיות ומנטליות, אני חושב שלא יעלה על הדעת, עם כל הכבוד שיש לי לכנסת, ועם כל ההבנה שזו הבמה שחברי הכנסת מתבטאים בה, לא יעלה על הדעת לתקוף אדם שאיננו נמצא כאן — — —

אלהיו בן-מנחם (העבודה):

תזמין אותו.

שר הפנים א' דרעי:

אפשר להגיש הצעה לסדר-היום, ואתה יכולת להגיש הצעה שתועבר לוועדה ובמסגרת הדיון בוועדה להזמין ולשמוע את ראש העיר. אבל במסגרת של שאלתא בעל-פה לקרוא לראש עיר מהגדולות במדינת ישראל בכינויים שאינני רוצה להיכנס אליהם — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

אני רוצה לומר שאני מסכים אתך ואני גם אמרתי זאת.

אלהיו בן-מנחם (העבודה):

אני לא.

שר הפנים א' דרעי:

אם אתה טוען שראש העיר צריך להתאשפז, חלילה, אל תשתמש בדמגוגיה וזולה אלא תפנה לפסיכיאטר המחוזי בתל-אביב ותבקש לאשפז אותו. אם אתה טוען שראש העיר הוא, חלילה, גוען ידוע לשמצה, תפנה למשטרת ישראל ותגיש תלונה על סמך חוק העונשין. לא יעלה על הדעת לנצל מסגרת של שאלתא בעל-פה, כאשר הטלוויזיה מצלמת כאן, ולתקוף ראש עיר שלא יכול להשיב. אני לא משלים עם הדבר הזה ואני לא מתכוון להתייחס, אלא רק להביע את מחאתי. גם אם יש דברים שאתה צודק בהם, בדמגוגיה הזאת אתה מוריד את כל הטיעון הענייני שכדבר. זה מעורר את הרושם, שכל המטרה היא לתפוס כותרת בעיתון ולהגיד לצי"ץ בפניו: ראית מה עשיתי לך בכנסת? זו כל המטרה, ואינני רואה בזה מטרה אחרת. עובדה שחבר הכנסת צ'רלי ביטון אמר אותם דברים בצורה אחרת לגמרי, גם אם אני לא מסכים אתו — — —

אלהיו בן-מנחם (העבודה):

כפי שאמרתי, אחרי 16 שנים בכנסת גם אני אנהג כמותו.

שר הפנים א' דרעי:

אז אני מאחל לך שתהיה 16 שנים בכנסת. רק תתחיל ללמוד.

אלהיו בן-מנחם (העבודה):

אני לא מאחל את זה לעצמי. לא ענית על השאלות שלי.

שר הפנים א' דרעי:

ענית על שאלותיך באופן מפורט.

לחבר הכנסת צ'רלי ביטון, אני לא השתתפתי בסיוור של חברי הכנסת שהזכרת, אבל כן השתתפתי בסיוור עם ראש עיריית תל-אביב ביום הפגזת הטילים על תל-אביב, שעות על גבי שעות, ועקבתי אחרי הפעילות שלו. כולנו מכירים את ההתבטאויות של צי"ץ ואת החספוס שלו. אבל, אדוני, הלוואי שראשי ערים אחרים היו עושים מה שהוא עושה. אני יכול להעיד שכוונותיו היו טובות. הוא חשש מאוד שבשל הלחץ של המפונים שלא יודעים מה הצרכים שלהם תבוא שמאות, תיתן כסף על החשבון ובסוף הבתים יישארו הרוסים. הוא עמד על

כדי להגיש בג"ץ על סוביודיצה, והכול על חשבון משלם המסים. יש גבול לשעורוייה הזו, כמו למודעות הללו, ואני מתכוון לשים סוף לדבר הזה. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:
תודה רבה לכבוד שר הפנים.

ד. הצעה לסדר-היום

הגנה על אוכלוסיית הילדים

התחלנו בעבודה ובמעקב כדי לסייע למשרד העבודה והרווחה לפתור את הבעיה הזאת.

קודם כול אני רוצה להתייחס למשרד האוצר. פנינו בשנת 1990 ועשינו עבודה מרובה, כדי שמשרד האוצר יקציב הקצבה נאותה למשרד העבודה והרווחה בנושא זה, וזאת כדי שאפשר יהיה לטפל בבעיה. מה פירוש טיפול בבעיה? הקמת מקלטים או מרכזי טיפול. אלה אינם קיימים. אנחנו יודעים שיש מקלטים לנשים מוכות, אנחנו יודעים שיש תחנות מגן-דוד-אדום, אבל אין מקלטים לילדים מוכים, ואין מרכזי טיפול לילדים מוכים. תוספת תקנים של פקידות סעד, אפשרות לפתח יותר תקשורת דרך מוקדים, דרך ביפרים, דרך טלפוני חירום, כדי שאפשר יהיה לדווח ולהציל ילדים — לכל זה היינו זקוקים לתקציב.

הלכנו ועשינו עבודה במשרד האוצר, בוועדת הכספים, ובסופו של דבר הוקצבו לסעיף הזה 2.5 מיליוני שקל. תקציב לטיפול בילדים מוכים ב-1990. בשנת 1991 — אני פותח את ספר התקציב ואני רואה שהתקציב ירד מ-2.5 מיליוני שקל ל-980,000 שקל. פיתח בשאליתא למשרד האוצר ושאלתי: הייתכן? האם באמת הנושא כבר נפתר? האם כבר אין בעיה? האם כבר אין ילדים מוכים שאפשר לבוא ולהקטין את התקציב ביותר מ-50%? והרי התשובה שקיבלתי מסגן שר האוצר. סגן שר האוצר ענה לי, שבי-1990 ניתנו 2.5 מיליוני שקל כאשר רק 980,000 שקל היו בבסיס התקציב, ואילו 1.5 מיליון שקלים היו תוספת חדר-פעמית בגלל הלחץ של חברי הכנסת. התוספת, בהיותה חדר-פעמית, לא חזרה בשנת 1991, וזו הסיבה לכך שהתקציב קוצץ; כלומר, בסיס התקציב לא הוגדל, היתה תוספת חדר-פעמית לשנה אחת.

ואני שואל את הכנסת, איך אפשר לטפל בנושא כל כך כאוב על-ידי תוספת חדר-פעמית? הולכים להקים מקלט. האם זה עניין של תוספת חדר-פעמית? אולי התוספת החד-פעמית היא לקניית הבית, אבל צריך לבנות אותו, לתקצב אותו, לתקן אותו, לבנות מקלט נוסף, ואנו צריכים לפחות שלושה מרכזי טיפול בארץ. זו טענתי לאוצר.

ועכשיו אני עובר למשרד העבודה והרווחה. קודם כול, יש לי טענה קשה כלפי סגן שר העבודה והרווחה, שהסכים שכך יהיה התקציב בסעיף הזה. סגן שר העבודה והרווחה ידוע ביכולת שלו — ואני אומר את זה באמת לשבח — להשיג דברים, להילחם על עקרונות, להילחם על עניינים, וכאשר הוא רוצה הוא משיג. אדוני סגן שר העבודה והרווחה, איך אפשר שהתקציב יקוצץ באופן כה דרסטי?

אני לא מקבל את התשובה הזאת, שחלק היה בבסיס התקציב וחלק היה חדר-פעמי. החלק החד-פעמי היה צריך ליהפך לבסיס התקציב. גם לך הגשתי שאלות בנושא זה, ואתה ענית לי שאתה עמלת כדי להוסיף תקציב למפגרים וכדי

לראש העיר, אל ינהל אותו על-ידי המודעות הללו. אני לא מתייחס לממשלה מול עירייה. לא יעלה על הדעת מה שהיה ביום שיש בשבוע שעבר. הטלוויזיה רוצה לשדר כתבה על עירייה מסוימת. ראש העיר, בכספי מענק של משרד הפנים ובכספי ארנונה, הולך ולוקח עורכדין בעשרות אלפי שקלים

היו"ר ד' שילנסקי:

אנו עוברים לסעיף הבא: הצעה לסדר-היום מס' 5682, של חבר הכנסת יצחק לוי. בנושא: הגנה על אוכלוסיית הילדים. בבקשה.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני סגן שר העבודה והרווחה, אני עומד להעלות נושא רציני מאוד ובאוב מאוד על סדר-יומה של הכנסת, נושא שלצערי הרב לא זוכה לתשומת לב מספקת, לא של הכנסת, לא של משרד האוצר ולא של משרד העבודה והרווחה, ואינני מתייחס לשני המעשים המזעזעים שקרו בזמן הפגרה, כאשר שני ילדים נרצחו באלימות: הילד בקיבוץ שובל והילדה בבאר-שבע. מכיוון ששני המקרים בחקירה, אני בוודאי לא אתייחס למה שקרה שם, אבל התופעה של ילדים מוכים ושל התעללות בילדים היא מכת מדינה.

מאז התקבל חוק קטינים חסרי ישע, המחייב דיווח על מעשי התעללות או על הכאת ילדים כסעיף פלילי, עלה מספר הדיווחים פי-חמישה, וזאת אני אומר לך, אדוני סגן שר, על-פי מה ששמעתי מפקידות סעד. אביא לך דוגמה. למשל, בבאר-שבע היו בשנה שעברה 60 דיווחים על ילדים מוכים או על ילדים בהתעללות או על ילדים שנעברו בהם עבירות של גילוי עריות. השנה הגיע מספרם ל-300, והיחס הזה הוא יחס ארצי. אם בעבר ידענו על 6,000—7,000 תלונות, הרי היום אנחנו מגיעים לעשרות אלפי תלונות בכל הארץ, ולהערכתנו, המקרים שעדיין לא הגיעו לידענתנו רבים פי כמה וכמה. הווי אומרי, מדובר כאן במכת מדינה. זו איננה איזו תופעה חולפת, זו איננה תופעה מצומצמת. יש עשרות אלפי ילדים שנמצאים בסיכון יומיומי בבתייהם, במוסדותיהם, ברחוב וכדומה. הסיכון הזה הוא סיכון של הכאה; יש ילדים שסובלים מכוויות שנגרמו על-ידי בני משפחותיהם; יש ילדים שסובלים מאינסון ומגילוי עריות בתוך המשפחות ומחוץ לבית. ובכן, זו מכת מדינה, מכה חמורה ביותר.

אדוני יושב-ראש הכנסת, כידוע, לפני שלוש שנים הוקמה ועדה מיוחדת לנושא זה. הוועדה עסקה בנושא והגיעה למסקנות. המסקנות היו מקובלות על כל משרדי הממשלה. הן הונחו על שולחן הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

אם אינני טועה, אתה עמדת בראשה.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

נכון מאוד, אדוני היושב-ראש, תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

צריך לציין גם את העבודה שעושה חבר הכנסת.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

ובעקבות המסקנות האלה, חלק מחברי הוועדה ואנוכי

בקשר עם משרד העבודה והרווחה כדי לבדוק אם אומנם סופקו האיתוריות ואם יש טלפון חירום. ואני אומר לך, אדוני סגן השר, שאין. שאלתי את הבודדים שיש בידיהם איתוריות איך הציבור יודע איך להתקשר אתם. השיבו לי, שצריך לפרסם זאת במקומונים. שאלתי אותם אם הם פרסמו את מספרי האיתוריות במקומונים, והשיבו לי שלא פרסמו כי אין להם תקציב בשביל זה. אז מה זה עוזר אם יש עשרה פקידים שעד שיש להם איתוריות, כאשר אף אחד לא יודע את מספרי האיתוריות ואין להתקשר אליהן?

אדוני סגן השר, במסקנות דובר על כך, שיש להוסיף תקנים לפקידים שעד בבאר-שבע. כיוון שאני שכן לעיר הזאת, אספתי קצת יותר פרטים מנתיבות, מאופקים, משרדות וכו'. בבאר-שבע יש 300 פניות לשנה, ויש שם חקן של פקידת סעד וחצי. האם אתה חושב שהן מסוגלות לטפל בכל הפניות האלה? אני מבטיח לך שהן לא מסוגלות לעשות דבר. זה בלתי אפשרי. אני כבר לא מדבר על מתן טיפול לפונים, אלא שבלתי אפשרי אפילו למלא את הטפסים ל-300 הפונים. בלתי אפשרי לעשות אפילו את החקירה הראשוני. 300 מקרים על פקידת סעד וחצי — זה דבר בלתי אפשרי.

בדוח השנתי שלך, אדוני סגן השר, כתבת שיהיו תקנים נוספים לפקידים סעד, ואני מדבר על פקידים סעד לפי חוק הנוער. במציאות יש מעט מאוד, ואם יש פקידות סעד הרי הן בדרך כלל פקידות סעד אזוריות. אינני מזלזל, חלילה, בפקידות סעד אזוריות, כי זה דבר חשוב מאוד, אבל יותר מכך נחוצות פקידות סעד בלשכות, והדבר הזה איננו קיים.

במסקנות שלנו ביקשנו ליצור מרכז שיאסוף נתונים, כדי שנוכל ללמוד מהם את הנושא. עד היום אין לנו חומר ללימוד הנושא, אין לנו חומר סטטיסטי שיאפשר לנו לראות איך מתמודדים עם הבעיה. הדבר הזה לא קיים.

אדוני סגן השר, אני מציע לך לשאול את פקידך במשרד, אם הם יכולים לתת לך רשימה מרוכזת של המקרים, רשימה מפורצלת לפי חומרת המקרים, לפי המוצא, לפי הגילים, כדי שצריך כדי שאפשר יהיה ללמוד את הנושא, לעבד אותו ולהציע הצעות. הדבר הזה לא קיים במשרד שלך; איננו. אני ביררתי זאת. זה לא קיים. אין שם ריכוז נתונים, אין שום אפשרות לחקור, ללמוד, לפתח שיטות, להתמודד.

אדוני היושב-ראש, הודעת לי שזמני תם. יש לי נאום של שעה וחצי בנושא הזה. אילו הייתי עובר על כל מסקנה ומסקנה, חוץ מהמסקנות החקיקתיות שהכנסת כן עמדה בהן וחוקקה חוקים בעניין — —

אורה נמיר (העבודה):

ולא מבצעים אותם, לא אוכפים אותם.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

— — המסקנות כמעט שלא בוצעו, לא בנושאים הטיפוליים ולא באחרים.

אורה נמיר (העבודה):

גם החוקים לא.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

על זה אני מדבר.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש מהכנסת התייחסות רצינית מאוד לנושא הזה. בזמנה הוקמה ועדה מיוחדת לנושא הטיפול בילדים מוכים, אחרי שהיא פרסמה את מסקנותיה היא הפסיקה את עבודתה, וזה היה דבר טבעי, כיוון שהנושאים האלה

להוסיף תקציב לנכים, והשגת מקומות נוספים והשגת גם תרומות מחוץ-לארץ. איפה הילדים המוכים? איפה הילדים בהתעללות, שמספרם גדול פי כמה וכמה ממספר המפגרים והנכים, ששניים מהם נרצחו בהתעללות — ואיני מאשים פה את המשפחות. אנחנו יודעים שבשני המקרים שקרו, לצערנו הרב, לא המשפחות אשמות, אבל בהרבה מאוד מקומות, שבהם לא מגיעים לרצח, המשפחות אשמות, ויש צורך בטיפול. אם כן, מדוע אתה לא נותן עדיפות לנושא הזה? מדוע אינך דואג גם לנושא הזה כפי שאתה דואג לנושאים אחרים? זו הטענה למשרד העבודה והרווחה.

אבל אני רוצה לעבור עכשיו הלאה. אתה הודעת לי, אדוני סגן השר, שסיפקת ביפרים לפקידים הסעד, וזאת כדי שאפשר יהיה להועיק אותם מייד במקרה של התעללות או במקרה של סיכון.

אורה נמיר (העבודה):

— — —

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

רק רגע. זו היתה תשובה של סגן שר העבודה והרווחה על שאילתא שלי, וסגן השר איננו מכחיש זאת — ביפרים לפקידים הסעד. לאחר תשובתך פניתי למשרדך ושאלתי את דובר המשרד כמה ביפרים חולקו. לא היתה לו תשובה ממשית. הוא אמר שמדובר בכמה עשרות. ביקשתי את הרשימה וקיבלתי אותה. התקשרתי לאותם פקידים סעד ושאלתי אם יש להם ביפרים. פחות מ-25% מתוך רשימה של 30 או 40 פקידים סעד ענו לי, שהם קיבלו ביפרים. המשכתי לבדור. בלשכה אחת קרה — ואיני רוצה להזכיר את שמה עכשיו — שפקיד סעד קיבל ביפר, ראה את זה וישב-ראש שירותי הרווחה, חשק בביפר ואמר: תסלחו לי, זה שלי, אני פה בעל הבית.

שבח וייס (העבודה):

מה השם העברי של "ביפר"?

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

אולי איתוריות.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

ביפר זה שם חברה.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

ביפר זה שם חברה? אני אשתמש בשם איתוריות.

ובכן, וישב-ראש שירותי הרווחה העירוניים לקח את האיתוריות לעצמו. מה פתאום שתהיה לפקידה איתוריות, ולו, ראש שירותי הרווחה, לא תהיה איתוריות? לעירייה אחרת אומנם הגיע התקציב, אבל העירייה עוד לא רכשה איתוריות. העניין עוכב.

אני רוצה לקרוא באוזניך, אדוני סגן השר, מכתב של אחד הפקידים במשרדך שאליו פניתי בעניין זה: בשיחתנו — כך הוא כתב אלי — התרשמתי שאתה מאוכזב, ואפילו קצת כועס על העיכוב בהתקדמות (בנושא טלפוני חירום וכו'). אני מסוגל להבין את תסכולך מהאטיות היחסית בהתקדמות הביצוע. אך ברצוני להודיעך ולומר לך וכו' וכו'.

מה הקושי לצייד פקידים סעד באיתוריות? למה האטיות הזאת בביצוע הדבר? ומה הקושי בפרסום כמה מוקדי חירום? אני פשוט לא מבין זאת, שלוש שנים — זה אטיות בביצוע? אדוני סגן השר, אתה מזוי פרויקטים של מאות מיליוני שקלים, ופה הרי מדובר ב-200,000 שקלים בשביל כל נושא האיתוריות. אכן, אטיות בביצוע. שלוש שנים אני טורח ונמצא

שני נכנסתי לתפקידי הנוכחי אחרי שהתקציב כבר הוגש. אחרי שראיתי שאיני מסוגל לשנותו ולהגדילו, עשיתי מאמצים גדולים כדי להשיג עזרה מן החוץ, ואכן השגתי אותה. אני מעריך את אנשי משרד האוצר, שבאו לקראתנו בנושא הזה. וכך הזרמנו לטיפול באוכלוסיית הילדים האלה 16 מיליון שקל נוסף על התקציב. ולכן, אל תגיד שאנחנו לא נותנים לנושא את מלוא תשומת הלב לנושא.

מכיוון שאתה אחד החברים שאני מעריך מאוד את עירונתם, היית צריך לכתוב לי מכתב קצר בנושא הכיפריים, שהעלית אותו כאן. אתה עצמך יודע שאנחנו כן הסדרנו כיפריים לעובדים אשר יש צורך לצייד אותם בכיפריים. ציידינו אותם באיתוריות — כיפריים. אם מצאת כאן או שם צורך באיתוריות נוספת לא רק לעובדת הסוציאלית אלא גם לראש הלשכה, האמן לי, זה מהדברים הפעוטים שאנחנו יכולים לסדר. רשמתי לפני לבדוק את הנושא ואני מקווה שהוא יתקן. לעצם הדבר, יש צורך במכשיר הזה. עם כניסתי לתפקידי התמסרתי לתיקון הדבר הזה.

אשר לבאר-שבע, שאותה הבאת כדוגמה, אני מודה ומתוודה, לצעוני הגדול לא יכולתי להגדיל כפי שהיה צריך להגדיל. אני הורדתי בממשלה את ההסתייגויות שלי בקשר לנושאים המסוימים. הובטח לי שלאור הוויכוח הגדול על מאות מיליונים, בנושאים האלה נסותר במשך הזמן. ואני מקווה שאנחנו נסותר.

אומר באופן הגלוי ביותר, אין לי טענות אל האנשים באוצר, אל שר האוצר בנושאים המיוחדים הספציפיים שאנחנו מעלים. ברור שהוא עומד לפני מסגרת והוא רוצה לשמור על המסגרת. אם אנחנו מגיעים לדיון על דבר ספציפי, אנחנו משיגים.

אני מסכים לדון על כך בוועדת העבודה והרווחה. אתה הרי רוצה את התועלת שבדבר. אני הייתי במשך שבע שנים יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה. כל דבר שרצו לקבור העבירו לוועדה מיוחדת. לוועדה מיוחדת אין כלים, אין קביעות, אין דרכים כדי להגיע למה שאתה רוצה להגיע.

אתה מנית כאן את המסקנות שלא קיימו. אינני יכול לזכור כל דבר שאתה מנית כאן, אני אבדוק זאת. ברוך השם, ואני מציין זאת מעל במת הכנסת, יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה ממלאת את תפקידה כמאה אחוזים. היא אינה נותנת לנו מנוח, ואני מעריך זאת. האמן לי, אם אתה רוצה את התועלת שבדבר, תעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה, תיקח חלק בדיונים. אני מעוניין גם-כן שדברים אלה יתוקנו, מכיוון שזה בנפש ילדים.

היו"ר ח' קופמן:

תודה רבה. אני רוצה להוסיף על דבריו של סגן השר. למעשה הוועדה המיוחדת סיימה את עבודתה ולא קיימת עוד.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

חסלח לי אלפי פעמים. לא רציתי להשתמש בתשובה הפורמלית. מעל במת הכנסת אין מציעים ועדות מיוחדות. מציעים להעביר לוועדת הכנסת. ועדת הכנסת יכולה להעביר לוועדה מיוחדת. אני הייתי פונה ליושב-ראש ועדת העבודה והרווחה שלא להסכים להעביר לוועדה מיוחדת. אלא את, ככשרונותיך המיוחדים, תיקחי את הנושא. אנחנו מוכנים לבוא לקראתכם בנושא הזה.

היו"ר ח' קופמן:

תודה. חבר הכנסת יצחק לוי.

קשורים לוועדת העבודה והרווחה ולוועדת החינוך. מן הראוי שהוועדה הזאת תבחן שוב את מסקנותיה באמצעות אנשים שתזמין לישיבות שלה, ותפרסם מסקנות נוספות על-אודות ביצוע המסקנות הראשונות.

באופן פורמלי אני חייב לבקש דיון במליאה, אבל רצוני הוא להעביר את הנושא לאותה ועדה מיוחדת, כדי שזו תבחן את מסקנותיה הראשונות ותיגיש שוב מסקנות לגבי מה שנעשה.

היו"ר ח' קופמן:

תודה רבה לחבר הכנסת יצחק לוי. אבקש מסגן שר העבודה והרווחה, חבר הכנסת פרוש, להשיב.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת יצחק לוי, בתחילת דברי אני רוצה להתייחס למקרה הספציפי של רצח הילדה בבאר-שבע. אני רוצה להגיד לך, שלמשרד העבודה והרווחה לא היו נתונים כלשהם או דיווחים על החשוד ברצח הילדה בבאר-שבע. הוא לא היה מוכר כלל בלשכה. אם תתעניין תגיע למסקנה, שהסיבה לכך היא שבקהילה הגרוזינית נוטים לשמור על קשר של שתיקה בכל מיני נושאים מהסוג הזה. לפיכך לא הגיעו שום תלונות על החשוד, תלונות שהיו מאפשרות טיפול בו עוד לפני אירוע הרצח. רק בעקבות הרצח הוכר החשוד, ובכן משפחה נוסף שלו, כמועדים לפורענות, ושניהם נמצאים עכשיו תחת טיפול והשגחה.

אתה לוקח את המקרה הזה ומדבר על מחדל של הממשלה, זו הממשלה ששנינו שותפים בה, בהגנה על אוכלוסיית הילדים בכלל. אתה האשמת משרד זה ומשרד אחר, ואני רוצה להגיד לך, שבשל העירונות שלנו לאוכלוסיית הילדים, עירונות במישורים השונים, אנחנו עושים את המקסימום שאנחנו יכולים לעשות.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

הטענה היא כלפי המקסימום שאתם עושים — — —

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

תן לי, בבקשה, לסיים את דברי.

לצערי הגדול, אני עומד בפני עובדות. ככנסת נחקבל חוק נגד אלימות במשפחה, אבל עד עכשיו לא הצלחנו להזיז את הנושא הזה ולא יכולנו לקבל את העובדים הסוציאליים הדורשים לטיפול בנושא הזה. אני צריך להודיע על כך במליאה, ואני עושה זאת. תכן לא ניתן להם, ולבנים אומרים להם עשו.

אני מתפלא עליך, חבר הכנסת יצחק לוי, כי אתה דווקא אחד מחברי הכנסת הערים לנושא, ואתה דיברת על ילדים בסיכון, על אוכלוסיית הילדים, והתעלמת ממה שעושה משרד העבודה והרווחה, ויש לי כזה, ברוך השם, חלק, השנה סידרנו בפנימיות 400 ילדים בסיכון, ועשינו זאת בתקציב מיוחד, שאותו השגתי מתורמים בחוץ-לארץ עם matching מהאוצר, ולכן, כשאמרת שאין כל התעניינות בנושא הזה ואין תשומת לב לנושא, זה היה דבר שלא במקומו.

הנכון הוא שיש לעשות יותר ממה שנעשה, אבל בכל זאת סידרנו 400 ילדים ונוער בסיכון, ואין לך מושג מה המשמעות של הפעולה החשובה הזאת בשביל 400 ילדים בסיכון. 226 מהם הם ילדים מפגרים ו-100 ילדים נכים. את כל זה בכל זאת עשינו.

האשמת את המשרד על שב-1991 לא הקצינו למטרה זו אותו סכום שהוקצה בשנה שקדמה לה, אני רוצה להזכיר לך,

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

במסקנות של הוועדה המיוחדת נקבע, שהוועדה תתכנס אחת לשלושה חודשים ותקבל דיווח ממשדרי הממשלה הנוגעים בדבר על ביצוע ההמלצות. כך שהוועדה קיימת. אין צורך כרגע — לא לכונן ועדה מיוחדת ולא לקבל החלטה על ועדה מיוחדת; הוועדה קיימת.

היו"ר ח' קופמן:

לכל הקדנציה.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

אני קיבלתי דיווח ענייני לגבי התועלת, איפה יידון הנושא ואיפה יקבל טיפול טוב יותר. אני מבקש להעביר את הנושא לוועדת הכנסת; בוועדת הכנסת נדון בזה.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

חבר מציע יכול לבקש להעביר לוועדת הכנסת. אני מציע להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה. אבקש שיביאו בפני ועדת הכנסת את הדברים שלי, שאני עומד על כך שהוא יועבר לוועדת העבודה והרווחה.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את

הנושא לוועדה — רוב

נגד —

נמנעים —

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע

ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ח' קופמן:

הוחלט להעביר לוועדת הכנסת, והיא חקבע לאיזו ועדה להעביר את הנושא.

ה. הצעה לסדר-היום

ההחלטה לסגור את המפעל "מגה" ולפטר את עובדיו

היו"ר ח' קופמן:

ההצעה הבאה לסדר-היום, הצעה מס' 5713, של חבר הכנסת יעקב שמאי, על ההחלטה לסגור את המפעל "מגה" ולפטר את עובדיו. בבקשה, חבר הכנסת שמאי.

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ביקשתי להעלות הצעה לסדר-היום בנושא הכוונה לסגור את המפעל "מגה" בחיפה ופיטורי העובדים. אני לא חושב שכל נושא של פיטורי עובדים וסגירת מפעל חייב לבוא לדיון בכנסת, אף שהנושא של פיטורי עובדים הוא נושא קשה בפני עצמו.

אנחנו לא עוסקים רק ב"מגה" ולא רק ב-165 העובדים של "מגה". "מגה" שייך למפעלי "כור". מפעלי "כור" נקלעו למשבר קשה ביותר. צריך לזכור ש"כור" העסיקה לפני שלוש שנים למעלה מ-33,000 עובדים. היום "כור" מעסיקה יחד עם עובדי "תדיראן" פחות מ-18,000 עובדים. אם עובדי "תדיראן" הם כ-10,000 עובדים — במלים אחרות, נשארו ב"כור" כ-8,000 עובדים.

מדוע אני מזכיר בסדר הזה? כי כאשר נקלעה "כור" למשבר הקשה ביותר שלה, עמד הקונצרן הזה בפני התמוטטות מוחלטת — ביקשו להציל את "כור". אני אמרתי תמיד: לא צריך להציל את "כור" אלא צריך להציל את העובדים ב"כור". ואם צריך להציל את העובדים ב"כור", המשמעות היא שצריך לדאוג לסיוע מסיבי למפעלי "כור" על מנת שהעובדים ב"כור" ימשיכו לשמור על ביטחונם במקום העבודה וימשיכו לפרנס את משפחותיהם בכבוד, ולא ייזרקו למעגלי אבטלה ויוסיפו שמן על מדורת האבטלה שכבר נמצאת במדינה.

כשאני אומר את הדברים הללו צריך לדעת שהמדינה סייעה במישרין ל"כור" בסכומי עתק, בסכומים נכבדים. לפני כשנתיים באה "כור" וביקשה סיוע מהמדינה וטענה, שאם היא תקבל מהמדינה 50 מיליון דולר היא לא תיקלע למשבר. אני, כחבר בוועדת הכספים של הכנסת, לא האמנתי לראשי "כור". לא האמנתי להם מכיוון שהם הביאו את "כור" אל השבר הזה

כתוצאה מניהול כושל, כתוצאה מפרשיות נוספות, ולכן חשבתי שלא יהיה אפשר להציל את "כור". אבל לא רציתי לעמוד בפני האפשרות, שאם לא יזרימו את 50 מיליון הדולר האלה ל"כור", כתוצאה מכך יפטרו עובדים. אף שהאצבע כאבה והלב אמר "זה לא יקרה", קמתי ותמכתי בהעברה של 50 מיליון דולר ל"כור".

מאוחר יותר נקלעה "כור" למשבר נוסף והמשיכה לפטר עובדים, המשיכה לסגור מפעלים, פגעה בתנאי העובדים, פגעה בתנאי השכר שלהם בניגוד להסכמים ארציים קיבוציים. "כור" לא נתנה ולא שילמה את התנאים ואת השכר כפי שהם נתבקשו במסגרת ההסכמים. כל זאת בהסכמת הוועדים של עובדי "כור" והעובדים עצמם. כי מה אמרו להם? אם אתם תדרשו את התוספות, אנחנו נצטרך לסגור את המפעלים ולפטר אתכם.

בהמשך נקלעה "כור" למשבר אדיר, והבנקים ביקשו למנות כונס נכסים. המדינה, במסגרת ועדת הכספים, הסכימה לפני כחצי שנה לסייע ל"כור" בסכום נוסף של 100 מיליון דולר ערבות מדינה. המשמעות היא, כסף שיצא מקופת המדינה לטובת "כור".

אדוני היושב-ראש, "כור" קיבלה מחיקה של 600 מיליון דולר. רבותי חברי הכנסת, ב-600 מיליון דולר, אפשר היה לבנות ולהקים תשתית תעשייתית חדשה ולהעסיק בה למעלה מ-10,000 עובדים, למעלה מ-10,000 עובדים בסכום שהסכימו למחוק ל"כור". אנחנו שאלנו, האם להשאיר את התשתית הקיימת או לעזור ולסייע. כאשר באו נציגי "כור" לפני ועדת הכספים של הכנסת שאלתי: האם להשאיר את התשתית הקיימת או לעזור ולסייע? השיב לי מנכ"ל "כור": לאחר שנגיע להסדר עם הנושים, לאחר שנוודי את הסכנה של כינוס הנכסים ולאחר שנקבל את הסיוע המסיבי הזה, לא יפוטרו שום עובד נוסף ב"כור".

יתירה מכך, במסגרת נייר עבודה שהם הגישו לוועדת הכספים של הכנסת הם כתבו, אדוני היושב-ראש, ש"כור"

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מעריך מאוד אותך, חבר הכנסת שמאי, על שהעלית את הנושא הזה בכנסת כדי לתת ביטוי לכאב שכולנו כואבים בעקבות פיטורי 165 עובדים כתוצאה מסגירת המפעל "מגה". גם זה חסר לנו אחרי כל בעיות האבטלה והתעסוקה? חבל מאוד, אבל אתה תסלח לי אם לא אכלול בחשובתי את כל ההתחשבוניות עם "כור" ואת כל החשבונות האחרים. אני רוצה להתרכז בנושא הזה של "מגה".

אשר להצעתך כי בכסף זה, 600 מיליון דולר, היינו יכולים להקים מפעלים אלטרנטיביים — — —

יעקב שמאי (הליכוד):

600 מיליון דולר.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

כן, דולר. אני רוצה להגיד לך, חכמינו אומרים על בית-הכנסת: אין להרוס בית-כנסת קיים לפני שמקימים את בית-הכנסת החדש. אף שאנחנו, הדתיים, כאילו הסחטנים של הכספים הייחודיים, זה כאין וכאפס לעומת מה שעולה לאוצר המדינה המצב ב"כור", בקיבוצים, במושבים וכו'. אבל, רבותי, נהיה מעשיים, אחרת מה יהיה? עשרות אלפי עובדים ייפלטו משוק העבודה. לכן אגודת ישראל תמכה במתן העזרה ל"כור".

כפי הנראה, אני לא מתמצא כל כך בפרטים של ההסכם עם "כור". אחד הדברים שהם התחייבו להם היה סגירת מפעל זה או מפעלים אחרים, ואנחנו יכולים עוד לעמוד בפני הפתעות. אני רוצה שנדע, מה שקורה עכשיו ביחס ל"מגה" זו בעיה חריפה מאוד. השוק שלנו מוצף בסחורה זולה מהשטחים, של משווקים מתחרים, ולצערו הגדול, אין לנו עוד הכלים לבלום את הדברים האלה.

אני מאוד מצטער וגם מתפלא, רק לפני חודשים אחדים החליטו על תוכנית הבראה של המפעל. שמעתי שגם העובדים התחייבו לשתף פעולה. פתאום העובדים נמצאים בפני מציאות מרה, מפטרים אותם.

אני רוצה בדברי גם לפנות אל הממשלה, אל ההסתדרות ואל הנהלת "כור". באופן מיוחד, לגייס את כל המשאבים הדרושים לשם הבראת המפעל, בהתחשב במצב האבטלה. אין לנו מקומות אלטרנטיביים כשכילים. התגייסות הממשלה להבראת "כור", עם כל חשיבותה, כאשר עמדו לחתום על סגירת המפעל היו צריכים לדעת מה ההשלכות של הסכמה כזאת על סגירת מפעל. אני חושב שכל אחד מאתנו, כאשר שמע וקרא את הדבר הזה, זה כאב לו.

אני רוצה גם להגיד, ואמרת זאת השבוע בשיחה עם המזכיר הכללי של ההסתדרות וראש האגף לאיגוד מקצועי, מר הכרפלד, משרד העבודה והרווחה מוכן, במסגרת האגף להכשרה מקצועית, אם תהיה לנו הצעה כלשהי, לתרום את חלקו כדי שלא לגרום חלילה לאותם עובדים להישאר מחוץ לכל תעסוקה. אבל לשם כך יש צורך בדיון.

אני מעריך מאוד, חבר הכנסת שמאי, את העובדה שביקשת מלכתחילה דיון בוועדת העבודה והרווחה. אנחנו נפנה ליושב-ראש ועדת העבודה והרווחה ונבקש ממנה לתת לנושא זה עדיפות, ואני מקווה, שכוחות משותפים ובעמידה על המשמר תוך עירנות, לא ניתן להם, חלילה, לסבול את הסבל הזה של פרישה משוק העבודה, ונצליח להציל את המצב.

תקלוט השנה 500 עובדים נוספים. לא רק שזה לא היה כך, לא רק שפיטרו עובדים בהסכמה ובשתיקה, אלא בינתיים החליטה "כור" לסגור את המפעל "מגה" בחיפה ולפטר 165 עובדים, בניגוד להצהרות, בניגוד להתחייבות, בניגוד להסכמים ובניגוד לכל ההערות ש"כור" העריכה במשך תקופות ארוכות.

אפשר לומר הרבה דברים על מנכ"ל "כור". מנכ"ל "כור" פרסם מאזנים כוזבים במשך תקופה ארוכה, והם היו מאזנים חלקיים. כאשר פורסמו המאזנים האמיתיים התברר, שכל הפרסומים הכוזבים של המאזנים החלקיים טפחו לו על פניו. יכול להיות שהוא רצה אבל לא יכול היה. יכול להיות שהוא באמת האמין ש"כור" תעלה על דרך המלך, אדוני היושב-ראש, ואכן יהיו רווחים.

אבל, כל זאת לא הייתי מעלה היום ולא הייתי מדבר על כך לולא כמה דברים. ראשית, בחיפה יש היום אבטלה קשה.

אורה נמיר (העבודה):

חיפה נמצאת במצב הכי קשה בארץ.

יעקב שמאי (הליכוד):

במצב הכי קשה בארץ. מפעלים נסגרים, עובדים פוטרו, מפעלים חדשים לא קמים, הורמה ל"כור" היתה, והנה אנחנו עומדים לזרוק, אם נסכים, עוד 165 עובדים למעגל האבטלה, והם יגררו בעקבותיהם עובדים נוספים. לא נכון לומר, אדוני היושב-ראש, שכור מעסיקה ב"מגה" רק 165 עובדים. כי "כור" קונה מוצרים מוכנים ל"מגה" מעובדים ביהודה, בשומרון ובעזה, היא קונה חלקים של עבודות מוכנות. כתוצאה מכך ייפלטו ממעגל העבודה עובדים נוספים שאינם עובדים ישירים של "כור", אלא של קבלנים ש"כור" קונה מהם את העבודות.

כאשר אני מציג את הדברים הללו במסגרת הצעה לסדר-היום, אני שואל את השאלה, אדוני היושב-ראש, האם עד כדי כך חסרי מצפון הם ראשי "כור", מנכ"ל "כור"? האם כך הם יכלו להביא בפני ועדת כנסת הודעות בכתב והתחייבויות כדי לקבל את הכספים? אני שאלתי את השאלה אז, ואני שואל אותה גם היום. הרי ב-600 מיליון דולר אפשר היה למצוא חלופה אחרת, ולא במקרה אני אומר זאת, כי מדברים היום על המצב הקשה של "כור" בלי "תדיראן". "תדיראן" היא רווחית. הם מוציאים את "תדיראן" מהמערכת של "כור". נשאלת השאלה, האם לא היה צריך את הכסף הזה להשקיע בצורה ישירה בתשתית חדשה, ואולי התשתית הזאת היתה מצמיחה מעגלי עבודה נוספים? חטאנו לעובדי "כור", חטאנו לעובדי "מגה", כי קיבלנו את הכוזבים מראשי "כור", וכתוצאה מכך יצטרכו עובדי "מגה" למצוא את עצמם חשופים.

אדוני היושב-ראש, אני חייב לומר לך ולסגן השר, שמעתי מכמה בעלי מפעלים שהם מעוניינים לקנות את "מגה". במלים אחרות, לא צריך לסגור ולפטר את העובדים ב"מגה". מדוע עושים את העוול הזה לעובדים? מדוע מטעים אותנו ולא מספרים את הדברים בצורה נכונה? הרי יש שם מערכת שלמה של ייצור, והייצור קיים כאן בארץ. מה עוד של "מגה" יש ייצור ייחודי?

לכן אני מציע, אדוני היושב-ראש, לקיים דיון במסגרת התקנון. אבל אני חושב שעדיף אולי להעביר את הנושא לדיון בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת.

היו"ר ח' קופמן:

תודה רבה לחבר הכנסת שמאי. אני מבקש מסגן השר, חבר הכנסת פרוש, לעלות ולהשיב.

אשר על כן, אני מבקש שייעשה כל מאמץ להשאיר את המפעל הזה שם או ביוקנעם, כדי שיהיה קרוב לחיפה. האנשים האלה זקוקים לו. מדובר ב־150 משפחות.

פרוצדורלית, אני מבין שסגן השר הציע להעביר את הנושא לוועדה.

היו"ר ח' קופמן:

אנחנו נצביע עכשיו על הצעתו.

שבח וייס (העבודה):

אם סגן השר הציע להעביר את הנושא לוועדה, אני מציע להסיר את הנושא, מכיוון שהוא נדון ממילא בשתי ועדות, רק כדי לומר את מה שיש לי לומר כחיפני ובמקרה זה כאזרח מדינת ישראל. העניין עצוב מאוד שם ב"מגה".

היו"ר ח' קופמן:

תודה לחבר הכנסת שבח וייס. אני מעלה להצבעה את הצעתו של סגן שר העבודה והרווחה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה. נא להצביע, הצבעה מס' 1.

ה צ ב ה

בעד ההצעה להעביר את

הנושא לוועדה — 8

בעד ההצעה שלא לכלול

את הנושא בסדר־היום — אין

נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה

והרווחה נתקבלה.

היו"ר ח' קופמן:

הוחלט להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה.

1. הצעה לסדר־היום

מצב האבטלה במדינה

מספרים אלה, חברי הכנסת, מגלים טרגדיה חברתית ומבליטים את כישלון מדיניות הליכוד בתחום המשק והחברה, שתוצאתה היא האבטלה הקיימת.

אם הממוצע הארצי של מובטלים הוא 4.4% מכוח העבודה הארצי, הרי באזורים רבים בארץ האבטלה היא מעל ומעבר לשיעור הממוצע של הבלתי מועסקים; והזכירו כאן את חיפה, שהאבטלה בה מתקרבת ל-20%, מעלות — 17.9%, אור־עקיבא — 11.9%, מגדל־העמק — 10.7%, נצרת־עילית — 10.1%. אני לא אמנה את כל האזורים. יש אזורים שבהם האבטלה היא בשיעור של 9% — 9.5%.

אין זה מקרה, אדוני היושב־ראש, שממשלה זאת אינה רואה בעבודה ערך חברתי לאומי בחשיבות עליונה והיא מתעלמת ממצוקתם ומסבלם של רבבות מובטלים.

אין זו מצוקה כלכלית בלבד. לפעמים המצוקה הנפשית, תוצאותיה חמורות יותר ומשאירות צלקת בלב המובטל שמילא את כל חובותיו כלפי המדינה, המשק והחברה. הוא מרגיש את עצמו מושפל בעיני עצמו ובעיני ילדיו, מעצם העובדה שאיננו יכול להתקיים מעמל כפיו והוא מתהלך בהרגשה קשה שהמדינה והחברה מתנכרות לו ואינן דואגות לו.

היו"ר ח' קופמן:

תודה רבה לסגן השר. אני רוצה להעיר לחבר הכנסת יעקב שמאי, שהמעלה הצעה לסדר־היום אינו יכול להציע שהנושא יועבר לוועדה. הוא יכול רק להציע לקיים דיון במליאה.

לחבר הכנסת שבח וייס יש כנראה הצעה אלטרנטיבית.

בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב־ראש, אני משתמש בפרוצדורה, כחיפני וכמי שלפחות בשבועיים האחרונים, בתוקף מקום מגורי ושליחותי הייתי עסוק קצת בפרשת "מגה". על כן, כל החלטה שתיפול בעקבות הצעתי לא תזיק, מכיוון שהנושא נמצא ממילא בטיפול נמרץ מאוד, גם של ועדת העבודה והרווחה וגם של ועדת הכלכלה. גם חברת הכנסת אורה נמיר וגם חברת הכנסת שושנה ארכלי־אלמזלינו מתמסרות לעניין בכל לבן.

אני רוצה להעיר, שהייתי במפעל ביום שבו חולקו מכתבי הפיטורים. כאותו בוקר פניתי משם למוזכיר ההסתדרות, ישראל קיסר, וגם לעוזרו, חיים הברפלד. כחבר ההסתדרות, כאוהד ההסתדרות קראתי למנוע את המנהג הזה, שכאשר יש הסכם לשמור על המפעל בצורה זו או אחרת עד סוף החודש נעשה מעשה שלא ייעשה. זאת פגיעה קשה מאוד, כואבת, מייסרת, מיותרת, טורדנית בציבור מסור, ציבור שבצעם כורחים את הענף שעליו הם התקיימו בכבוד במשך שנים כה רבות.

אני מודע לקשיים של "כור". אני גם ביררתי את השאלה שהעלה כאן חבר הכנסת שמאי, ואני חושב שהוא מעלה כאן את הנושא בתום לב ומתוך כוונה קונסטרוקטיבית, של מציאת אלטרנטיבה. אמר לי השר מודעי, שבאמת באו להתעניין אצלו, ואז פניתי לפועלים והם אמרו לי: אומנם נכון, אבל הקניינים הפונטנציאליים כאילו רצו בעצם לפטר את כל העובדים ואחר כך להחליט באיזה מקום לבנות את המפעל ואילו פועלים לקבל. כלומר, זה לא ריאלי. לו היה משהו ריאלי היו צריכים לחטוף את זה בשתי ידיים.

היו"ר ח' קופמן:

אנחנו עובדים להצעתה לסדר־היום, מס' 5694, של חברת הכנסת שושנה ארכלי־אלמזלינו בנושא: מצב האבטלה במדינה. בבקשה.

שושנה ארכלי־אלמזלינו (העבודה):

כבוד היושב־ראש, כנסת נכבדה, האבטלה בישראל מרקיעה שחקים. 11% מכלל המפרנסים אינם עובדים. 140,000 מחוסרי עבודה נרשמו בספטמבר בלשכות שירות התעסוקה, לעומת 100,000 שנרשמו בחודש ינואר 1991. לפי הערכת מנהל שירות התעסוקה, מר מנע, יתקרב מספר הבלתי מועסקים בסוף שנת 1991 ל־200,000. לפי תחזית שר האוצר, תמשיך האבטלה לגדול בשנת 1992 ומספר הבלתי מועסקים יגיע ל־250,000.

מקבלי דמי אבטלה בחודש אוגוסט הם 85,100 אנשים, לעומת 82,500 בחודש יולי. המספר כולל 30,700 עולים חדשים, לעומת 27,100 בחודש יולי.

בחודש אוגוסט היו רק 19,500 הזמנות עבודה; דהיינו, על כל משרה פנויה יש כשישה עובדים.

השקעות ליצירת מקורות תעסוקה נוספים. על-ידי מדיניות החשיפה שהנהיגה הממשלה, היא יוצרת תעסוקה לפועלים בתאילנד, בקוריאה ובטייוואן ומגדילה את מספר המובטלים והמתקיימים מדמי אבטלה בישראל.

בתקופה של אבטלה גואה מועסקים בישראל למעלה מ-10,000 עובדים זרים, מהם 5,000 פועלי בניין מחוץ-לארץ, ובימים הקרובים יגיעו עוד 1,000 פועלי בניין מיוגוסלביה. במקביל לכך, עולים חדשים וחיללים משוחררים, שהכשירו את עצמם לענף הבניין, פוטרו מאתרי בנייה שונים.

האדישות המאפיינת את הממשלה, אדישות לגורל המשק בכלל ולבעיות האבטלה בפרט, בולטת לעין בהתייחסותה למשבר הפוקד את המפעל "מגה", וזה עתה העלה כאן חבר הכנסת שמאי. פיטוריהם של 1,765 עובדים, שיזרקו לרחוב אחרי שנות עבודה רבות — 20 ו-30 שנה — לא עוררו שום תגובה בקרב השרים הכלכליים, כאילו המפעל "מגה" נמצא כפלטנה אחרת. חבר הכנסת שמאי, למה לא שאלת את שרי הממשלה, השרים הכלכליים, היכן הם? ברצוני להגיד לך: לא שמעתי עד היום ששר העבודה והרווחה, שהוא ראש הממשלה, יגלה עניין ב"מגה" ויורה ליועץ הכלכלי שלו לבדוק כמה הממשלה יכולה לעזור ולמנוע את סגירת המפעל ופיטורי הפועלים. לא שמעתי ששר התעשייה והמסחר עשה מאמץ לחפש דרך למנוע את סגירת המפעל, ודווקא כאשר הוקמה קרן של 100 מיליון שקל לאותם מפעלים הנפגעים מהחשגן שהנהיגה הממשלה, לאפשר להם אכן להיערך ולהתארגן ולהתמודד עם התחרות הפרועה שתהיה כתוצאה מייבוא ממדינות שלישיות, אשר בהן שכר העבודה הוא 2 דולרים ליום.

חברי הכנסת, זוכרת אני את שר המסחר והתעשייה פנחס ספיר, זיכרוננו לברכה, איך התרוצץ מבוקר עד שעות הלילה המאוחרות ממפעל למפעל ללחון, לשכנע, לחייב קליטת עובדים. אני זוכרת את תקופת יגאל אלון, זיכרוננו לברכה, משה ברעם, זיכרוננו לברכה, יוסף אלמוגי, "ידול לחיים ארוכים, ומעל כמה זו אני רוצה לשלוח לו ברכת החלמה מהירה — איך התרוצצו יום יום, יזמו, דרבנו ראשי ערים, אנשי תעשייה, ליצירת מקורות תעסוקה נוספים, כי זה היה בנפשו. לעומת זאת, הממשלה הנוכחית ושריה מוכנים יום יום להכריז הכרזות פוליטיות כומבסטיות, ולא לנקות אצבע להקלת מצוקת האבטלה.

וכאן יסלח לי סגן שר העבודה והרווחה אם אשווה את עניין המפעל "מגה" אולי לישיבה, אשר כל כך דואגים לה. אם תמשיך הממשלה באדישותה לגבי המפעל "מגה", אציע לעובדים להפוך את המפעל לישיבה, ובמקום ללכלך את הידיים, לכופף את הגב, להזיע בעבודה, שילמדו מדי יום דף גמרא. בטוחני, אז יימצאו הכספים ללימוד תורה, ושר האוצר ימצא את הכסף, תעקבות הלחץ של המפלגות הדתיות, כדי ש"ישיבת מגה" תמשיך להתקיים.

על הממשלה להתעורר מתרדמתה, מאדישותה, ולטפל בבעיית האבטלה ברצינות ובדחיפות, ויפה שעה אחת קודם.

אדוני היושב-ראש, הנושא כבד ורציני מדי, ואני מציעה לקיים בו דיון במליאת הכנסת.

היו"ר ח' קופמן:

תודה לחברת הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו. אני רק רוצה להעיר לה, שהנושא של לימודים למובטלים כפתרון של בעיה פסיכולוגית-סוציאלית הופך להיות נושא מודרני מאוד

ממצאי המחקר שהתפרסמו בימים האחרונים מגלים, שמספר הסובלים ממחלות לב בקרב מובטלים שפוטרו ממקום עבודתם גדול פי-שניים מבקרב עמיתיהם שהמשיכו לעבוד. ממצאים אלה מבליטים מה גודל המצוקה הנפשית של המובטלים.

מצוקה נפשית זו היא גם מנת חלקם של חיילים משוחררים שלא נקלטו בעבודה לאחר ששירתו בצה"ל שלוש שנים והגנו בגופם על ביטחון המדינה ואזרחיה.

כבוד היושב-ראש, אינני מצדיקה בשום פנים ואופן את תופעת הירידה, אך, עם זאת, אינני מתפלאה שעל השאלה שנשאלו חיילים משוחררים שבועות נוספר לפני סיום שירותם — מה בדעתם לעשות לאחר השחרור, השיבו רבים מהם, לצערי הרב, שבדעתם לרדת מן הארץ.

ממשלה הליכוד מתאפיינת בחוסר רגישות שהיא מגלה כלפי בעיית האבטלה וחוסר הנכונות לראות בכלימת האבטלה אתגר בעל חשיבות עליונה. נאומי של ראש הממשלה בפתיחת מושב הכנסת ביום שני מחזק הרגשה זו.

העובדה שעד היום לא קיימה הממשלה אפילו דיון ממצה אחד בבעיית התעסוקה ולא גיבשה שום תוכנית לגבי האמצעים שיש לנקוט כדי לצמצם את ממדי האבטלה מבליטה את חוסר התייחסותה של הממשלה לאבטלה ולמצוקתם של 140,000 מחוסרי עבודה, המתייסרים יומם ולילה נוכח המציאות המרה ועל כך שהם נמצאים מחוץ למעגל העבודה.

התייחסות שרי הממשלה לנגע האבטלה מתרכזת בעיקר, חברי הכנסת, בנושא: על מי יש להטיל את האחריות למצב הקיים. שר הבינוי והשיכון מאשים את שר התעשייה והמסחר באבטלה הקיימת, כי הוא טרם ניצל את המשאבים שהועמדו לרשותו לעידוד התעשייה, ושר התעשייה והמסחר מאשים מצדו את שר האוצר כאחראי לאבטלה, בעקבות המדיניות הכלכלית שלו, שנעדרת בה תוכנית ליצירת מקורות תעסוקה, ושר האוצר מאשים את שר הבינוי והשיכון על כך ש"עדר הפילים הלבנים" שהקים אכל את המשאבים שהיו מיועדים ליצירת מקורות תעסוקה.

לבי לבי לסגן שר העבודה והרווחה, יודעת אני את רגישותו למצוקתו של הפרט, אך הוא מחוסר אונים לפתור את הבעיה המרכזית, שהיא כה כבדה, שמשדרו צריך להתמודד אתה, והיא הבטחת תעסוקה לדורשיה. כי בכל זאת האחריות בנושא הזה מוטלת על מי שהוא שר העבודה והרווחה, והוא ראש הממשלה.

מתקבל הרושם שאנשי הליכוד נשארו המרקסיסטים האחרונים והם פועלים לפי הגדרתו של מרקס, שהאבטלה היא תהליך מחויב המציאות בכל מדינה שיש בה משטר קפיטליסטי. על כן יש להשאיר לכוחות השוק החופשי להתמודד עם בעיה זו. ובהתאם לגישה הזאת, הממשלה כמעט שלא נקטה שום יוזמה כדי ליצור מקורות תעסוקה באחריותה, או לעודד גורמים במשק הציבורי והפרטי להקים מפעלים, או להרחיב את הקיימים.

לעומת זאת הקדישה הממשלה משאבים אדירים, שהושקעו בהתנחלויות ביהודה ובשומרון, ללא היגיון כלכלי וביטחוני, וכל זה על חשבון פיתוח המשק ויצירת מקורות תעסוקה למובטלים.

הממשלה, בניגוד לכלל היגיון וחברתי גם יחד, החליטה על הנהגת חשיפה בתקופה של אבטלה גואה והעדר

דן תיכון (הליכוד):
לאן הם ילכו, לדעתך?

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:
לאן שילכו. למה לי לדבר על דבר שאני לא רוצה שיקרה
ולהגיד איך זה יקרה? אני אומר שנהיה ערים ונפעל.

אם השקיעו 10 מיליארד לפתרון — כמה שיכלו לפתור
— בעיית הדיור, אילו השקיעו חצי אחוז מזה עבור תעסוקה,
לא היינו עומדים במצב זה שאנחנו עומדים בו.

זאת ועוד, בזמן האחרון, בשנים האחרונות, הורידו את
הניכויים של המעסיקים בביטוח הלאומי מ-13.5% ל-7%,
וכעת עוד 2%. עשיתי את החישוב. לא אדבר כעת על צירוף של
השנים האחרונות, כמה עלו הניכויים וההקלות האלה לאוצר
המדינה, אלא אם אקח רק את השנה הזאת, זה יעלה לאוצר
המדינה 2 מיליארדי שקל. כמה תעסוקה זה ייתן — בגלל זה
אנחנו עשוינו את ההקלות האלה למעסיקים — מי שיוודע לחבר
אחת ועוד שתיים יבוא ויגיד כמה זה תרם. הוא יגיד שזה לא
תרם שום דבר, אפילו באופן פרופורציונלי, לפתרון בעיית
התעסוקה.

אנחנו צריכים לחשוב על הנושא הזה של ההטבות
והניכויים לביטוח הלאומי ולהשתמש בסכומים אלה כדי
למצוא תעסוקה.

שושנה ארכלי-אלמזוליני (העבודה):
אבל אין מי שחושב על הדברים האלה.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:
זאת ועוד, השנה ישלמו 700 מיליון שקל דמי אבטלה
מהביטוח הלאומי. מלבד זאת, 300 מיליון שקל ממשרד
הקליטה עבור עולים חדשים. מיליארד — יעלה על הנייר —
ישלמו דמי אבטלה. זה עולה כסף לאוצר המדינה. אילו לקחנו
סכומים אלה ועשינו עבודת תשתית, לא הייתי אומר סתם
צביעת עצים, אלא עבודת תשתית שהמדינה זקוקה לה ולא היו
לה המשאבים לכך, אבל אותה החלטה אשר חייבה אותנו
לשלם דמי אבטלה — אני לא רוצה להתכבא כאן למה זה
מוכיל, למה זה מוליך, אף אחד לא יחשוד כי שחלילה אפגע
במי שיש צורך לעזור לו — אבל כולם יודעים שאנשים רבים
מעדיפים לקבל דמי אבטלה מאשר ללכת לעבוד. עוד מיליארד
שקל.

אם אני לוקח את המס המואץ, ההסדר הזה שנתקבל תחת
לחץ של התעשיינים לבוא לקראתם, אם אני מעריך בהירות
— למעלה ממיליארד שקל זה יעלה לאוצר המדינה.

אנחנו במשרד העבודה והרווחה — — —

מרדכי גור (העבודה):
הכול אני מבין, אני שמח שאתה מדבר אלינו, אבל יושב
פה שר התכנון והכלכלה, זאת הכתובת הנכונה. אנחנו אומרים
אותן מלים בדיוק, אבל הוא צריך לשמוע זאת.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:
ראשית כול, לא הבחנתי שהשר מגן הגיע.

היו"ר ח' קופמן:
חבר הכנסת גור, סגן השר חושב שעדיין הכסף אצלכם.
טעות.

מרדכי גור (העבודה):
הוא יודע טוב מאוד שלא. אני לא רוצה ששר התכנון
והכלכלה ירגיש את עצמו חופשי פתאום.

מאוד ובעל חשיבות בעולם המערכי. לכן לא כדאי לבקר את זה
מראש, בלי ללמוד את הנושא; מתברר שזה פתרון די חיובי.

ישיב על ההצעה לסדר-היום סגן שר העבודה והרווחה,
חבר הכנסת מנחם פרוש.

מנחם סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:
כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, חברת הכנסת שושנה
ארכלי-אלמזוליני, יושבת-ראש ועדת הכלכלה, חבל מאוד
שאת צריכה לשלם מס מפלגתי-אופוזיציוני; לקחת הצעה
לסדר-היום בנושא כוער, נוגע לכל לב, ולהכניס לזה תשלום
מס, מס שאת רוצה לשלם למפלגה.

היו"ר ח' קופמן:
תשלום ישיבה.

שושנה ארכלי-אלמזוליני (העבודה):
אני אמרתי את זה — — —

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:
נדבר מעשית ואגיע לזה. זה כאב לי, כי כל הנושא
שהעלית הוא נושא רציני ומעשי. מה היה כאן עניין שמטיח
לה-רסיני, מה שקוראים?

האבטלה, לצערי הגדול, ואולי לא לצערי הגדול, תגדל.
למה לא "לצערי הגדול"? מכיוון שאם אשתקד הגיעו רק
40,000 עולים, וכיום יש 300,000 עולים, אמרתי כבר פעם את
האמרה הזאת: יותר טוב שתהיינה לבן-אדם הרבה בעיות
מאשר בעיה אחת. כאשר יש למישהו הרבה בעיות, זה טוב. אם
יש לו רק בעיה אחת, זה רע, סימן שחלילה הוא חולה. יש לנו
היום הרבה בעיות, אבל הבעיה האחת, שלא יכולנו להביא
לכאן את אחינו מרוסיה, היא בעיה שנפתרה פחות או יותר.

המספר שאת הבאת, 176,000, אינני יודע מניין לקחת
אותו. למעשה 135,200 אלה הם מה שקוראים מובטלים. אני
יכול רק להגיד לך: ללא כל ספק, אם יימשך הדבר הזה כפי
שהוא — ואפרט את הסיבות לכך שזה יימשך — אנחנו נגיע
ל-250,000.

שושנה ארכלי-אלמזוליני (העבודה):
אני אמרתי את זה.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:
אבל דיה לצרה בשעתה.

אני רואה את המצב עכשיו, שאנחנו נעמוד בפני מצב קשה
מאוד, כאשר עכשיו משתחררים מהאולפנים ומצטרפים
לדורשי העבודה מדי חודש בחודשו אלה שהגיעו לפני תשעה
חודשים ואלה שהגיעו קודם, וכך הביקוש לעבודה הולך וגדל.

ואני רוצה להגיד כך: המדינה במצוקה, יש מחויבות
ביטחונית, מחויבות לקליטת העלייה. אבל אני כאן כואב דבר
אחר, ואדבר לא כאיש האופוזיציה ולא כאיש הקואליציה, כי
אני חושב שבכל הנושא הזה חבל שאנחנו עומדים כאן כאילו
משני עברי המתרס ולא רואים את האנשים האלה באופן
אובייקטיבי. אני רואה כאן חוסר חשיבה רצינית יותר לאן
להזרים את הכספים שאנחנו מזרימים. ואתחיל מדבר שכולנו
מסכימים לו ומברכים עליו: כ-10 מיליארד השקיעו בהקמת
שיכונים. אם אני מביא בחשבון את המשכנתאות — 10
מיליארד זהו הסכום. יש בעיה של דיור, אבל בר כבוד עם בעיית
הדיור יש בעיה של תעסוקה. אם לא ניתן להם תעסוקה, אל
תפתח פה לשטן, הם ירדו מכאן ויצאו מכאן וישאירו לנו,
חלילה, אלפי דירות ריקות.

הממשלה בקשר למפעל "מגה". את יודעת בדיוק מי דחף כדי שהמפעל ייסגר — אלה שרצו להסיר אחת ולתמיד את הסכנה להתמוטטות "כור". הממשלה אשמה בזה, או משהו אחר מחברת העובדים? אני לא רוצה להאשים אף אחד במציאות העגומה הזו.

ההצעה הגאונית ממש, אני מוכרח להגיד שהיא גאונית, לבקש מעובדי "מגה" שיעברו ללמוד בישיבות, ואז ידאגו להם — יש לי הצעה טובה יותר. כמה מקבל בן ישיבה? הוא לא מקבל אפילו 25% ממה שמקבל סטודנט באוניברסיטה במדעי הרוח; אפילו לא 25%.

חיים רמון (העבודה):

זה לא נכון בשום פנים ואופן.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

כן נכון. אני בדקתי. שם באוניברסיטאות נותנים את ה-100% לאלה שהם אש"פיסטים. באוניברסיטאות לא עושים בדיקות מי אש"פיסט, ועל-פי זה לא נותנים לו, אלא גם אש"פיסטים מקבלים. יותר טוב שיקבלו 100%, איפה שמקבלים אש"פיסטים.

הצעתי היא להעביר את הנושא לדיון בוועדת העבודה והרווחה, ושם את לא חצטרכי לשלם מס מפלגתי. נדון בנושא לגופו של עניין. אנחנו מעוניינים למצוא פתרונות לנושאים אלה, אבל אל נשכח משני עברי המתרס.

שושנה ארבל-אלמזליו (העבודה):

אני מציעה לדון במליאה.

היו"ר ח' קופמן:

תודה רבה לסגן השר. הצעה אחרת לחבר הכנסת שבח וייס. הואיל והיום צר, כדאי גם לקצר בדברים.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, לפני שאציע מה לעשות עם זה, על-פי דעתי, אני רוצה להעיר הערה קצרה.

לא צריך להשמיע איומים על ירידה: א. זה לא-טוב שבכל פעם כשמדברים בבית הזה על אבטלה יאימו בירידה מהארץ. דרך אגב, אין לאן לרדת. אירופה עמוסת אבטלה, ארצות-הברית עמוסת אבטלה, יש שם שנאת זרים, דברים נוראים קורים. אפילו אדם כמו ז'יסקר ד'אסטן, שהיה נשיא צרפת, עלה על הגל העכור הזה של שנאת זרים, על רקע של אבטלה גס-כך.

אנחנו נצטרך לפתור את כל הבעיות כאן, גם משום שזאת חובתנו, גם משום שאין אלטרנטיבות אחרות, ולא צריך לדבר על אלטרנטיבות אחרות.

כל הזמן מעלים את הנושא הזה בכנסת ומעלים טיעונים רציניים מאוד, כפי שהעלו חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמזליו ואחרים, וכאים שרים או סגני שרים ומצטרפים לטיעונים ומספרים על חוסר תיאום בממשלה. אני מתייחס ברצינות לדברים שאמרו השניים.

הכנסת הפכה כמה לביורורים פנים-ממשלתיים, והממשלה מצטרפת למחאות שלנו. כל הזמן היא מצטרפת למחאות שלנו.

הזכירו פה את יוסף אלמוגי, ואני מצטרף לתפילה לשלומו. הוא פצוע קשה, וכולנו מאחלים לו החלמה ושיחזור אל הפעילות שהוא היה שקוע בה. אחרי מלחמת יום-הכיפורים הוא עשה מעשה של תיאום בין משרדים בצורה יוצאת מן

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

אלה הדברים שאני אומר כאן בכנסת. מה שאני צריך להגיד בממשלה — יש לי פורום שאני יכול להגיד זאת שם ואני אומר זאת. אני רוצה רק שתדעו, שלא יחשבו שאין תשומת לב לזה. יש דיונים, ומדברים בנושא זה.

אנחנו — משרד העבודה והרווחה — הצענו, אם היו נותנים לנו את האפשרות לשלב במסגרת האגף להכשרה מקצועית פנים-מפעלית 600 מיליון שקל, אנחנו מוכנים מייד לתת פתרונות תעסוקה ל-60,000 עובדים.

אם ראינו את הרשימה שפורסמה אתמול על פתרונות ל-25,000 עובדים — עשיתי אתמול אז החישוב, אם זה יבוצע — אני עוד לא רואה איך זה יבוצע — זה צריך לעלות למעלה ממיליארד שקל.

אנחנו ערים לנושא, אנחנו עוסקים בו, אנחנו מעבדים חוכניות, ואנחנו נמצא דרך להקל על המצב.

כאשר אנחנו מדברים על נושא זה, מה שמעיק עלי, ואני מוכרח כאן לגולל את אשר על לבי, כבר אמרתי בהזדמנויות רבות, ההתייחסות שלי להסתדרות, אני מלווה את ההסתדרות מאז כינונה, אני יודע שההסתדרות כהיוסדה יצאה במלחמות ובהפגנות על עבודה עברית, זו היתה הסממה: עבודה עברית. מי לא זוכר את ההפגנות האלה? אני מבקש שנדע — ואני אומר זאת אחרי שהייתי בזינבה, אמרתי זאת כבר בהזדמנות אחרת, יושבתי ביום חמישי מסיום וראיתי את נציגי מדינות ערב, איך עלו על הכמה, בזה אחר זה, בשצף קצף העלו הסתה, שקרים וכזבים על היחסים שלנו לעובדים מיש"ע. אתם יודעים מהי המציאות? — 75,000 עובדים מיש"ע כבר ישנם אצלנו, למעלה מ-40,000 עובדי ייש"ע ללא רשיונות; 75,000 עובדים עם רשיונות, 40,000 ללא רשיונות. אני רוצה להגיד כאן: עובדים עם רשיונות, חובתנו לדאוג להם; עובדים בלי רשיונות — אנחנו חייבים לעקור. עובדים עם רשיונות — זה יכול לתרום. עובדים בלי רשיונות — זה אסון.

ישבתי השבוע עם המזכיר הכללי של ההסתדרות, מר הברפלד, ודנו על הדרכים לעבור עבודה משותפת כדי שלא לפגוע במישהו, אלא לעזור למי שיש צורך לעזור לו. יש כאן בעיה, בעיית הבעיות, שהצרכים צריך לדעת אותה. הקבלנים הם אנשים הגונים ביותר וממלאים אחר כל ההוראות וההכוונות, אבל בעיית הבעיות היא, שהם מעבירים את העבודה לקבלני משנה. קבלני משנה אלה מביאים את העובדים הזרים מיש"ע בלי רשיונות. למה מביאים אותם? פשוט, הם מנצלים אותם.

אני רוצה להגיד לכם, שזה כואב לי. פעם חשבתי שאני נכנס להיסטריקה, כאשר צלצלו אלי מבאר-שבע עובדים יהודים שעבדו במקום כבר חודשים, וזרקו אותם מכיוון שקבלן המשנה הביא עובדים מיש"ע. זה אחד הדברים.

חברת הכנסת ארבל-אלמזליו, בדברייך רצית לשלב זאת בהאשמות כלפי הממשלה, אני רוצה להגיד לך — —

שושנה ארבל-אלמזליו (העבודה):

מה ההסתדרות חייבת? היא יכולה ליצור מקורות תעסוקה? הכנסת קיבלה חוק בעניין זה.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

ההסתדרות חייבת ויכולה לפעול הרבה מאוד נגד הפועלים שעובדים בארץ ללא רשיונות.

חברת הכנסת ארבל-אלמזליו, את האשמת את

הכלל. תיקחו את הפרק הזה, תקראו בעיתונים, בספרות של אותה תקופה, ותראו שאפשר לעשות עוד.

אני מציע שלא לדון בנושא הזה בוועדה.

דן תיכון (הליכוד):

מי שעשה היה חבר הכנסת לובה אליאב.

שבת וייס (העבודה):

לובה אליאב, אגב, הוא היה מגויס על-ידי אלמוגי למשימה הזאת. אני מאמץ את שניהם.

אני רוצה להציע שלא להעביר את הנושא לוועדה ולהסיר אותו מסדר-היום של הכנסת, מכיוון שהנושא נמצא כבר מומן בוועדה. על-ידי הטקס, הריטואל הזה כשאנחנו מעבירים כל נושא לוועדה — ואני לא יכול להציע ועדה, זה פרוצדורלי — אנחנו בעצם עוזרים לממשלה להתחמק קצת מכובד האחריות שלה. תודה רבה.

סגן שר העבודה והרווחה מ' פרוש:

אדוני היושב-ראש, אם מותר לשנות, אני מבקש לקיים דיון במליאה.

דן תיכון (הליכוד):
ואז הדיון יתקיים בעוד שנתיים?

היו"ר ח' קופמן:

חברי הכנסת, לפנינו הצעתו של סגן שר העבודה והרווחה, חבר הכנסת פרוש, לקיים דיון במליאה. אני מעמיד את הצעתו להצבעה. מי בעד? מי נגד? זו הצבעה מס' 2.

ה צ כ ע

בעד ההצעה לכלול את

הנושא בסדר-היום — 8

בעד ההצעה שלא לכלול

את הנושא בסדר היום — 1

נמנעים — 1

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של

הכנסת נתקבלה.

היו"ר ח' קופמן:

בעד — 8, נגד — 1, נמנע אחד, ההצעה תועבר לדיון במליאת הכנסת.

ז. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

וכן החלטת ועדת הכספים המאשרת הוראות בצו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין (תיקון מס' 33), התשנ"ב — 1991.

עוד הונחו על שולחן הכנסת החלטת ועדת הכנסת בעניין סעיף 15(א) לתקנון הכנסת, והצעות ועדת הכנסת לתיקון הסעיפים 36 ו-106 בתקנון הכנסת. תודה.

היו"ר ח' קופמן:

תודה.

היו"ר ח' קופמן:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 243) [נוסח מתוקן], התשנ"ב — 1991, שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

ח. הצעה לסדר-היום

שירותי הרווחה בקרב הבדואים בנגב

ופה מגיע פרק, בהמשך למכתב שכותבת עובדת סוציאלית של מחלקה א' בבית-החולים "סורוקה" למשרד העבודה והרווחה, ואחרי מכתב שבו יש פרטים רפואיים נוספים. היא מקבלת ב-15 בספטמבר 1991 את התשובה הבאה: "מאשרים בתודה קבלת מכתבך — — — לצערנו הרב, קיים מחסור חמור במקומות פנויים במסדות. לפיכך טרם עלה בידנו להציע מקום מתאים. האגף עושה לשם פיתוח מסגרות, וכו' וכו' וכו'. וי, הילדה בת השש, תישאר בבית-החולים "סורוקה" בעלות גבוהה פי כמה וכמה מאשר בכל מוסד אחר, מתוך סכנה לשלומה, מתוך סכנה לכריאותה ומתוך אטימות מתמשכת והולכת של החברה הישראלית כולה למציאות שהיא אחת מתעודות העניות הקשות ביותר שמוצגות לפנינו יום-יום.

יש בעיה כללית בשירותי הרווחה בנגב בקרב האוכלוסייה הבדואית. אני רוצה לדבר עליהם. יש בעיה בתחום הבריאות, יש בעיה בתחום החינוך. גם נעשו דברים, אני רוצה לומר שלא נעשה דבר. זכור מה שקרה בשנה שעברה במגפת החצבת בנגב, ואני מקווה שהמגפה הזאת לא תחזור בשנה הבאה. אז

היו"ר ח' קופמן:

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 5689, של חבר הכנסת חיים אורון, בנושא: שירותי הרווחה בקרב הבדואים בנגב. בבקשה.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, י, ילדה בת שש מחורה, אושפזה ב-18 ביולי 1991 במחלקת ילדים בבית-החולים "סורוקה", לאחר שהגיעה לבית-החולים באובדן הכרה כתוצאה מהזנחה. בבדיקה נתגלו גם סימנים המעידים על חשש לפגיעה מינית בילדה. הילדה מוגדרת כיום כמפגרת, לאחר שכתוצאה מהזנחה בטיפול בה על-ידי משפחתה נפגעה וסבלה מנזק מוחי בלתי-הפיך. ברור כיום לכל הגורמים המטפלים, כי אין להחזיר את הילדה לביתה בשום פנים ואופן, הן בגלל הסכנות לשלומה הגופני וחוסר טיפול מינימלי, והן בגלל חשש לפגיעות מיניות ואחרות. ברור גם כי אין כל סיבה רפואית להמשך אשפוזיה בבית-החולים, מה גם שבית-החולים אינו מקום שבו הילדה צריכה לגדול, והיא אף חשופה שם להדיבקות במחלות.

לאוהל. אני מכיר את זה. בעמוד אחר — ילדים בכלובים. ואבא אומר: שלושה ילדים שלי שנים בכלוב. אני טיפלתי בכמה מקרים פרטיים. האם זה נושא שאתה יכול לטפל בו על תקן של טיפול במקרה פרטי? אולי היה צריך לעשות מה שאתם בעצם אומרים. בדוח של קודמך בתפקיד, אהוד אולמרט, כתוב: "צריך לקדם את שירותי הרווחה". זאת לא אמירה.

אדוני השר, אני אומר דבר אחד: אני לא יודע מה יצא מהדיון הזה, אני מתאר לי שיצא מזה דיון בוועדה, אבל אם המקרה של הילדה שמופיעה פה בעיתון ואותה "מחזרה, שנמצאת בבית-החולים "סורוקה" כבר ארבעה חודשים, כי אין לאן לשלוח אותה — אם אתה לא תקבל, כשר הממונה על המגור הערבי, אחריית ישרה לסידורן של שתי השאלות הללו, לא שווים כל הדיונים שלנו בכל הוועדות. אני יודע, אני זורק לך אתגר קשה. תתמודד אתה, תרוץ בין המפקחים, בין הפקידים. בין השרים וסגני השרים, תפתור שתי שאלות, רק שתיים, מתוך המאות שהן אות נוראה, כתב קין איום על החברה הישראלית.

היו"ר ח' קופמן:

תודה לחבר הכנסת חיים אורון. אני מבקש משר הכלכלה והתכנון לעלות ולהשיב.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, הרשו לי בפתח הדברים לומר, כי למרות התעניינותו של המציע, חבר הכנסת אורון, בנושא, העובדות, המספרים הכוללים, אינם מדויקים. מבדיקה מקיפה שערכה לשכת יועץ ראש הממשלה לענייני ערכים, המופקדת על הטיפול במגור הכדואי, עולה כי נושא אבחונים של ילדים מפגרים בדואים בנגב נמצא בטיפול מתקדם ממש בימים אלו. מאמץ זה הוא פרי של שילוב עבודה בין השירות לילד המפגר במשרד העבודה והרווחה לבין יועץ ראש הממשלה לענייני הערכים במשרד הבריאות.

אני מבקש שחברי הכנסת יזכרו, כי החוק קובע, שילד לא יוגדר כמפגר אלא אם קבע זאת באופן מוסמך השירות לילד המפגר לאחר בדיקות מקיפות ויסודיות. על נושא האבחון מופקד מרכז מיוחד, שפועל בירושלים ליד משרד העבודה והרווחה. בחודש אפריל השנה, עם פתיחת שנת התקציב 1991, החלו צוותים של המרכז הזה לפעול ביישובי הכדואים בדרום כדי לאבחן ילדים מפגרים. על-פי הנתונים והאנדיקציות, מספרם של אלו נמוך מ-100, והמספר המדויק יפורסם על-ידי משרד העבודה והרווחה מייד בתום תקופת המבחן.

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):
גמרו את האבחונים?

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

לא. אני אומר שבימים הקרובים יסיימו.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני השר, במכתב של שמואל סלבין — היום יועץ ראש הממשלה, ואז מנכ"ל משרד העבודה והרווחה — ב-20 בדצמבר 1990, הוא מדבר על כך שבטיפול המחלקה לשירותים חברתיים נמצאים 156 מפגרים, הם כבר נמצאים בטיפול.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:
בכל הארץ.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

ואני אומר לך במלוא האחריות — — —

התפרסמו הנתונים, שבאזורים מסוימים למעלה ממחצית הילדים הכדואים הם בבת-חיסון והם חשופים למחלות שבפניהן מחוסנים כל ילדי ישראל. הנתונים הללו ידועים לכול.

חוק חינוך מיוחד מופר כאשר מדובר באוכלוסייה הכדואית בנגב. אין שירותי אבחון, אין שירות פסיכולוגי. כבוד שר הכלכלה והתכנון, אתה בחרת לענות על ההצעה לסדר-היום שביסודה כוונה לשר העבודה והרווחה. אתה מצוי יותר בנושא. על שורה של שאלות והצעות לסדר-היום שהגשתי בנושא הזה היה עונה לי שר העבודה והרווחה בדוגמאות של העיירות, וחיכך אגיד משהו על העיירות — מתוך חוסר הבחנה בין העיירות ובין בעיית מחצית הכדואים שעדיין מפוזרים על הגבעות ברחבי הנגב. אני בטוח שאתה לא תיפול במכשלה הזאת.

אני מביא את רהט כדוגמה. ברהט יש 120 ילדים מפגרים על-פי אבחנה שנעשתה בעיקר על-ידי גורם פרטי. כבוד השר, יש עכשיו כיתה וחצי לילדים מפגרים, ביקרתי בכיתה הזאת יותר מפעם אחת. זה לכבודם של תושבי רהט. קודם כול צריך להעלות על נס את מי שעובד שם. זה לבושתנו: זו דירה פרטית שמשתרעת על שלוש קומות, וילדים עם פגעים נוראים וזחלים שם על המדרגות בין הקומות. גם שם אין פסיכולוג, אין פסיכותרפיסט. רוב הילדים לא עברו אבחון. אני כבר לא מדבר על אבחון חוזר שהחוק מחייב, ואלה כבר זכו. מתוך 120 הילדים המפגרים ברהט נמצאים בכיתה זו כ-40, עוד שבעה-שמונה ילדים אחרים במסודות, והשאר — תופעות נוראיות. וזה כבר בעיירה, לא כשאתה מגיע לפעמים לאוהל ורואה ילד קשור ליתד. ואתה לא יודע על מי לנעוץ, על ההורים שלו או על עצמך, או בעצם לברוח משם, כאדם וכישראלי, כי אתה לא יכול לראות את זה.

אם אלה הנתונים ברהט, אפילו אם אני מניח שהמציאות בכל יישובי הכדואים בנגב היא כמו ברהט, אני מגיע ל-600 — 700 ילדים, ואני חושב שיש עוד. יש כ-100 ילדים שזקוקים למסודות: 100 ילדים. איך אמר המשורר על ילד אחד? מה אנחנו אומרים על נפש אחת? אני מקווה שאתה לא חושב שזאת רק נפש אחת בישראל.

100 ילדים זקוקים לאשפוז, משפחות שלמות נהרסות. יש לי פה אוסף של עשרות שאלות במשך שלוש שנים. כל שאלת מתחילה כך: "האם השר מודע למצב?" שר הבריאות אומר: "אני מודע למצב. הקמנו ועדה. אין לי תקציב". "שר החינוך, האם אתה מודע למצב שאין שירותים פסיכולוגיים?" — "אני מודע למצב", וכו' וכו'. שר העבודה והרווחה, באחת התשובות, אומר: "הוספנו תקנים".

כבוד השר, אני אומר באחריות מלאה: התקנים בקרב הכדואים הם 10% מכלל התקנים בקרב האוכלוסייה היהודית שבערים בנגב, בלי שום הצדקה. להיפך, אתם יודעים, וכל אחד יודע, שיש מצוקות אמיתיות של חברה שעובדת מתהליכי נידודת וניודות לערים. יש בעיות קשות בתחום שאני מדבר עליו — אני לא רוצה להרחיב בעניין זה — שהן תוצאה של הנישואים בתוך המשפחה והמשמעות שלם. זה מאבק חינוכי גדול וזה מאבק תרבותי, אבל, האם אנחנו יכולים להתנער מאחריות לתופעה הזאת?

אדוני השר, היום בעיתון "חדשות" מתפרסמים שלושה עמודים — אם לא היינו מתעסקים בווועה הזאת בסילואן, בטיפשות הזאת, באטימות הזאת — הם היו צריכים להדיר שניה מעיני כל אחד מהיושבים פה — תיאורים נוראים של ילדים, עם תמונות. על חצי עמוד — ילדה קשורה 14 שנה

זה היה סמוך לדיונים על התקציב — היו חברים במשרד העבודה והרווחה שיעצו לי להסריט את הסיוור הזה ולהביא את התמונות לאולם המליאה בממשלה כדי להראות אותן. ואולי זה ישיפע על הנתח התקציבי לשירותי הרווחה. כל זה באוכלוסיית הילדים הסובלים מפגור שכלי. התמונות בשטח היו כה מזעזעות, עד שלא רציתי שיאחו בממשלה הלם מול מכת הגורל הזאת. בלי שהיא תוכל לבחון את הדברים בשיקול דעת.

הכנסת צריכה לזכור כי אוכלוסיית המפגרים בישראל — אני הייתי מגדיר אותה כאוכלוסיית הסובלים מפגור שכלי במדינת ישראל, ממדיה כבר מגיעים וחוצים את גבולות 14,000 הנפש. יותר ממחציתם, 7,500, מקבלים טיפול בקהילה במסגרת מועדונים מיוחדים, מעונות, הוסטלים, מפעלי עבודה שיקומיים וכיוצא באלה. כל זאת, במקביל לטיפול השוטף בבית וללינה בבית, ואצל חלקם זה כולל שהייה בבית גם בשעות של אחרי הצהריים. רק ל-5,600 מפגרים נמצאו פתרונות במסדות הכוללים גם מגורים בלילה, ועוד כ-1,700 ממתינים לסידור במוסד הולם.

במלים אחרות, חבר הכנסת אורון, לא רק אוכלוסיית רהט ולא רק האוכלוסייה הבדואית אלא כלל האוכלוסייה במדינת ישראל יש בה, לצערנו הרב, 1,700 נפש שלגביהן עדיין לא נמצא הפתרון ההולם שהחברה צריכה לדאוג למציאתו.

אני רוצה לומר בכנות, הואיל וייחדת את דברך לתופעה הזאת במגזר הערבי, ואני מודה כי למרבה הצער אין כמה להתמודד מול הנתונים: במגזר הערבי בכלל ובמגזר הבדואי בפרט אחוז המפגרים גבוה במיוחד, או גבוה יחסית לכלל האוכלוסייה. 550 מהמטופלים במסודות, דהיינו כ-10%, הם ערבים.

נוכח חשיפת הממדים של התופעה במגזר הערבי, אותרו לגבי השנה 30 מקומות נוספים במסודות, וזאת מתוך סך הכול של 2,000 מקומות חדשים. במלים אחרות, העלינו את נתח המקומות החדשים לאוכלוסייה הערבית ולאוכלוסייה הבדואית במיוחד בכ-5% נוספים.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
איך זה, אם מתוך 2,000 מקומות חדשים הוקצבו רק 30?
אתה אומר שהעליתם?

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
2,000 או 200?

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:
אני מדבר על המכסה החדשה לשנת הכספים הבאה. 1,700 ממתינים: מהם, ל-200 אותרו מקומות חדשים. מבין ה-200, 30 מקומות מיועדים לילדים ערבים, וזה 15% מתוך המכסה החדשה.

אינני רוצה להיכנס לנימוקים מדעיים, אבל אומר באופן כללי: יש סיבות לחשיפת הממדים הגדולים בקרב האוכלוסייה הבדואית. אנחנו יודעים כי היקף הילודה בקרב הבדואים גדול יחסית לשאר תושבי המדינה. קיימת תופעה רחבה מאוד של נישואי קרובים, וקיימת, ואולי זו הבעיה שאותה אנחנו מצליחים לפתור, ובמקביל לפתרון נחשפת התופעה — קיימת תופעה של שמרנות שהולידה רצון להסתיר את הילדים המפגרים בבית. המלחמה של כל הרשויות היא לחשוף את התופעה. אם אנו רוצים לטפל בה כיסודיות, אי-אפשר לעשות זאת אם המשפחות מסתירות את המקרים הללו בבית או מונעות בדיקה יסודית של הרשויות.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

אני חשבת שאהה מציין מספרים לגבי ילדים שלא נמצאים בטיפול בקהילה ובמוסדות. אתה התייחסת גם לעיתון מסוים, לכתבה של הגברת מיכל קדם. היא מתריעה על כך שיש ילדים שלא נמצאים במוסדות. אם אתה כולל גם את הילדים המסודרים, אין ויכוח בינינו על המספרים.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

כדי שלא להטעות את הציבור: הוא אומר שמתוך 156, אלה שהוא מכיר אותם, מסודרים 50. זאת אומרת, אם המתמטיקה נכונה, שמתוך 156 אלה, 106 לא מסודרים.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

אני אסיף ואעדיך כי בתקופה הזאת שבה הצוות עובד, מאז אפריל 1991, אותרו 40 ילדים בדואים נוספים ביישובים ערוער, כסייפה ושגב-שלום, כולם שייכים, כידוע, למועצה האזורית משוש. מטרת הבוחנים, הפועלים בימים אלו ממש גם במועצה המקומית רהט — לבניה ייחסת את עיקר דברך — היא לבדוק את רמת תפקודו של הילד כדי למצוא לו מסגרת מתאימה ולפי הצורך. מסודות למען הילד המפגר ביישובי הבדואים בנגב קיימים היום, כפי שכבר ידוע, כרהט ובכסייפה.

אני מבקש, אדוני היושב-ראש, להזכיר, ואני רוצה לציין את כנותו של חבר הכנסת אורון, למרות הימנותו עם ספסלי האופוזיציה, אשר אמר, אומנם במלים כוללניות, כי אינו מכחיש שבשנים האחרונות נעשה משהו. אם איש אופוזיציה אומר "נעשה משהו", לי מותר, כנציג הממשלה, לומר כי נעשה רבות בתחום הזה.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

ואז זה לא יהיה מדויק.

הי"ר ח' קופמן:

חילוקי דעות — לוועדת הפרשנות.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

אני רוצה לחזור למספרים: לדוגמה — אתה חבר ועדת הכספים ותוכל לבדוק זאת — אם בתקציב המדינה בשנת 1990 הוקצבו רק 60 מיליון שקל לטיפול באוכלוסיית המפגרים, הרי כפי שאהה צריך לזכור בשנת התקציב 1991, לאורך תשעה חודשים, הוקצבו 85 מיליון שקל. ההוצאה לטיפול בנפש גדלה מ-10,500 שקל ל-13,300 שקל. צריך לזכור, כי 92% מההוצאה לטיפול במפגרים נעשת במסגרת הטיפול במוסדות, כי שם עיקר ההשקעה.

הכנסת, בדונה בעניין הכבד, המורכב והחשוב הזה במליאתה או במוסדותיה, צריכה לזכור ולהתייחס לכל משפחה שבה נולד ילד מפגר כאילו אותה משפחה היתה עולם ומלואו. העומס על המשפחה הזאת עצום, ודרושים, לצד הכוחות הפסיים, כוחות נפש רבים כדי שהיא תוכל להמשיך ולתפקד בצורה סבירה. כל זאת נוכח הגורל האכזר והקשה הפוקד אותה.

בקץ 1990. לצד תפקידי כשר הכלכלה והתכנון, נשאתי גם במשך חמישה חודשים באחריות, עקיפה אומנם, למשרד העבודה והרווחה. יומתי דיון בממשלה בספטמבר 1990 בנושא שירותי הרווחה. לקראת אותו דיון, בסיור שעשיתי במוסדות ובקהילה, ראיתי תמונות מזעזעות של משפחות הרסות שחיים בהן ילדים הסובלים מפגור שכלי. קשה לתאר זאת במלים.

אולי היום אני יכול לגלות כי לקראת הדיון בממשלה —

אני רוצה להודות לחבר הכנסת אורון על יוזמתו בהעלאת הנושא הכאוב הזה. שקלתי אם להיעתר לתביעתו לערוך דיון במליאה או להציע להעביר את הנושא לוועדה. חשבתי אפילו שהואיל וועדת הכספים צריכה לרונן על תקציב המדינה לשנת 1992 כימים הקרובים ממש, אולי כדאי להציע להעביר את הנושא לוועדת הכספים. כי הפתרון הוא כסף. אבל לאחר התייעצות נוספת עם חבר הכנסת אורון, הרוצה לפתור את הבעיה, ואני רוצה לפתור את הבעיה יחד עמו במשנה מרץ, אני מאמין שדיון מעמיק בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת יכול להוביל לדרך של מתן שירותים בהיקף רחב יותר לאוכלוסייה הברואית. לכן אני ממליץ בפני הכנסת להעביר את ההצעה הזאת לדיון בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת.

עבדיאלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

כבר היה דיון כזה וכבר היו המלצות וזה לא הועיל.

היו"ר ח' קופמן:

אני מודה לשר הכלכלה והתכנון על התשובה המקיפה.

אנו ניגשים עכשיו להצבעה על ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה. מי בעד? מי נגד? זו הצבעה מס' 3.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את

הנושא לוועדה — 8

נגד — אין

נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה

והרווחה נתקבלה.

היו"ר ח' קופמן:

שמונה בעד, אין נגד, אין נמנעים. ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת נתקבלה.

ט. הצעות לסדר-היום

רצח ודקירות בעיר העתיקה ובקדימה

היו"ר ח' קופמן:

בחופשה בחול המועד סוכות, יצא לטפח את השתילים והגנים הציבוריים, שבהם התגאה כל כך. האיש חנין לאהבת האדם, אבל איש יקר זה לא שב, לצערנו, לביתו, ומכאן אנו שולחים נתחמים למשפחתו.

ביום רביעי, 2 באוקטובר, שוב פעלו הסכניאים בירושלים. התיירת מגרמניה קלרה ויסן, בת 50 בערך, נדקרה למוות ליד שער-שכם. באותה סכין דקר הרוצח תיירת שנייה, סימונה בוכמן, בת 22. סטודנטית מגרמניה. היא נפצעה ואושפזה בבית-חולים. שתי נשים יקרות שכאו לחייר בעיר המקודשת לשלוש הדתות נפלו קורבן בידי רוצח מטורף, שמניעיו אפלים ושיטותיו אפלות עוד יותר.

רבתי חברי הכנסת, כשייתפסו הרוצחים השפלים האלה ויובאו בפני שופטים ישראלים, בוודאי הם יציגו את עצמם כגיבורי האומה הפלשתינית וכמשרתי העניין הערבי, אך הצגה זו תהא מעוותת ושקרית. שום מטרה פוליטית אינה מושגת עליידי הרג בסכנים שלופות. זאת לא פוליטיקה. רצח עובדי אורח חפים מפשע הוא רק רצח, נקודה.

עבדיאלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

כבוד השר, יש עוד שני גורמים שאתה התעלמת בדבריהם מהם. קודם כל — הזנחה של המוסדות הממשלתיים לגבי הברואים. דבר שני — אין מקומות קליטה, וכאשר הורה רוצה לשלוח את ילדו אין לו לאן; לא קולטים את הילדים האלה. צריך לזכור שקיימות גם שתי התופעות האלה.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

חבר הכנסת דראושה, אתה הרי יודע שלו היו הממשלה והרשויות קופאות על שמריהן ולא משקיעות במגזר הברואי, ולולא גרמו בשנים האחרונות למהפכה של ממש בחיי הברואים, היה המצב שונה לחלוטין. היום אתה יכול להסתובב ברחובות באר-שבע ובערי הדרום ולראות רופאים כדואים, משרדים של עורכי-דין כדואים, מנהלי בתי-ספר ומורים כדואים. חלה מהפכה של ממש במגזר הברואי, ולולא זאת היו הברואים במאהלים השונים נשארים במסתור, לרבות הבעיות החברתיות. כאשר תהליך האורבניזציה והעלאת רמת החיים נעשים בקצב כזה, הרי לצד ההצלחות הגדולות — ואתה יודע שיש הצלחות גדולות — אתה גם חושף תופעות חברתיות חדשות שלא ידעת עליהן ואתה צריך לטפל בהן. אי-אפשר לפתור את כל הבעיות בבת-אחת.

אם אתה רואה בתקציב המדינה מגמה של עלייה בהשקעות בתחום החברתי ככל הארץ ובמגזר הערבי — לא-פחות, ובמגזר הברואי — במיוחד, אתה צריך לפחות להודות שהממשלה משתדלת לצמצם את הבעיות ולתת את מקסימום השירותים למי שזכאי להם.

עבדיאלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

הבעיות הן הרבה יותר קשות מכפי שזה מתבטא בדברייך.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:

לאחרונה יש שיתוף פעולה בין שירותי הבריאות והרווחה ביתר מרץ לפיתוח המודעות כלפי התופעה ולחשיפת המקרים שהוסתרו מפני הרשויות.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבתי חברי הכנסת, אני לא רואה כאן את שר המשטרה.

שר המשטרה ר' מילוא:

תפנה ימינה, ואז תראה אותו: תמיד בצד ימין.

אלי דיין (העבודה):

אה, הנה הוא הגיע. אני יכול להעיד שהוא הגיע ישר מהשטח.

ביום חמישי, 26 בספטמבר 1991, נרצח בדקירות סכין האיש התמים, הזקן הכשר, ר' שלמה יחיאל, זכרו לברכה, מקדימה שכשרון. האיש היה בן 67, פנסינר, שלא החסיר-שום יום עבודה, הלך לעבודה כשעובדי המועצה האחרים שהו

רבתי חברי הכנסת, מעל במה זו אני שואל את ראש הממשלה שמיר. הוא צריך לומר בכירור, האם הוא רוצה להכשיל את ועידת השלום ברגע האחרון, דווקא כשהפלשתינים מסכימים, כשאנחנו יודעים שהפלשתינים מתכנסים בימים הבאים כדי לקבוע את נציגיהם. האם הוא לא רוצה לסלק את המוקשים האלה מממשלתו ולהבהיר לעם הבהר היטב, שהוא מעוניין בוועידה? לדעתי, אם הוא לא יעשה כן, אם הוא לא יגיד זאת על המעשים האלה, משמעות הדבר היא שהוא עצמו רוצה להכשיל את הוועידה ברגע האחרון.

אני קורא לציבור הישראלי ולכנסת הזאת לגייס את כוחם ולעשות כל מאמץ כדי להקפיד את ההתחליות, ולו בלי הצהרה, כדי לאפשר אווירה בין-לאומית מתאימה, שתשמור על האינטרסים החיוניים של ישראל להגיע לוועידה הזאת, ואני מקווה שאכן כך יהיה. בכל אופן, מפלגתנו, מפלגת העבודה, החליטה שהיא תיתן גיבוי לראש הממשלה ולאותם שרים בממשלה כדי לגרום לכך שיגיעו לוועידה.

לכן אני אומר לראש הממשלה: אל תיתע מהאיזמים של יובל נאמן ושרים אחרים. לך כוחות זה ותעשה היסטוריה, תגרום לשינוי מהותי במזרח התיכון על-ידי קיום הוועידה. אני מקווה שהשכל יגבר, והממשלה תחדל ממדיניות היוזגים ותאמר את הדברים באופן ברור ותסלק את המכשולים מדרכה של הוועידה הצפויה לנו בימים הבאים.

היו"ר ח' קופמן:

תודה לחבר הכנסת דיין, שצעד מקדימה קדמה, לירושלים. אבקש מחבר הכנסת פרח להמשיך באותו נושא.

יהודה פרח (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, רוצחו של שלמה יחיאל מהכפר קדימה הוא המהביל שדקר שני חיילי משמר הגבול. אני מכיר את הכפר הזה, כי הייתי בו. לאחר שבגרתי וסיימתי את בית-הספר "כדורי" הייתי אפילו חבר במושב הזה במשך שנים אחדות. אני רוצה לומר לכם, שאני מכיר גם את המשפחה. האיש נקי כפיים ובר לבב, איש שלא עשה רע לאיש. נרצח סתם כך, והיכן? בטבורו של הכפר, במרכז הכפר, בגן העירוני המקומי.

ראוי להרגיש כי בחקירתם הודו החשודים האלה, כי ביום הרצח של שלמה יחיאל הם תכננו לרצוח חייל באזור טול-כרם, אלא שהשעה לא שיחקה להם יפה, ואל החייל שעמד במקום והם זממו לרצוח אותו התקברו פתאום חיילים אחרים — זה היה מזל — והם נרתעו מלעשות את המעשה. איך אומרים? — צדיק מצרה נחלץ. אבל אוי ואבוי לנו, צדיק אחד בא במקומו. הם פעלו מטעם מפקדת הארגון של "הג'יהאד" האסלאמי, והם גם אמרו זאת בפה מלא. רק אחרי שהבחינו הרוצחים שאם הם יפגעו בחייל הזה הם יסכנו את עצמם, הם ויתרו על הרעיון השפל והנכזי הזה וחפשו להם קורבן תורן אחר במושב קדימה.

אדוני היושב-ראש, החשודים האלה, בני העוולה האלה רצחו גנן זקן, והם ביצעו את זממם במקום שלא היה אפשר להאמין שיעשו זאת, ממש בלב לבו של הכפר. לאן הגענו? מסתבר שהרוצחים האלה כבר ריצו בעבר עונש על עוונם. זו לא היתה הפעם הראשונה. אילו היתה זו פעם אחת, הפעם הראשונה, הייתי אומר: טוב, אז רצחו פעם אחת, נתפסו ויטפלו בהם. אבל הם עשו מעשים כאלה כבר פעמים מספר, הם פגעו, יידו אבנים, זרקו בקבוקי תבערה, מה הם לא עשו? הם נלכדו, נתפסו ויצאו; נלכדו ויצאו. הם כגור יוצאים ונכנסים; יושבים

רבתי חברי הכנסת, אירועי הדקירות צצים כל פעם במקום אחר. היערכות המשטרה וכוחות הביטחון קיימת, אך כנראה קשה מאוד למנוע באופן מוחלט מאדם שמתכוון לבוא ולדקור לבצע את זממו.

אולם בתקופה הנוכחית של התהליך המדיני והסיכוי להגיע לשלום הנכסף עם הפלשתינים, מן הראוי שכוחות הביטחון והמשטרה יהיו ערוכים היטב לפיגועים כדוגמת אלה שאירעו בקדימה ובשער-שכם. יש לנקוט אמצעים מיוחדים ולהשקיע כל מאמץ כדי לסכל את מזימותיהם של הקיצונים — ארגוני הסיור, ובראשם החזית העממית, ה"חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי" — הרוצים למנוע מהפלשתינים ככל מחיר להגיע לשולחן המשא-ומתן עם ישראל. הקיצונים יעשו כל מאמץ כדי לטרפד את ועידת השלום האזורית, ומחובת ממשלת ישראל ומחובת הציבור הישראלי לעשות כל מאמץ כן כדי להגיע לשולחן הדיונים.

רבתי חברי הכנסת, עלינו להבהיר הבהר היטב, שהרוצחים השפלים האלה אומנם יכולים לרצוח חפים מפשע, אבל אי-אפשר לרצוח את הכמיהה לשלום, כמיהה עזה המשותפת ליהודים ולערבים כאחד. עלינו להבהיר שאין תקווה לסרבני השלום, וכשאני אומר "סרבני השלום", רבותי, כוונתי לקיצונים משני הצדדים, גם לקיצונים היושבים בבית הזה, גם לקיצונים היושבים בממשלה הזאת.

רק לפני כמה דקות חזרתי מהשטח יחד עם חברי ועדת הפנים, בראשותו של חבר הכנסת פרח, וראיתי איזה מעשה איוולת נעשה, ראיתי את הממשלה בקוצר-רדף. מצד אחד, שר המשטרה ומפכ"ל המשטרה נותנים הוראה לפנות את האנשים שנכנסו לבתים שם. מצד אחר, השר יובל נאמן, שר באותה ממשלה, עם סגנית השר גאולה כהן, באותה ממשלה — וזאת כשהשר שרון מאחוריהם, הוא איננו בשטח, הוא נותן את ההוראות — אומרים לאנשים: אתם תישארו שם, והם מעודדים אותם ותומכים בהם. אני שואל את שר המשטרה, היושב כאן: מהי המדיניות של הממשלה? האם אין מדיניות אחידה?

ועוד בהיותנו בשטח התקבלה הודעה, שראש הממשלה והממשלה מסכימים שהאנשים יישארו שם ועל המשטרה לשמור עליהם, זו חובתה, וזאת שעה שבבוקר שמענו שהמשטרה טוענת שאין לה הכוחות לשמור על האנשים שם.

אנו מצויים בימים רגישים של התהליך המדיני, בימים שהמשטרה עסוקה בהם בפעילות מבצעית לרגל יום מיוחד של אירועי הרייבית, ושר המשטרה מתכנן איך להגן על הביטחון, איך לשמור על הסדר הציבורי, והשר שרון, השר נאמן ושרים אחרים יוצרים פעילות אחרת לאותה משטרה, כדי להסיט אותה לכיוונים אחרים.

רבתי, מי שיבקר בשטח ייווכח, שדרושים מאות שוטרים כדי לשמור על האנשים שיגורו שם, וגם אז אינני יודע אם אפשר להבטיח את ביטחונם. ואני שואל: מהי מדיניות הממשלה? ולא שמעתי את תגובתו של ראש הממשלה. האם כמה ימים לפני ביקורו החוזר של מוכיר המדינה בייקר יש מקום לעשות שם מעשה פרובוקטיבי, לעיני כל העולם — וכל הטלוויזיות מכל העולם נמצאות שם. פירושו של דבר, פשוט, להבאיש את ריחנו בעיני דעת הקהל העולמית, בעיני האמריקאים, ולחבל במאמצים של דוד לוי ושרים אחרים מאותה ממשלה שכן רוצים להגיע לוועידת השלום, שכולנו מייחלים שהיא תתקיים.

שר המשטרה ר' מילוא:
אני מקשיב לכל מלה, ובמיוחד אני נהנה מהמחמאות.

היו"ר ח' קופמן:
השר מקשיב גם מקשיב, ומכין את דברי תשובתו.

יהודה פרח (הליכוד):
אני בהחלט משבח את המפכ"ל ואת שר המשטרה על הפעולות שהם עושים ועל הביטחון שהם מקנים לאזרחים. אבל אני טוען, שכנושא הזה אנחנו חייבים להיות יותר דרסטיים. אין מנוס מזה.

אני רוצה לומר לכם, שכאשר הייתי בחג הסוכות בהר-הבית והסתובבתי ליד הכותל המערבי, ראיתי את הסדר שהיה שם, סדר למות. בשל אירועי הר-הבית שהיו שם חששנו שמי יודע מה יקרה שם השנה, אבל, ברוך השם, הדברים עברו יחסית בשלום. אבל על הרצח הנפשע הזה אי-אפשר לעבור לסדר-היום. לכן אני מבקש ותוכע משר המשטרה לשנות קצת את הנהלים בנושא זה.

מה פירוש הדבר שרעולי פנים מסתובבים? אדם רעול פנים הוא רוצח מועד. רעול פנים, צריך ללכוד אותו? הרי רעול פנים מעיד על עצמו מי הוא. הכרת פניו מעידה בו. רעול הפנים בא לרצוח. אלוהים אדירים, למה עוד צריך לחכות. רואים רעול פנים, אז הולכים ללכוד אותו? תפגע בו, ואז ידע מה המשמעות של להיות רעול פנים. שהרי אין לנו ספק שהוא בא לרצוח. אין ספק שהוא רוצח גם את הערבים, גם את אחיו הערבים הוא רוצח, ואיני מדבר רק על רצח יהודים. הוא פושע נתעב שרוצח את אחיו, שרוצח את כל מי שבא לידו.

תגידו לי, בבקשה, משטרת ישראל ושר המשפטים של המדינה הזאת לא חושבים שצריך לתקן את החוק הזה ולומר שצריך לפגוע ברעולי פנים — ואיני אומר כבר שנים מוות. ברגע שהם מתגלים צריך לפגוע בהם. אני מדבר על רעולי פנים, על אנשים שבאו במפורש לרצוח. מוכרחים לשנות את הטקטיקה כלפיהם. לא ייתכן שנסתפק בלכידתם ובהכנסתם לכלא.

אליהו בן-מנחם (העבודה):
מה אתה מציע?

יהודה פרח (הליכוד):
אני מציע לפגוע בהם. אני מציע לשנות את החוק, לשנות את התקנות, כדי שתהייה כאלה שתאפשרנה לשוטרים לשמור על עצמם ועל ביטחונם. גם אנשי מג"ב היו נרצחים. האם רק משום שהם הגונים וטובים מגיע להם להירצח? והאם לא נרצחו ביניהם כאלה שגילו גדלות נפש? הם היו הגונים כלפי הרוצח, אבל הרוצח פגע בהם והרג אותם. וכבר היו מקרים כאלה. עד מתי, עד אנה?

כיוון שקודמי הוכיח את הביקור בכפר-השילוח, אני רוצה להתייחס לזה. גם אני חזיתי זה עתה משם, ואני יכול לומר לכם, רבותי, שתלוי איך מציגים את הדברים. אילו היה מדובר בצעירים יהודים שבאו לכפר-השילוח, נכנסו שם לבתים ונישלו את הערבים, כי אז אני הייתי מתנגד לזה בכל חוקי והייתי אומר שזה מעשה חמס ממש. אבל, רבותי, לא כך הוא הדבר.

שבח וייס (העבודה):

כל מי שביקר שם ראה — — —

יהודה פרח (הליכוד):
אם הכול ראו, טוב שראו. כממלא-מקום יושב-ראש ועדת הפנים באתי לשם כדי לראות את הדבר בעיני; רציתי לראות מה

בכלא, משתחררים וחוזרים לבצע פעולות רצח. בתי-הכלא כנראה לא מבהילים אותם.

שוטרי מג"ב שלכדו אותם היו צריכים, להערכתי, לפגוע בהם, כי אלה רוצחים מועדים. רבותי, הגיע הזמן להבין שאלה רוצחים מועדים. למה מחכים? האם שוב לשביתה, שוב להכנסתם לכלא? והרי אנחנו רואים מה הם עושים לאחר מכן. הרי זו סימפוזיה שאין לה סוף. כאלה חייבים לחסל. מה תיתן הסגרלם, במה היא תועיל? והרי בפעם המי יודע כמה הם יחזרו לעשות זאת.

הסכינאות הזאת פשטה כמגפה, ואין זו גוזמה כלל. מי יערוך לאורח ההולך היום לתומו, בעירו, בכפרו ובקיבוץ שבו הוא חי, שסכינאי לא יעזב עליו? הם עטים עליו ודוקרים אותו.

חירת מגרמניה נרצחה בימים אלה בסכין שנחצקה בלבה. שנייה נפגעה מדקירת סכין בבטנה. אחרי שנעץ את הסכין בבטנה של תיירת אחת הוא שלף את הסכין והמשיך לדקור את התיירת השנייה בלבה. הוא לא הצליח לשלוף את הסכין מהלב. יכול מאוד להיות שאילו הצליח לשלוף אותה היה ממשיך לדקור גם אחרים. התיירת הוציאה בקושי רב את הסכין, והוציאה את נפשה במקום. תיירות שבאות לירושלים, בתוקף אמונתן, ליהנות מהמקום היפה הזה, נרצחות על לא עוול בכפן.

הדוקר הזה יצא, כקודמיו, למסע דקירות. זה ברור. תחילה תקף זוג תיירים מגרמניה, בעל ואשה שישבו בבית-קפה ליד שער-שכם, אחרי שקנו בחנות ערבית ואכלו שם ופרנסו את בעל בית-הקפה. הוא פגע בהם תחילה.

סימונה כוכמן נדקרה באכזריות בבטנה ופונתה לבית-חולים. המרצח נכנס אז לבית-קפה סמוך, לא הסתפק במה שכבר עשה, והמשיך בביצוע זממו והמשיך לדקור, הפעם בלבה של תיירת מהמבורג. מסע הדקירות הזה יכול היה להימשך עוד ועוד אילו הצליח לשלוף את הסכין. ואני שואל: עד מתי ועד כמה אנחנו צריכים להיות סלחנים וותרנים במציאות האיומה הזאת? מתי נחליט סוף סוף שגם דמו של דוקר כזה הוא הפקר, ולא רק דמם של הנדקרים?

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, רוצחו של שלמה יחיא. כפי שאמרתי, הוא רוצח מועד, ואני יודע שרוצח כזה ודומיו ימשיכו לבצע מעשים איומים אלה, והאנשים העומדים ליד המרצחים האלה ורואים את מעשה הרצח, כפי שזה קרה בלבי-לבה של ירושלים, בעיר העתיקה, משתפים פעולה עם הרוצחים. המשטרה עצמה העידה, שהערבים שראו את הרצח במו-עיניהם, ראו את מעשי הרצח הנתעבים האלה במו-עיניהם, ניצבו מנגד ולא סייעו לנפגעות ששתתו דם. הם פשוט התעלמו מהן.

זו פגיעה חמורה, שאין דוגמתה, בתיירות בישראל. היתה יכולה להיות כאן תיירות משגשגת שיכלה להגביר את הביטחון, גם את הביטחון הכלכלי שלנו. לזכותם של שר המשטרה, מפכ"ל המשטרה ומשטרת ישראל אני חייב לומר, ואני אומר זאת בפה מלא, שהם עושים עבודה בלתי רגילה. נעשית עלייהם עבודה בלתי רגילה.

קריאה:

השר לא מקשיב.

יהודה פרח (הליכוד):
הוא לא מקשיב? אני אומר זאת לפרוטוקול.

כוחות המשטרה, ומייד החלו גם באיסוף הראיות. הובר כי כחמש דקות לפני האירוע עבר במקום סויר של משמר הגבול שסייר בשטח. מן הממצאים הראשונים עולה, כי הדוקר היה כנראה ערבי כבן 25. במקום עוכבו לחקירה כ-170 ערבים, ורובם הגדול שוחרר אחר-כך. החקירה המאומצת בנושא נמשכת על-ידי צוות חוקרים. אני מקווה שאכן נחשוף גם את המבצע של המעשה הנורא הזה.

אני יכול לומר בביטחון, כי משטרת ישראל עשתה ועושה לילות כימים במאמצים גדולים על-מנת להבטיח את שלום תושבי ישראל, ומאמצים מיוחדים מופנים, מטבע הדברים, לירושלים.

נושא ביטחון-הפנים בכל רחבי ארץ-ישראל עומד בראש סולם הקדימות של משטרת ישראל, והיא מפעילה מגוון רחב של אמצעים וכוחות, הכוללים הקמת מחסומים, עריכת חיפושים, בדיקות גופניות, בדיקות רכבים, הגברת סיורים, קיום תצפיות, פעילות נרחבת בתחום המודיעין, הקמת מחסומי פתע ובדיקות סלקטיביות, הגברת העירנות של כל הכוחות, תגבור הכוחות והפעלת יחידות מיוחדות.

לצערו, אין פתרונות של פלא, יש להמשיך במאבק מתמיד ואינטנסיבי על מנת לסכל כל מזימה רצחנית, עד כמה שניתן.

המשטרה מפעילה היום בירושלים כמעט את כל מה שניתן להפעיל מבחינת הגדלת הכוחות, מבחינת שיטות הפעולה ומבחינת הפעולות בשטח, שנעשות יום יום ושעה שעה.

בנתונים הקיימים המשטרה עושה את העבודה הטובה ביותר שיכולה להיעשות כדי להתמודד עם הבעיה. מובן שתמיד יש מקום לשיפור נוסף, ואנו מפקים לקחים מכל אירוע ומשפרים את מה שטעון שיפור.

העובדה היא, שמאז ההיערכות החדשה של המשטרה בירושלים, יש שיפור במצב הביטחון בעיר וירידה משמעותית במספר האירועים.

משטרת ישראל למדה את לקחי אירועי ה-הרבהית מן השנה שעברה, ולאור ממצאי ועדת הבדיקה, ועדת-זמיר, נערכה לקראת יום השנה לאירועים, ב-8 באוקטובר 1991, גם בעוצמה וגם בשיטה אשר אפשרו לקיים ביטחון מרבי בהרבהית, בעיר העתיקה ובירושלים כולה. בין יתר האמצעים נאסרה גם כניסתם של ערבים תושבי יו"ש ועזה לירושלים החל מיום 7 באוקטובר 1991 בשעה 04:00 ועד ליום 8 באוקטובר 1991 בשעה 24:00.

היערכות, עירנות ותגבור נקטה המשטרה גם בשאר חלקי המדינה.

יש לציין במיוחד את התוצאות המצוינות של עבודת גורמי הביטחון השונים במישור הגילויים של מבצעי הרציחות והפיגועים השונים, ואני מציין את הדברים, כי רק כימים האחרונים התברר לכול, שנתפסו רוצחיו של אלחנן אטלי, השם ייקום דמו, שנתפסו רוצחיו של שלמה יחיא, וזכרונם לברכה, השם ייקום דמו, וגם שנתפסו החשודים בפגיעה בכוכביארי, כאשר אחת החושבות נפגעה מסכין.

בסך הכול אני חושב, שכוחות הביטחון, העוסקים ימים ולילות בחשיפת המבצעים של המעשים האלה, ראויים לכל הברכה ולכל ההערכה, גם על המעצר של מאות פעילים של החזית העממית, שנעצרו גם כן אחרי פעולה ממושכת. בסך

זה, וכאשר ראיתי את הדברים מקרוב אני יכול להודיע לכם, כי מדובר בבתים שפוננו ב-1929 על-ידי יהודים שחיו שם, וחשוב לדעת זאת. יהודים חיו וגרו שם. הבתים האלה רשומים על שםם עד עצם היום הזה. כך שלא מדובר כלל בנישול. הבתים האלה נקנו ונשכרו בכספם של יהודים. אם כן, למה צריך להעמיד את המעשה הזה בירושלים כמעשה של התנחלות? וכי זאת התנחלות?

היו"ר ד' תיכון:
תודה. ישיב שר המשטרה. בבקשה, אדוני השר.

שר המשטרה ר' מילוא:
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתאריך 26 בספטמבר, בשעות הבוקר, נמצאה גופתו של שלמה יחיא, וזכרונם לברכה, תושב היישוב קדימה שבשרון, בבריכת אגירת המים שבמושב. הוא נמצא שם על-ידי אחד מחברי המושב.

ראשית אני מבקש לשגר מעל כמה זו את תנחומי ממשלת ישראל וכנסת ישראל למשפחת הנרצח. עשיתי זאת גם בהלוויה. אני מקווה מאוד שלא יוסיפו לדאבה עוד, שלא הם ולא שום משפחה בישראל לא ישכלו שום בן משפחה בפעולות איבה.

המשטרה הגיעה למקום מייד לאחר האירוע והקימה צוות חקירה מיוחד. ביום 2 באוקטובר 1991 עצר סויר אנשי משמר הגבול בטויל-כרם ערבי תושב אזור יהודה שומרון, וזאת לאחר שהנ"ל עורר את חשדם. משניסו לברר את זהותו שלף פגיון ודקר את אחד החיילים. שוטרי משמר הגבול רדפו אחריו, והוא נתפס ונעצר. במהלך חקירתו הוא הודה ברצח של שלמה יחיא, וזכרונם לברכה, מהמושב קדימה. הוא מסר גם את שמו של שותפו למעשה הרצח, ואף זה נעצר אחר-כך והודה בביצוע הרצח. נגד שני החשודים ברצח הוצא צו מעצר על-ידי המפקד הצבאי באזור יהודה ושומרון. בתום החקירה יועבר התיק להגשת כתב-אישום.

ב-2 באוקטובר 1991, סמוך לשעה 15:40, נדקרו שתי חתירות מגרמניה אשר יישבו — — —

היו"ר ד' תיכון:
ברגע זה מבקרת במליאה הפצועה שהחלימה כאורחת של הכנסת, ואני שולח לה ברכת החלמה.

שר המשטרה ר' מילוא:
אני לא רואה אותה.

היו"ר ד' תיכון:
היא כרגע מצטלמת בשער.

שר המשטרה ר' מילוא:
טוב. אני גם ביקרתי אותה בבית-החולים, ואני יכול לספר לכם, שגם בצילומים היא תצא טוב.

מכל מקום, ב-2 באוקטובר, סמוך לשעה 15:40, נדקרו שתי חתירות שישבו באותה עת בשני בתי-קפה על-יד שער-שכם בירושלים. אחת החתירות, קלרה ויסן, וזכרונה לברכה, כבת 50, מתה במקום, והשנייה — סימונה בוכמן, בת 25, שהיושב-ראש ציין עכשיו את ביקורה ככנסת ברגעים אלה, נפצעה והועברה מייד לטיפול בבית-החולים "הרסה עין-זרם".

אני מבקש לשגר את תנחומי הממשלה והכנסת למשפחה של הנרצחת, ולאחל כמובן החלמה מהירה לתיירת הפצועה. למקום האירוע בשער-שכם הגיעו מייד, בתוך שתי דקות,

מאלה שחיפשו פה את ההתכתשות בין המשטרה לבין האנשים שהיו שם. אני מודיע בפירוש שבכל מקרה, שבו אני אוכל למנוע התכתשויות כאלה והתנגשויות כאלה, אני אעשה מאמץ להביא לכך. בין שיהיו אלה האנשים שהיו שם, בין שיהיו אלה מפגינים של "שלום עכשיו", בין שיהיו אלה מפגינים חרדים, בעיני היעד צריך להיות תמיד לנסות ולמנוע עימותים כאלה, ולא לדחוף לקראתם. במקרה המדובר, אנחנו נהגנו בדרך בהירה מאוד. אנחנו הצענו ודרשנו שכולם יעזבו את כל הבתים שנחפסו שם, עד אשר יהיה המצב ברור לחלוטין מבחינה משפטית.

מאחר שהיה מדובר גם בארבעה חברי כנסת, ומאחר שהתעוררה סוגיה משפטית בעייתית גם לגבי עצם היכולת לפנות ארבעה חברי כנסת בגלל חוק החסינות, הסכמנו שבכניין מסוים אחד, של משפחת מיוחס, שהתייחס אליו קודם חבר הכנסת פרח, בכניין הזה יוכלו חברי הכנסת להישאר יחד עם עוזריהם ואחרים שהצטרפו שם, עד ארבעה אנשים נוספים, וזאת עד אשר יתבהר המצב מבחינה משפטית. ברגע שתהיה חוות דעת מוסמכת של היועץ המשפטי לממשלה, ואני מקווה שהיא תבוא בהקדם, על-פי חוות הדעת הזו כולנו ננהג. אנחנו מדינת חוק.

אשר לשאלה ששאל חבר הכנסת רמון, שהיתה במקומה, אני בהחלט חושב, ואמרתי זאת היום בצורה ברורה מאוד, שאם למישהו יש זכות קניין על נכס בעיר ירושלים ובכל מקום אחר, אין שום סיבה ואין שום היגיון שהוא יגיע לשם בארבע לפנות בוקר, כדי להיכנס לנכס שלו. הוא יכול היה לבוא לאור היום, בצורה מסודרת, ללא קושי, ולהיכנס לקניין הפרטי שלו. אם יש לו קניין כזה.

אנחנו היום עוסקים בנושא הזה ומנסים להרגיע את הרוחות ולהחזיר את השקט לירושלים. זה הדבר החשוב ביותר העומד היום על סדר-יומנו. עם זאת, היועץ המשפטי בודק את הנושא הזה על כל היבטיו. ברגע שתתקבל חוות דעת, כולנו ננהג על-פי חוות דעת זו, לרבות חברי הכנסת הנמצאים שם. ודאי שהמשטרה תנהג כך, כמי שאחראית לשמירת החוק במדינה, ואני מקווה שכולנו נכבד את מסקנותיו.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן.

שר המשטרה ר' מילוא:

אדוני היושב-ראש, אני מציע להעביר את ההצעות לוועדת הפנים ואיכות הסביבה, לדיון הקרוב המתקיים בה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

אלי דיין (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דיין, זו הצעה שלך, למה אתה מתרגש?

הצעה אחרת לחבר הכנסת שבח וייס — המתייחסת להצעתו של חבר הכנסת פרח. בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, האם יש הצעה אחרת להצעתו של חבר הכנסת אלי דיין?

הכול אנחנו עדים להצלחות גדולות בתחום הזה, והן ללא ספק משפיעות גם על הפחתת המוטיבציה של מבצעי הפיגועים כאשר הם יודעים שהם נתפסים.

לפי מיטב ידיעתי, ביום שני, 14 באוקטובר 1991, תקיים ועדת הפנים של הכנסת דיון בנושא של ההצעות שהועלו כאן היום, בהשתתפות מפק"ל המשטרה ופיקוד מחוז ירושלים. לכן, לאור חשיבות הנושא שהועלה כאן, אני מציע להעביר את ההצעות לוועדת הפנים.

מאחר שההצעות שהועלו כאן לא עסקו בנושא של סילואן דהיום, אני מבקש שלא להשיב כרגע על ההערות שנשמעו כאן.

חיים רמון (העבודה):

תגיד מה דעתך.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אלי דיין, יש לך הצעה אחרת, להוריד את ההצעה שלך?

אלי דיין (העבודה):

התקשורת יודעת והכנסת לא תדון?

היו"ר ד' תיכון:

אבל השר משיב.

שר המשטרה ר' מילוא:

אדוני היושב-ראש, כרשותך, אני יכול לומר, שאני מסרתי בנושא הזה הודעה מפורטת מאוד במקום עצמו, בעת שביקרתי שם. גם חבר הכנסת דיין היה שם, גם חבר הכנסת פרח. בהתייחסות שלי שם, למעשה, נגעתי בכל ההיבטים של הנושא, לרבות השאלות הבלתי-ברורות בעיני ולרבות הנושאים היותר-ברורים, וגם לגבי אותם חלקים שהמשטרה מחכה להחלטה של היועץ המשפטי של הממשלה בהם, כדי שנוכל לפעול בעניין הזה בצורה הטובה ביותר.

חיים רמון (העבודה):

רק על התבונה אני רוצה לשמוע את דעת השר.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, רבותי. אני מאשר לחבר הכנסת רמון להשלים את התשובה, לא יותר. לא זה הנושא, חבר הכנסת רן כהן.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אני לא התפרצתי.

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע. אני הרי לא יכול לאסור עליו לקרוא קריאות ביניים.

חיים רמון (העבודה):

אני רק רוצה לשמוע מהשר את דעתו על התבונה שבמעשה.

היו"ר ד' תיכון:

ירצה — ישיב השר, לא ירצה — לא ישיב.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

היתה עמדה של המשטרה בבוקר, והיא השתנתה בצהריים.

חגי מירום (העבודה):

מה תהיה עמדתה בערב?

שר המשטרה ר' מילוא:

אדוני היושב-ראש, אני מצטער על שאכזבתי אולי כמה

מסדר-היום את הצעתו של חבר הכנסת פרח, ולא בגלל מחאתו הצודקת נגד הפורעים ודוקרי הסכינים, אלא בגלל האדישות שלו ובגלל הקלת הראש שלו, כמי שהיה היום בסיוור בסילואן, שיארה את מה שנעשה שם ועוד חושב או מעלה על דעתו שאפשר להשלים עם פלישות מעין אלה. הרי שמעת וראית שהפלישה הזו היתה פלישת לילה, ויש לה כל המרכיבים הפרובוקטיביים שבעולם שאפשר להעלות על הדעת — להיכנס למקום כזה ובעייתו כזה. ובכל זאת, אתה נותן את דרך לקיצונים מכאן ולקיצונים מכאן.

יהודה פרח (הליכוד):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פרח, אל תשיב לו.

חגי מירום (העבודה):

אתה לא מבין מה קורה כאן, חבר הכנסת פרח? קיצונים מכאן, קרי "חמאס" ורוצחים ערבים, הפוגעים באנשים פה כדי לסכל תהליך של שלום, וקיצונים מהצד השני, קרי המתנחלים, המנסים בכל פרובוקציה להרוס את תהליך השלום. יש פה שיתוף פעולה מטורף כזה, ואתה מקל ראש פה.

לכן, צריך להסיר את הצעתך מסדר-היום.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. נקיים הצבעה אחת. מי בעד העברת שתי ההצעות לדיון בוועדת הפנים?

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את

הנושא לוועדה — 10

בעד ההצעה שלא לכלול

את הנושא בסדר-היום — אין

נמנעים — 3

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים

ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

שתי ההצעות תועברנה לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה. מוכן שלא שאלתי את שני חברי הכנסת, אני מניח שהם מסכימים. תודה.

י. הצעה לסדר-היום

מפגשי חוסייני ועשראווי עם הנהגת אש"ף

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אלי דיין, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. חבר הכנסת צחי הנגבי, בבקשה.

צחי הנגבי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, פייצל חוסייני התגייס לשורות אש"ף ב-1965; שנתיים — אני חוזר, שנתיים תמימות בטרם שחרר צבא-הגנה לישראל את חבלי-יהודה ושומרון ואת ירושלים. הווי אומר, חוסייני מצטרף לשורות המחבלים כדי לגאול מידי הכובש הציוני את אדמת פלשתיין שלפני מלחמת ששת-הימים, ולגאולה הזו, כמובן, בלקסיקון שלנו, אין שום משמעות אחרת אלא השמדתה של מדינת ישראל המגומדת, המצומקת, זו של שפלת החוף פלוס-מינוס.

היו"ר ד' תיכון:
לא.

שבת וייס (העבודה):

אם כן, אני מבקש להסיר את הצעתו, ואסביר מדוע. מותר לי, נכון? פשוט כרי שלא יהיה לזה שום הקשר מפלגתי, אני מעדיף לעשות זאת דווקא לחבר שלי.

פה עשו סמיכות פרשיות. יש הנושא החמור של ההתרחשות היום בירושלים. לדעתי אין זו שאלה של זכויות כלל, גם אם היא תאומת, אלא זו שאלה של תכונה מדינית או אי-תכונה מדינית. על כן, ודאי יהיה דיון רציני מאוד.

יש פה התייחסות של שני חברי כנסת למעשי רצח שחוזרים וגשנים, סכינאות אכזריות, הגובלת לא אחת בסוג של קניבליזם. אני, כיונה, כמי שיודע את כל ההקשרים, או יודע פחות או יותר את תהליך השלום וכן הלאה, הייתי רוצה שנגיע למצב שסוג כזה של מעשים נגנה נטו, משום שמי שעושה את זה, גם אם הוא מתיימר לעשות זאת בשירות השלום, הוא זורע הרס, הרג, שנאה, תהום, הוא אויב השלום, אויב האנושות, הוא מבצע למעשה בכורדת מעשה של ג'נוסייד. שניכם קשרתם את זה.

מכיוון שהנושא ממילא בוועדה, חשבתי שבמקרים כאלה צריך להסתפק בהודעת השר ולהצטרף לגינוי הנחרץ של הרצחנות מסוג כזה, שהיא רצחנות השלום.

על כן אני מציע להסיר את הצעתו של חברי, חבר הכנסת אלי דיין.

היו"ר ד' תיכון:

תודה רבה. הצעה אחרת, של חבר הכנסת חגי מירום, המתחייסת להצעתו של חבר הכנסת פרח.

אגב, אדוני השר, ביח-מיוחס הוא הכית של רותי קפלן, ראש לשכת היושב-ראש שלנו. היא ממשפחת מיוחס.

שר המשטרה ר' מילוא:

לא ראיתי אותה היום שם.

היו"ר ד' תיכון:

היא הבת של מיוחס. בבקשה, חבר הכנסת מירום.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, אני מבקש להסיר

היו"ר ד' תיכון:

חברי הכנסת, אנו עוברים לנושא הבא. הצעה לסדר-היום מס' 5692, בנושא: מפגשי חוסייני ועשראווי עם הנהגת אש"ף — מאת חבר הכנסת צחי הנגבי. בבקשה.

אלי דיין (העבודה):

הם אמרו שהם לא נפגשו.

היו"ר ד' תיכון:

אני מבקש, ללא קריאות כיניים.

אלי דיין (העבודה):

של ארגוני המחבלים. הרי באותה מידה אפשר לחקור את חוסייני, האם הוא נפגש עם עשראורי, ואת עשראורי האם היא נפגשת עם חוסייני. הרי שניהם עוברים על החוק ונפגשים עם אש"ף ברגע שהם נפגשים זה עם זה. האם אנחנו נעצור את אבר-איאד על זה שהוא נפגש עם ערפאת, או את חוואתמה על זה שהוא נפגש את גייברלי? זאת העבירה שלהם?

מיכאל בריזהר (העבודה):

את ערפאת צריך לעצור מפני שנפגש עם חוסייני.

צחי הנגבי (הליכוד):

הם מה שהם. לא נשלה את עצמנו. הם מפקדים בכירים בארגוני הטרור, ומשום כך צריך לנהוג כלפיהם כפי שנהוגים כלפי הטרור ולגרש אותם מגבולות הארץ בגין פעילותם החתרנית, האנטי-חוקית והאנטי-ישראלית והאנטי-ביטחונית, על-פי אותם נהלים, רבתי חברי הכנסת, שאפשרו לכל ממשלות ישראל, גם לממשלות שהונהגו על-ידי הצד הזה של הבית, לגרש מאות של פעילים זוטרים מהם ובוודאי מסוכנים פחות.

כי כאן בארצנו אין מקום למי שקורא תיגר על עצם קיומנו כעם היהודי במולדתו. צריך לסלק אותם מפה לתוניס או לאלג'יר או לחבר הטוב שלהם, לסדאם חוסיין בכבדאד. ואין בזה שום סתירה של הדמוקרטיה, כי מדינת ישראל, נכון, היא דמוקרטית, אבל היא דמוקרטיה שרוצה להיות דמוקרטיה בריאה, גאה, שפויה, לא דמוקרטיה חולנית שמאבדת את רצון החיים שלה ואת יצר ההישרדות ומאפשרת לאויביה המובהקים ביותר לקעקע אותה מבפנים.

אדוני היושב-ראש, רבתי חברי הכנסת, אחרי יעלה לדוכן חבר הכנסת חיים רמון ו"ידקלם", כדרכו בקודש, את השאלות הרטרוריות שכל כך מדריכות את מנוחתם של ידידי מן השמאל.

מיכאל בריזהר (העבודה):

הוא יכניס לך כפליים, למה לך?

צחי הנגבי (הליכוד):

הוא ישאל אותי — — —

מיכאל בריזהר (העבודה):

— — —

צחי הנגבי (הליכוד):

הוא ישאל אותי, אז עם מי אתה רוצה לדבר?

מיכאל בריזהר (העבודה):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בריזהר, תן לו לדבר.

צחי הנגבי (הליכוד):

ישאל חיים רמון, אני פשוט לא אוכל להשיב, לכן אני כבר משיב. הוא ישאל: עם מי אתה רוצה לדבר?

חיים רמון (העבודה):

— — —

מיכאל בריזהר (העבודה):

הוא מבטיח שהוא לא ישאל.

צחי הנגבי (הליכוד):

הוא ישאל: עם מי אתה רוצה לדבר, הרי אין פלשתיני שאיננו אש"ף. ואם אנחנו רוצים להגיע להסדר עם הפלשתינים, הרי אנחנו צריכים להידבר עם אש"ף.

ב-1968, לאחר שעבר סדרה של אימונים צבאיים ממושכים בסוריה, חזר פייצל חוסייני ארצה. הוא נעצר על-ידי זרועות הביטחון וברשותו שני רובי סער, קלצ'ניקוב, שהוא קיבל אישית מראש אש"ף דאז ודהיום, יאסר ערפאת.

גם לאחר שהשתחרר מבית-הסוהר לא פסקה מעורבותו הישירה בליכוי האלימות והטרור. עוד לפני האינתיפאדה נאלצו שירותי הביטחון להורות על מעצרו המינהלי.

חוסייני עתר לבג"ץ. אני מצטט, רבתי חברי הכנסת, את הכרעת בית-המשפט הגבוה לצדק, שדחה פה-אחד את ערעורו, וכך אמרו השופטים: "פייצל חוסייני פעל פעילות חתרנית, שסיכנה את ביטחון הציבור והמדינה. חוסייני היה מעורב באופן ישיר ועקיף בפעילות חתרנית, שהיא מסוכנת ללאין ערוך מאלמות פיסית ישירה, בהיותה האמצעי המוביל לביצוע מעשי טרור. 'המכון ללימודים ערביים', שהוא עומד בראשו, שימש כמקום של העברת כספים לארגוני החבלה ולתיאום פעילותם של ארגונים אלה". לא הודעה של מפלגה, לא הודעה של הממשלה, לא הצעה לסדר-היום של חבר כנסת בעל עמדות, אלא פסיקת בית-המשפט הגבוה לצדק.

אדוני היושב-ראש, גם כתום מעצרו המינהלי המשיך חוסייני לנצל את סכלותם הבלתי מובנת של שלטונות החוק. הוא הפך למעשה לסמל ולמארגן הראשי של האינתיפאדה. עד כדי כך הגיעה חוצפתו של חוסייני, שהוא הפסיק להשתמש בלשון המעורפלת, הדרישמעית של הדיפלומטיה האש"פית. הוא מתראיין לתקשורת הישראלית והעולמית, ואומר את האמת שלו בריש גלי. הוא, למשל, איננו מוכן לגנות רצח ישראלים, שכן, לדבריו, אין לוותר על המאבק המזוין, שהוא חלק מן המאבק המדיני. גם חיסול בני עמו שלו מוצדק בעיניו. אומר חוסייני בריאיון: מה שקורה עכשיו הוא חיסול של תיקים ישנים של אנשים שפעלו בחופשיות במשך 20 שנה. צריך לנקות את השורות ממשפטי הפעולה. העלייה היהודית, לדיו של חוסייני, היא שורש כל רע, צריך לעקור אותה מן השורש כיוון שמשמעותה אסון דמוגרפי לערבים; נאה דורש ונאה מקיים: לפני שנה וחצי הוא יצא למוסקבה כדי לשכנע את ההנהגה הרוסית לנעול מחדש את השערים בפני היהודים. זה הפרופיל הגלוי, הציבורי, הפומבי, החשוף לעין כול של המחבל פייצל חוסייני.

האיש המתועב הזה מתארך בפורומים רשמיים של מפלגות פוליטיות, בין היתר המשמרת הצעירה של מפלגת העבודה, וחברי כנסת, בעיקר מן השמאל, משחרים לפתחו ומתרפסים בפניו חדשים לבקרים; והוא, עם חנאן עשראורי, פעילה מוצהרת בכירה גם היא בארגוני המחבלים, מתראיינים בתקשורת, בשכבות האחרונות, ומודיעים קבל עם ועולם: הם מייצגים בשיחות הללו את הנהגתם שכתונים, ואת ה-chairman, את היושב-ראש של אש"ף, ערפאת. הם מעבירים לבייקר את המסרים שהם מקבלים מערפאת ופועלים על-פי הנחייתו של ראש ארגון המחבלים.

אני שואל את הממשלה ואת הכנסת: מה זה בכלל צריך לעניין אותנו אם הם נפגשו או לא נפגשו עם מישהו בתוניס, או אם הם שהו באלג'יר או אם הרצו בפני מועצת אש"ף או נפגשו עם ערפאת? מה זה כלל רלבנטי. הרי אם מישהו מתכוון באמת להעמיד את צמד המחבלים האלה לדין על זה שהם נפגשו עם אש"ף, זו לא רק בדיחה, זה ממש מעשה חלם. הרי הם עצמם אש"ף. וזה לא על-פי מידע מסווג וחסוי של גורמי הביטחון, זה מה שהם אומרים, זה מה שהם מודים בפומבי בפני כל רמקול ובפני כל מצלמה. והם, בהודעות משודרות ומוקלטות ומסוקרות אומרים שהם נמנים עם ההנהגה הצעירה

וגיבריל, ואבר-מוסא ואבר-נידאל, וחבש וכן כהנה וכהנה רבי-מרצחים; הם מבקשים את נפשנו.

וכשמבקשים את נפשנו, רבותי חברי הכנסת, אנחנו לא מושיטים את צווארנו אל המאכלת. אנחנו נאבקים והודפים את הסכנה ושוברים מכל משמר על היקר מכול, על החיים, כי זה מה שחלק מיושבי הבית הזה טרם הבינו. כדי לחיות בשלום, קודם כול צריך לחיות.

היור"ד תיכון:
תודה.

יא. הצעה לסדר-היום

חקירת המשטרה נגד פייצל חוסייני וחנאן עשראוו

הם לא מנהלים משא-ומתן עם אש"ף. אומרים: זה לא מעניין אותנו. זה לא מעניין אתכם? אתם כל הזמן מדברים שאתם רוצים לדבר עם פלשתינים.

מיכאל בריזהר (העבודה):
למה ממשלת ישראל נותנת להם לנסוע? למה היא לא אוסרת עליהם לנסוע?

חיים רמון (העבודה):
ממשלת ישראל מעמידה פנים בעניין הזה. ממשלת ישראל מנהלת משא-ומתן עקף עם אש"ף בלי להודות בכך ובלי להרוויח את הרווחים הפוליטיים שניתן להרוויח מכך. ואני אביא דוגמה: לו היה אומץ לממשלת ישראל לבוא ולהודות שפייצל חוסייני וחנאן עשראוו הם שליחים מכובדים בעלי מעמד שמשפיעים גם על מה שקורה בצד השני, היא היתה מדברת אתם בעצמם, והיתה אומרת לפייצל חוסייני ולחנאן עשראוו: אתם רוצים להשתתף בתהליך השלום, אתם הפלשתינים המקומיים, בבקשה. אבל אתם לא יכולים לבוא לתהליך השלום כל עוד הארגון שאתם קשורים אתו נותן הוראות לאינתיפאדה בישראל. מה פתאום? תאר לך, שהסורים היו ממשיכים בפעולות עוינות כלפי מדינת ישראל בזמן שהם באים למשא-ומתן; מישור בבית הזה על כל חלקיו היה מסכים? הוא לא היה גורס, שתוך כדי המשא-ומתן תהיה הפסקת-אש, תהיה הפסקה של פעולות אלימות? ודאי שהיינו דורשים זאת. אבל כיוון שאתם משחקים בכאילו, איך אתם יכולים לדבר עם אלה שיש להם השפעה על האינתיפאדה? ונכון, יש לזרוע המדינית השפעה על האינתיפאדה, אני מניח. אבל אתם מעדיפים לטמון את ראשכם בחול ולא להביא להפסקת האינתיפאדה. ואפשר להביא עכשיו להפסקת האינתיפאדה, או להקטין בצורה משמעותית את רמתה. אבל על מנת שלא תצטרכו להודות במה שכל כך ברור, אתם לא עושים את זה.

אתה אמרת שאני אשאל אותך: אז עם מי ידברו? — כי כולם אש"ף. אני לא שואל אותך, עם מי תדברו, כי אתם לא רוצים לדבר, כי לא החיים יקרים לכם. מה שיקר לכם זו ארץ-ישראל השלמה ובשבילה אתם מוכנים להקריב כל חיים. בשביל לספח את ג'באליה ובלאטה למדינת ישראל ולהפוך אותן חלק בלתי נפרד ממדינת ישראל ולהוסיף לכאן 2 מיליוני פלשתינים, אתם מוכנים לאבד הרבה חיים. זו האמת. ולא דמוקרטיה שפיה אתם רוצים לכוון כאן, אלא מדינה דו-לאומית ולא-דמוקרטית. שחלק גדול מתושביה לא יהיו להם זכויות פוליטיות לעד, כי אתם יודעים מה המשמעות של

אני חייב להבהיר לפני שאשאל, שאם המצב הוא באמת כזה, ואם אין עם מי לדבר אלא עם אש"ף, ואם כל פלשתיני הוא אש"ף — יכול להיות שזה נכון, יכול להיות שזה המצב, שהאוכלוסייה הערבית בארץ-ישראל המערבית, שהיא הרלבנטית לענייננו, עדיין לא התפכחה מן הטרגדיה הזאת שהם נגררים לתוכה עשרות בשנים על-ידי מנהיגות פנטית, או על-ידי הפחד מן הטרור הפנימי או על-ידי הצו של האסלאם הפנטי — יכול באמת להיות שאכן הם כולם, כולם אש"ף. אם זה כך, הם יסיפו לשלם את המחיר. לא אנחנו צריכים לשלם את המחיר כיוון שהם שבוים באזיקים של הפנטיות העיוורת של מנהיגיהם. הם ישלמו את המחיר — ערפאת, וחואתמה,

היור"ד תיכון:

הצעה אחרת באותו נושא, מס' 5717: חקירת המשטרה נגד פייצל חוסייני וחנאן עשראוו — של חבר הכנסת חיים רמון. בבקשה.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, נראה כי ממשלת ישראל והגורמים הימניים הקיצוניים המצויים בתוך הממשלה ומחוצה לה אינם חוסכים מאמצים על-מנת להימלט ברגע האחרון מתהליך השלום.

חקירת המשטרה נגד פייצל חוסייני וחנאן עשראוו היא ביטוי אחד שעליו אני ארחיב את הדיבור, אבל גם מה שהתחולל היום בסילואן הוא חלק מהמאמץ הזה.

הרי שר המשטרה עצמו אמר: לו רצו באמת אותם מתנחלים פרובוקטורים להיכנס לבית שרכשו בדין, היו באים לשם ביום, בריש גלי, מבקשים מהמשטרה. הם לא עשו זאת. הם חזרו בדרך היחידה שתוכל לעורר מדינם, שתרכב שנה, שתפגע בדירקיום העדין כל כך בין יהודים לערבים בירושלים, שכוחות המשטרה וראש העיר משקיעים מאמצים אדירים בו, לשמור על הר הגעש הרוטט הזה שלא יתפרץ יום-יום. והנה באים אותם אנשים ובכוונה שופכים שמן אל תוך המדורה הרוחשת מתחת לפני השטח בתקווה שאולי זה יפוצץ את תהליך השלום, בתקווה שירושלים תהפוך לנושא המרכזי של השיחות, בתקווה שהצד השני יעלה את ירושלים על מרכז סדר-היום על-מנת שהסטטוס-קוו יימשך, על-מנת שלא יהיה תהליך שלום.

הדבר הזה דומה גם לשאלת הייצוג הפלשתיני. ככל הקשור לשאלת הייצוג הפלשתיני ממשלת ישראל מעלה מחזה אבסורד מאין כמותו. יוג'ין יונסקו, אמן האבסורד, היה מתקנא במחזאי הראשי של הגרוטסקה האבסורדית הזאת, יצחק שמיר.

במשך חודשים מנהלת ארצות-הברית משא-ומתן עם פייצל חוסייני וחנאן עשראוו. למה היא מנהלת דווקא אתם? מה, הם הלכו ברחוב והאמריקנים מצאו שני חברים ואמרו, בואו נדבר? הם מנהלים אתם משא-ומתן מכיוון ששני האנשים הללו מונו על-ידי אש"ף וקיבלו את ברכתו לנהל את המשא-ומתן. ממשלת ישראל לא יודעת את זה? היא יודעת. צחי הנגבי לא יודע את זה? יודע את זה. כולם יודעים את זה. כי אילו הם לא היו ממונים על-ידי אש"ף הם לא היו מנהלים את המשא-ומתן וארצות-הברית לא היתה יושבת אתם. אבל, ממשלת ישראל רוצה להעמיד פנים כאילו זה לא קיים, כאילו

צחי הנגבי (הליכוד):

— — —

חיים רמון (העבודה):

"האלמנט הפלשתיני יוסכם מראש עמו" — אנחנו נקבע מי מהם ידבר? אין דבר כזה, לא יהיה דבר כזה, אבל זה המרשם כדי שלא נגיע למשא-ומתן. ואם הם יודיעו בשלב כלשהו, שהם מונו על-ידי ארגון טרור ומייצגים אותו, לא תשכ אתה אתה מעלה על דעתך פלשתיני אחד שיגיע למשא-ומתן ולא יקבל "פקסים" מאש"ף, ולא ידבר אתם, וערפאת לא יגיד את זה, והם לא יאמרו כאשר יישאלו? זה מרשם בדוק שלא יהיה משא-ומתן, שהוא יתפוצץ ברגע הראשון.

תאמרו את האמת לעם. תגידו, חבר הכנסת הנגבי — ובעצם מי שאני צריך לומר לו שיגיד את האמת לעם זה השר מילוא — תגידו את האמת לעם, השר מילוא: אינכם רוצים משא-ומתן, אתם רוצים סטטוס-קוו, ובחסות הסטטוס-קוו הזה לספח את השטחים דה-פקטו בלי להעניק זכויות פוליטיות לאזרחים. תלכו עם האמת הזאת לעם. ואם יהיה לכם רוב על הבסיס הזה, מאה אחוזים אני מקבל. אבל אל תלכו לעם על בסיס שקרי, על דרך לא נכונה, על זה שאתם מעמידים פנים כאילו אתם רוצים להידבר — אידיאולוגיה-בלוף. לכו עם הדגל האמיתי שלכם. לכו עם מה שאתם ונראה אז, כאשר הבחירות תהיינה באמת על האופציה הזאת של סטטוס-קוו וסיפוח מול הפרדה והתנתקות, מול קץ למדינה דו-לאומית, מול מדינת יהודית דמוקרטית שחיה בכיטוחן, אז נראה את תוצאות הבחירות. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שר המשטרה ישיב על שתי ההצעות גם יחד.

שר המשטרה ר' מילוא:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתאריך 6 באוקטובר 1991, לאחר ששבו הארון פייצל אל-חסייני והגברת חנאן עשראוי לישראל משהות בחוץ-לארץ, הודע להם על-ידי קצין משטרה בשדה-התעופה, כי הם יוזמנו לחקירה. החקירה אכן החלה אתמול, וזאת בשל החשד לקיום מפגשים עם ארגון הטרור אש"ף בעת שהותם של חוסייני ועשראוי בחוץ-לארץ. כלומר, מדובר כאן על חשד לביצוע עבירה על הפקודה למניעת טרור, התש"ח — 1948.

חפיקה של משטרת ישראל, על-פי החוק במדינת ישראל, הוא לקיים חקירות, וזאת במקרים של חשד לעבירות, וכך תפעל המשטרה גם במקרה זה.

על חוסייני ועשראוי, מטבע הדברים, חלה החובה לצייט לכל חוקי מדינת ישראל, לרבות לפקודה למניעת טרור.

בשלב של חקירה אין המשטרה מוסרת מידע על מהלך החקירה ועל פרטיה ולא על הראיות הקיימות או שאינן קיימות נגד החשודים. רק עם סיום החקירה ולאחר בדיקת התיק על-ידי פרקליטות המדינה והיועץ המשפטי לממשלה תתקבל ההחלטה, האם יש מקום להעמדתם לדין של חוסייני ועשראוי.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מירום וחבר הכנסת זיסמן, ה"פריימריס" זה חשוב, אבל אתם מפריעים כרגע.

שר המשטרה ר' מילוא:

משטרת ישראל תנהג במקרה זה, כמו במקרים אחרים, על-פי חוקי מדינת ישראל.

סיפוח השטחים עם זכויות פוליטיות. ואתם רוצים לכונן את המשטר הזה. לכן אינכם רוצים לדבר עם פלשתינים, כי כל פלשתיני שתדברו אתו, אתה תהפוך אותו לאיש אש"ף על מנת לפסול אותו. כי מה זה אש"ף? אש"ף זו מסגרת רופפת, יש בה כאלה ויש בה כאלה, יש בה פלגים שונים, אנשים שונים. יש כאלה שעוסקים בטרור, יש כאלה שאינם עוסקים בטרור, אבל כולם יחד יש להם יעדים פוליטיים והם האויב. האם קנה המידה שלך זה הטרור, זה אהבת ישראל? אתה הבאת את ההיסטוריה של פייצל חוסייני כאילו אני טענתי שהוא בחיר בניה של התנועה הציונית. הוא אויב. הוא היה טרוריסט והיום הוא רוצה לדבר. אתה הולך לדבר בוועידה הבין-לאומית עם חובבי-ציון, עם חברי מרכז הליכוד?

מי הוא אסד, לא טרוריסט? רבי-הטרוריסטים. לכמה פעולות טרור הוא אחראי? כמה ארגוני טרור הוא מממן?

מיכאל בר-זהר (העבודה):

ראש מדינה.

חיים רמון (העבודה):

דמוקרט גדול הוא?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בר-זהר, אתה רוצה להציג עמדה שונה, תינתן לך הזדמנות. אם תתערב ותפריע, לא יהיה כך.

חיים רמון (העבודה):

ואתה אומר: אתו אני מוכן לדבר. על-פי איזה קריטריון? מדוע אסד עדיף מפייצל חוסייני? על-פי איזה קנה-מידה מוסרי, דמוקרטי הוא עדיף? אפשר להבין זאת?

יש קנה-מידה אחד: כי פייצל חוסייני, כמו שראש הממשלה אמר, הוא מבחינתכם גרוע מערפאת, רע מערפאת, כי אתו — יש עם מי לדבר ויש על מה לדבר. עם ערפאת — אין עם מי ואין על מה לדבר, אבל אתו יש — גם אתו וגם על מה.

אני יכול להגיד לך, אדוני, חבר הכנסת צחי הנגבי, מה הוא אומר. אני לא הולך להאמין לו, אבל העמדות שלו — אני לא מסכים להן, אבל הוא אומר: בהחלט, אני מסכים לקיומה של מדינת ישראל. הוא בהחלט מסכים לפירוז כל שטח שממנו ניסוג. הוא בהחלט רוצה מדינה פלשתינית עצמאית. נתווכח אתו, ננהל אתו משא-ומתן, זה הבסיס. על איזה בסיס אתם רוצים לנהל משא-ומתן? על בסיס הסטטוס-קוו.

זו הבעיה המרכזית. אתם כתנועה יודעים שאינכם רוצים משא-ומתן. אבל אתם לא התחיה. התחיה אומרת זאת בגלוי: לא רוצים משא-ומתן, לא רוצים שלום, רוצים שכך יימשך המצב, רוצים לספח את השטח. אבל אתם, הליכוד, אתם צריכים גם לעזור את עיני הציבור המתון, אותו ציבור שחושב וחושד בכך שאתם רק tough negotiators, שלמעשה אין הבדל בינינו לביניכם, רק אתם תוותרו אולי פחות. אבל בוודאי, כאשר אנחנו באים ואומרים שאתם מאמינים שעזה צריכה להיות חלק בלתי נפרד ממדינת ישראל, אומרים: מה אתה מדבר, הם נראים בסדר, הם לא איבדו את שפיות דעתם. ואני אומר להציבור: תאמינו להם, הם כאלה.

אתם אומרים: רוצים לדבר עם פלשתינים. ובנאומי לפני יומיים עמד ראש הממשלה לפני העם ואמר: לא תהיה לארגון הטרור אש"ף דריסת רגל בתהליך השלום בשום שלב. הרי כל הזמן אתה אומרת, לא אני, שפייצל חוסייני, שמעורב מאוד בתהליך השלום, הוא אש"ף "אשכרה", אז מה אתה רוצה להגיד. שראש הממשלה, שאתה היית ראש לשכתו, שיקר לעם כאן? לא יכול להיות.

שבח וייס (העבודה):
יש לי הצעה אחרת.

היו"ר ד' תיכון:

כתוב שאתה מבקש להעביר לוועדה והשר הציע להעביר לוועדה.

שבח וייס (העבודה):

השר הציע לדון במליאה.

היו"ר ד' תיכון:

סליחה, לא עקבת. בבקשה, חבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אתמול התקיים במליאה דיון באמצעות חמש הצעות לסדר-היום, דיון זהה לחלוטין. כל דיון נוסף שיתקיים במליאה בנושא הזה יהיה רווי מתח. זה הנושא הכי רגיש, זה הנושא שחוצה אותנו רגשית, אידיאולוגית וכן הלאה. מכיוון שהוא כבר נדון במליאה וידיון אין-ספור פעמים, אני ניהלתי אתמול במקרה את הדיון ושמעתי גם קולות מהוססים עד 23:45, באופן אינטימי, פילוסופי. אדוני היושב-ראש, אני רוצה לנסות לשכנע באמצעותך כרצינות את המליאה.

אני הרגשתי אתמול, כמי שניהל את הישיבה, מידה מסוימת של היסוס — כאשר צריכים לעסוק בהצהרות הם מדברים על מאסר לפייצל חוסייני, מידה מסוימת של הרהור שני, של איזו מחשבה לא-פורמלית, מחשבה מדינית מורכבת עם כל הסיכון שכדבר. קולות כאלה שמעתי. זאת הזדמנות יוצאת מן הכלל, באווירה יותר סולידית של ועדה, באופן רציני מאוד לעסוק בסוגיה הזאת: לצד המתח האידיאולוגי יש בה גם משקל רב מאוד ושיקולים של תבונה מדינית, שהיא כל כך נחוצה לנו בימים אלה.

על כן אני מציע להעביר את ההצעה לוועדה. נדמה לי שהוועדה המתאימה היא ועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, אנחנו נצביע בעד הכללת או אי-הכללת הנושא בסדר-היום של המליאה. אתם מבקשים הצבעה נפרדת, חבר הכנסת רמון? אני מבין שלא. רבותי, מי בעד הכללת הנושא בסדר-היום של המליאה? מי נגד ומי נמנע? בבקשה להצביע. זו הצבעה מס' 5.

ה צ ב ע

בעד ההצעה לכלול את

הנושאים בסדר-היום — 25

נגד — 1

נמנעים — אין

ההצעה לכלול את הנושאים שהעלו חברי

הכנסת צ' הנגבי וח' רמון בסדר-היום של

הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

הנושא יידון במליאת הכנסת בעתיד הקרוב. תודה.

אדוני היושב-ראש, השאלה שהועלתה כאן והדיון שהחל בהצעות לסדר-היום — זאת שאלה רצינית, שיש בה מחלוקת משמעותית בכנסת ובציבור. על כן אינני מתנגד שהנושא הזה יובא לדיון במליאת הכנסת, על-פי הצעתם של חברי הכנסת הנגבי ורמון. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בריזהר מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת הנגבי. דקה בבקשה.

מיכאל בריזהר (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הייתי סבור שדווקא אני, כאקטיביסט, או מה שקרוי נץ, הייתי צריך להשיב לדברים האומללים ששמעתי מפי חבר הכנסת צחי הנגבי, אני רואה במליאה הזאת, מאז חזרנו מהפגרה, אנשים החים וסדרורים, שנושאים נאומים מעל הדוכן, החל בזה שפתח את הדיון המדיני שלנו, שעברת אצלו כמה זמן, חבר הכנסת הנגבי, וכלה בכ היום.

כמה אפשר להשמיע דברים מהסוג הזה שאנחנו לא מגיבים עליהם. אני מכיר את פייצל חוסייני, נפגשתי עם פייצל חוסייני, ואני חושב שרבים מחברי הכנסת כאן נפגשו עמו, וממשלת ישראל ידעה על כך ובירכה על כך. אני יודע גם שראש הממשלה שלך, כאשר הוא דיבר על בחירות בשטחים, נפגש עם אנשים שיש להם קופת שרצים כבדה הרבה יותר מזו של פייצל חוסייני, ואתה לא ביקשת שיאסרו את ראש הממשלה, לא ביקשת שיוקרו אותו.

צחי הנגבי (הליכוד):

אתה טועה. לא נפגשנו — — —

מיכאל בריזהר (העבודה):

אני חושב שיש גבול לכל דברי ההבל. ביום שני כמעט הכרוזת מלחמה על ארצות-הבית, כמעט הפסקתם להם את התמיכה, לאמריקנים המנוולים האלה. אתם מוליכים שולל את כל העם היהודי באמריקה. מספרים שאתם רוצים שלום.

היו"ר ד' תיכון:

לסיים.

מיכאל בריזהר (העבודה):

איזה שלום אתם רוצים?

אני אסיים ואומר לך דבר כזה. אני מניח — שמעתי את דברי שר המשטרה — שחקירת פייצל חוסייני וחנן עשראווי תימשך בערך אותו זמן, ודאי לא פחות, מחקירת השר דרעי. עלייך כן נוכל להספיק, בעזרת השם, להגיע לפחות לעניין של הוועידה ושל שיחות השלום.

שרה דורון (הליכוד):

— — —

מיכאל בריזהר (העבודה):

אשר להצעתך, אני חושב שלכבודה יהיה אם היא תוסר מעל סדר-היום של הכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, חבר הכנסת צחי הנגבי, אתה מסכים להעביר את הנושא — — —

יב. הצעות לסדר-היום

הפגנות שבת בכביש מס' 1 בירושלים

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו עוברים לנושא הבא, הצעות לסדר-היום מס' 5685, 5686, 5687, 5688, 5690, 5691, 5692, 5693, 5694 ו-5695, בנושא: הפגנות שבת בכביש מס' 1 בירושלים. חבר הכנסת חגי מירום, ראשון הנואמים. כאמור, שבע דקות.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעה זו לסדר-היום שאני מביא היום כאן עסקה בהשתוללות של כנופיית חרדים בכביש מס' 1 בירושלים בשבת שעברה ובסכנת התמשכות התופעה גם בשבת הקרובה. אבל מסתבר היום, כי ידי המשטרה מלאות ועסוקות בתחומי העיר ירושלים בשתי כנופיות שהיתוספו הבוקר על כנופיית-החרדים של השבת. מי הן? — כנופיית המתנחלים ברובע סילואן וכנופיית חברי הכנסת אשר מסייעים בידיהם בדרך של ניצול חסינותם הפרלמנטרית ומקשים בידועין את פעולת המשטרה.

שרה דורון (הליכוד):

איזה סגנון תרבותי.

חגי מירום (העבודה):

מפכ"ל המשטרה, חברת הכנסת דורון, אשר דיבר על הקשיים שהערימה על המשטרה הפגנת החרדים בשבת, התראין הבוקר כרדיו ואמר במפורש, כי הפולשים לסילואן במצב הביטחוני השורר בירושלים בימים אלה מקשים את פעולת המשטרה, והוא אף ביטא תרעומתו על התנהגות חברי הכנסת, המקשים את עבודת המשטרה.

אנחנו אוהבים מאוד להשיב מלחמה שעה לחרדים, ואני לא אפסור אותם היום גם מזה, אבל אין ספק שכנופיית המתנחלים של הבוקר באזור השילוח נותנת לגיטימציה לכל מעשה אידיאולוגי, בין שעניינו שמירת — — —

חגי הנגבי (הליכוד):

אבקש למחוק את הביטוי מתנחלים מהפרוטוקול.

חגי מירום (העבודה):

מתנחלים. אתה שומע, שילוב של מתנחלים עם מחבלים בתהליך השלום.

חגי הנגבי (הליכוד):

איזה מין גסות זאת. אבקש למחוק את הביטוי הזה מהפרוטוקול.

שרה דורון (הליכוד):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, להירגע. למה לצעוק?

חגי מירום (העבודה):

כנופיית המתנחלים נותנת — — —

חגי הנגבי (הליכוד):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת חגי הנגבי, אתה ביקשת, הוא ישקול. אני לא יכול לחייב אותו.

חגי הנגבי (הליכוד):

אבקש למחוק את הביטוי מתנחלים מהפרוטוקול. מחבלים הם ארגון שרוצח יהודים כאשר הם יהודים — — —

חגי מירום (העבודה):

כנופיית המתנחלים נותנת לגיטימציה לכל מעשה אידיאולוגי, בין שעניינו שמירת השבת, בין שעניינו שמירת ארץ-ישראל — ועל כולנה — — —

חגי הנגבי (הליכוד):

תחזור כך מדברין.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת הנגבי, תירגע. לצערי, אתה יודע, אני אנוס על-פי התקנון, אני לא יכול להכריח אותו לחזור בו מדבריו.

חגי הנגבי (הליכוד):

אתה יכול לשאול אותו.

היו"ר ד' תיכון:

אני אשאל אותו בסוף נאום, אבל תאפשר לו להגיע לסוף.

חגי מירום (העבודה):

על כולם מנצחת תזמורת חברי כנסת, בראשות סגנית השר גאולה הגואלת, זו שהיא גואלת בלתי-נלאית של אדמות המדינה בכל מקום ואתר, וכינות לחרכי החומה אורב לו בהשקט ובמסתרים השר אריאל שרון, והוא נותן גיבוי על-ידי משרדו להתנחבלות הזאת בכל פינה ולהתנכלות המכוננת לתהליך השלום ולוויזמות בייקר.

וכך אנו עומדים במצב משונה מאוד, שבו כנופיות חרדים וכנופיות מתנחלים מרגישות עצמן חופשיות להתריס ולפגוע במשטרה, בפעולות אנשיה, שהם שקטים ובוטחים. ומדוע הם שקטים ובוטחים? כי תמיד יעמוד מאחוריהם כוח חברי כנסת שיגונן עליהם. אלה מביאים להם את הייחודיים ואת חקיקת הכפייה הדתית פה, ואחרים מביאים להם את לובי חברי הכנסת לחיסול תהליך השלום. זו האמת וזהו המצב כאן.

אשר לחרדים, הרי אין זו הפעם הראשונה שהם עטים על הציבור החילוני ומנסים לעשות בו שפטים. אנחנו כבר פגשנו באירועים מעין אלה בעבר, ומבחינה זו, כמו בחג הפסח, יש מקום לשאול: מה נשתנתה השבת האחרונה מכל השבתות שהיו בעבר בהיסטוריה?

עמנואל זיסמן (העבודה):

חבר הכנסת מירום, החרדים לא מפגינים נגד הכביש. זה פשוט לא נכון. נטורייקרתא — זה לא חרדים.

חגי מירום (העבודה):

לא, הם לא מפגינים נגד הכביש. הם מפגינים נגד הנוסעים בכביש.

עמנואל זיסמן (העבודה):

נטורייקרתא זו כנופיה.

חגי מירום (העבודה):

לא, אתה לא כל-כך יודע.

עמנואל זיסמן (העבודה):

המגור החרדי איננו נגד הכביש.

חגי מירום (העבודה):

כן. אבל בראש העניין עמד הבר"ץ וועד העדה החרדית, דווקא נטורי-קרתא לא יצאו הפעם.

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — —

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת זיסמן, עשה לי טובה, תן לי להמשיך.

עמנואל זיסמן (העבודה):

המפלגות החרדיות בירושלים — — —

חגי מירום (העבודה):

הפעם יש לך טעות.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

שמעת שהם לא יבואו?

עמנואל זיסמן (העבודה):

יש הבדל בין נטורי-קרתא ובין העניין הזה. בעניין השלום הם קרובים אליך.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

מה זה שייך?

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת זיסמן, לא זאת השאלה. היו שם 10,000 כאלה שנראים כמו שאתה יודע מי נראה, והם לא היו בדיוק לוחמי גולני. אתה יודע את זה.

ומה השתנה בשבת הזו מכל השבתות הקודמות? מה שהשתנה הוא שכל יום שעובר, בגלל מה שקורה עם הלובי החרדי פה בכנסת, שמגונן עליהם ומביא להם כספים ייחודיים ותובע את עלבונם בצורה שקשה לתאר לפעמים מול שלטון החוק והכפשת משרד משפטים, משרד המשטרה וכל גורם אחר, והם מתחזקים. זה העניין. ובשם חילול השבת הם הולכים לכבוש יעד אחר יעד, כי הם מגובים מתוך הכית הזה.

ובאותו אופן מגובים גם הפולשים בסילוואן, כי הם יודעים שה"מיכאל איתנים" וה"גאולות כהן" למיניהם יהיו אתם שם וישמרו עליהם וינצלו את חסינותם כדי לעשות כל מעשה שרק אפשר.

מה שחשוב הוא, אדוני שר המשטרה, שתמשיכו להיות חזקים ובוטחים ושומרי חוק. אני מודאג מהסחף שהתחולל אצלכם הבוקר, לפי מה שאני שומע ברדיו בין הודעות הבוקר של המשטרה ושל המפכ"ל שלה לבין הודעות השר בצהריים. כבר יש דברים שמתחילים להיבדק. כבר יש היגיון בשיטה שננקטה פה הבוקר. זה מדאיג אותי יותר מהכול.

בראש המערכה הזו עומדים להם קמב"צים. מצד אחד הקמב"ץ, תת"אלוף, בעצם אלוף פיקוד חרדילנד, ששמו משי"זהב, והוא מודיע לעם ישראל שאנחנו למודי-סבל ונמשיך במאבק.

עוד טרניה בפיו, והיא: למה ל"נשים בשחור" נותנים לעמוד ולהפגין ולמה את "נשים בשחור" לא מסלקים מן הכביש ואותנו כן? כך שואל תת"אלוף משי"זהב. ואני שואל אתכם: ראיתם פעם איך מפגינות "נשים בשחור"? ראיתם את השתיקה, את האלם, את נשיאת השלטים השקטה, את האי-פגיעה במישהו, את נשיאת המחאה בגופן עם הבגד השחור ועם השקט? מי שעושה שם דעש מסביב הם אלה שמסתובבים וקוראים להן בשמות גנאי.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
מ"מולדת".

חגי מירום (העבודה):

מ"מולדת" ואחרים, אתה בא להשוות אותן עם הגברים בשחור, את האברכים בשחור, שמתפרעים כמו שהתפרעו עם אבני ירושלים הקדושות כדי לנפץ ראשי שוטרים?

ואותו קנאי, הקמב"ץ מיכאל איתן, חבר הכנסת מיכאל איתן, הוא קמב"ץ הפולשים, בשלוש לפנות בוקר מעירים אותו, והחבר'ה יודעים שכשהתחילה המשימה התחיל גם הגיכוי הפרלמנטרי. מיכאל איתן נרתם, חברת הכנסת גאולה כהן נכנסת, לכולם יש כבר תיאוריות, יש חסינויות.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אל תקח את חבר הכנסת חנן פורת.

חגי מירום (העבודה):

אני אגיע אליו. ועוד דומה בשיטה — אני אלך למה שאתה אמרת — עוד דומה בשיטה הוא שהמשטרה קיבלה הבטחות מאנשי ועד החרדים, שלא תהיה התפרעות. הם הבטיחו סדרנים והבטיחו שיהיה בסדר, והם לא קיימו את הבטחתם. ביודעין הם לא קיימו את הבטחתם, כי הם רצו שיהיו פרעות. המשטרה קיבלה הבטחות גם מחבר הכנסת חנן פורת. בדיוק אותה שיטה. הוא הבטיח להם שהם לא יפלוש לשם, והם היו בטוחים שבמים רגישים אלה אפשר לעבור את התהליך בלי שיהיה מין דבר כזה שיפחית את המשטרה. הפלא ופלא, הבטחת החרדים התמוטטה והבטחת חבר הכנסת פורת התמוטטה, והמשטרה הופתעה. זה מראה לנו שאי-אפשר ואסור לסמוך לא על המלה ולא על השיטה.

אדוני שר המשטרה, אנחנו תובעים ממך לאחוז בכל האמצעים, וביד חזקה, נגד כנופיות הפורעים-החרדים והפורעים-המתנחלים, וגם נגד הפורעים-המחוקקים. על המשטרה להבהיר לכל אלה, כי מי שיעדיף את סיכול תהליך השלום בסילוואן בדרך של פלישה בלתי-חוקית בימים רגישים, ומי שמעדיף פרוכוקציה והפרת-סדר בכל מקום שהוא, ומי שמעדיף פוגרומים ברשות הבר"ץ, יפגוש מולו את שלטון החוק; ואם צריך, גם את האלה ואת השכפ"ץ.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. באותו נושא, חבר הכנסת יוסי שריד, שבע דקות. רבותי, אני מקפיד כי יש הרבה הצעות. אחריו — חבר הכנסת חנן פורת. ורק אחריו — חבר הכנסת יאיר צבן.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מאשים את ראש הממשלה, הוא ולא אחר, בפשרה הרקובה שהושגה הבוקר בסילוואן, בלחץ של בריוני המתנחלים; זה לא חדש, ובריוני הכנסת, גם זה לא חדש — הפשרה הרקובה שלמעשה משאירה את ההתנחלות בסילוואן במקומה. זו השיטה תמיד: עושים מעשה התגרות, ובכל מקרה יוצאים וחצי תאוותם בידם.

אני שואל את עצמי: בעצם, למה הם עושים את זה? האם הם רוצים להעלות דווקא את ירושלים ודווקא בזמן הזה על ראש המחלוקת? האם הם רוצים לסטור, ונראה שזהו רצונם, פעם נוספת על לחיו של מוכיר המדינה גיימס בייקר לפני שהוא מגיע ארצה?

לו אני הייתי מזכיר המדינה, הייתי מטלפן עוד היום אל ראש הממשלה והייתי אומר לו: או שאתם מפנים את הבית או שאניני מגיע לפי שעה. ואני רוצה לראות את גבורתה של

מה לעשות, המשרה לא אוהבת את "שלום עכשיו". כשאני אומר "משרה", אגב — אני רוצה לדייק — אני אומר "משרה" במוכח של "ממשלה", כי משהו יכול לומר, ובמידה רבה של צדק: מה לך כי חלין על המשרה? המשרה מכוונת למעלה. היא כבר גם לא צריכה לקבל הוראות, זה הדבר החמור מכול. כבר לא צריך לקבל הוראות, כי מבינים בעצם מה הממשלה מצפה מן המשרה. המשרה כבר יודעת מי הם בני הטיפוחים של הממשלה, ובני הטיפוחים הם מתנחלים, בראש ובראשונה, אין דומה להם, וחרדים.

זו היתה הפגנה אחת, ואני לא צריך להזכיר מה קרה לפני שנה בהר"הבית כאשר 20 ערכים נהרגו בהר"הבית. מכוונים אל הראש ופוגעים.

מיכאל בריזהר (העבודה):
מכוונים לרגליים.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
מכוונים אל הראש ופוגעים. כאן כיוונו אל הראש ופגעו. ואני רוצה לשאול: האם זו אותה משרה שטיפלה בשנה האחרונה בחרדים בכביש המריבה? וכדי שלא תהיה שום אי-הבנה: אני לא מציע לממשלה לירות כדורי גומי במפגינים החרדים, כפי שאני מציע לממשלה לירות במתנחלים — לא עד כד כך — גם לא להפעיל רימוני גז, גם לא להתיז סילוני מים ולא לעקור עיניים. אבל אני תובע במפגיע מן המשרה, במוכח של הממשלה, לעשות סוף סוף סדר בירושלים ובארץ כולה. ומי שחושב שהמצב הזה של שתי משרות יכול להימשך לאורך ימים איננו אלא טועה. אתם חושבים שאנחנו באמת נסכים לזה?

בסדר, אנחנו בנים חורגים לשלטון. אגב, עם שלטון כזה אתה רוצה להיות בן חורג: עם שלטון כזה אתה רוצה להיות יתום.

יאי צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
יתום.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
יתום אתה רוצה להיות. אבל אתם באמת חושבים שאנחנו נשלים עם מצב של בנים חורגים מבחינת שלטון החוק, שהכול שווים כביכול בפני החוק? אבל מה החוק שווה, ריבוננו של עולם? מה החוק הזה שווה, שכולנו שווים כביכול בפניו? אז לא לירות בחרדים, ולא להתיז עליהם סילוני מים, ולא לעזור את עיניהם ברימוני גז ועשן, אבל צריך להיות ברור שאת המהומות האלה של החרדים חייבים לדכא ביד קשה, כפי שחייבים לדכא את המהומות, את הפרובוקציות, ההתפרעויות.

המשרה אוהבת את בריוני "כך". מנין אני יודע ששוטרים אוהבים את בריוני "כך"? אני קורא בעיתונים, יש שניים-שלושה אנשים — נראה שהם שטינקרים של הממשלה, של המשרה — אני פוגש אותם בכל מקום. אני קורא בעיתונים: איזה מנוול אחד טיין פולק, איזה מנוול שני — היה פה בעבר בבית האיש עב המידות הזה — מרזל. הם בכל מקום. הם הולכים חמושים, פגיעתם רעה בכל מקום, הם היו מעורבים באלף חקירות. יום אחד הם לא יושבים בבית-הסוהר. אלף פעמים חקרו את פייצל חוסייני. הם היו שם, הם ביזו את המשרה נוסף על הכול, עשו את זה מתחת לאפה של המשרה, והמשרה אוהבת את אנשי "כך".

אני אומר זאת אפילו בלי רגש של קנאה כלשהי, אבל אתם באמת חושבים שאפשר לקיים דמוקרטיה, שאפשר לקיים

הממשלה הזאת. ראינו את גבורתה לאחר דפיקה, לא דפיקה של מיידוע-מה על הרוכב של נשיא ארצות-הברית, איך דפיקה אחת מוטטה את עמדת הממשלה ואת הלובי היהודי, ואת הרוב שכביכול או לא כביכול היה שמור לנו בסנט ובקונגרס. הייתי רוצה לראות איך הממשלה הזאת מתנהגת לאחר טריקת הטלפון של מזכיר המדינה. אומנם ארצות-הברית היא מעצמה גדולה, אבל גם בעיניה, כך אני מניח, יש גבול גם לביזיון וגם לקצף.

לא רק באלימות מדובר אלא גם בשקר. גם זה לא חדש. הרי ראש הממשלה, מורנו ורבנו ראש הממשלה, הוא זה שטבע את המושג, שלמען ארץ-ישראל מותר לשקר, וחנן פורת, ואפשר לומר "חנן השקרן", הולך בעקבותיו, מוליך שולל את מפכ"ל המשרה וכך מאפשר באישון לילה למתנחלים לבצע את זממם.

אני רוצה להפנות את הדברים בעיקרם לשר המשרה, הפעם גם בתוקף תפקידו ולא רק בתוקף העובדה שהוא מייצג מעט לעת את הממשלה כולה ואת ראש הממשלה, ואני מפנה אליו את הדברים, הייתי אומר, בדרך של אזהרה: שלטון החוק במדינת ישראל, אדוני שר המשרה, איננו מתמוטט, שלטון החוק במדינת ישראל כבר התמוטט. וכל כך למה? משום שבישראל כבר היום יש שתי משרות: יש משרה אחת למתנחלים ולחרדים ויש משרה שנייה ל"שלום עכשיו" ולערכים.

ירושלים יודעת מפעם לפעם אירועים חמורים, מסוכנים לעתים, והמשרה מתמודדת עם אלה ועם אלה. לפני שנתיים היתה הפגנה שקטה, לא נשקפה ממנה שום סכנה, של "שלום עכשיו". אני רוצה להזכיר מה קרה בהפגנה הזאת ואין טיפלה המשרה באותה הפגנה. נאספו אלפי אנשים ופתאום — אני קובע את זה כעובדה, זה התאשר אחר-כך גם עלי-ידי ועדת חקירה, מי שחקר את זה — בלי שום אזהרה מוקדמת ובלי שום סיבה נראית לעין —

שר המשרה ר' מילוא:
מי חקר את זה?

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
פרקליטות המדינה.

— — —
התחילה המשרה לפזר את הנאספים בכוח, בהרכה כוח. היא הכתה, היא בעטה, והיא אף ירקה. שוטרים יורקים בפניהם של מפגינים. אבל זו רק ההתחלה. כאשר התחילו האנשים לסגת, לברוח, נסו על נפשם, רצה המשרה אחריהם, הרימה אלה, חבטה בגב, חבטה בראש, ואחר כך השליכו רימוני גז, ואחר כך התיזו סילוני מים. הכול בהפגנה אחת. חחשוב על זה, חבר הכנסת פלדמן, מה היה קורה לו בכביש המריבה, בשבת האחרונה, שמץ מיניהו היה קורה. התחילו להתיז סילוני מים, אבל כל זה לא הספיק. בהפגנה האיומה והנוראה ההיא של "שלום עכשיו", שסיכנה את שלומן ואת ביטחונן של ירושלים ושל המדינה כולה, אז התחילו לכוון — בכלל, איך עושה את זה שוטר — רובים אל ראשי המשתתפים ובכדורי גומי פגעו בהם. וסילוני המים לא הופנו רק אל המפגינים, סילוני המים הופנו גם אל בתים ואל בתי-מלון, וכך נעקרה עינה של תיירת שהיתה בתוך בית-מלון. ואחר-כך המשרה משקרת ומכזבת ומוליכה שולל ומכחישה. אז היה שר המשרה של המערך — כדי להעמיד דברים על דיוקם — ולדעתו הכול היה בסדר. כך נוהגת המשרה כאשר מדובר ב"שלום עכשיו".

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

הבעיה היא שכאשר ניכרים דברי אמת, אז — — —

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

חבר הכנסת צבן, חברי הכנסת, עד כאן.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

אני רוצה לומר, שמי שסבור שהמבקש לגאול — ואני שב וחזור, מבחינה חוקית, כאותן אדמות קרן-הקיימת, אכן אחר אכן, את לבה של ירושלים, הוא מחבל — צריך לבדוק האם הוא לא בא להציב סימן שאלה על כל הקיום שלנו כאן.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

של מי היתה היוזמה? זו היתה היוזמה של — — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דוד צוקר, הוא שמע את השאלה שלך, הוא לא חייב לענות לך.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

אני עונה: זכות הקניין הפרטי נשמרת בכל מקום כדרך שאדם קונה ושוכר דירות. ועם זאת, ומאותם טעמים עצמם — — —

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

— — —

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, נא לא להפריע. בעוד דקה ידבר כאן חבר הכנסת צבן.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

— — —

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

ועם זאת, ומאותם טעמים עצמם, לא נמנעו גם מוסדות המדינה ברמותיהם השונות לסייע בכל אותם דברים שנעשו כחוק, על-פי המערכת החוקית של המדינה.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

טוב, עכשיו אנחנו יודעים, שמעת, אדוני שר המשטרה?

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

לפני שנים ניתן היה כבר לממש מקצת מן הדברים. אבל מכיוון שהיה רצון שהדבר הזה ייעשה כאשר המערכת המשפטית נמצאת בגיבוי מלא והדברים נכונים פעם ועוד פעם, על-כן היתה ההשקיה.

חיים רמון (העבודה):

זו יוזמה של המדינה?

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

לא אבוא ברגע זה חשבון בשאלה המדויקת של ה"איך". הביטוי שנקט חבר הכנסת יוסי שריד כלפי הוא ביטוי אומלל ושקרי. בשעה שפנה אלי מפכ"ל המשטרה וביקש, לא לבטל את העניין אלא רק לדחותו, כי הכיר וידע שהדבר נעשה על-פי כל אמות המידה החוקיות, הרי לאחר התייעצות נתתי לו תשובה חיובית. אני מיצר על שהדברים נעשו כפי שנעשו, בעקבות אי-הבנות ובעקבות טעויות.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אז למה באת לשם — — —

מדינה, שאפשר לקיים שלטון חוק כאשר המשטרה אוהבת את בריוני יכ"ך ואוהבת את החרדים, הכול בכפפות של משי? אני כבר בבוקר ידעתי שתהיה פשרה. ומה, לא תהיה פשרה?

אני אומר: זה לא ילך, אדוני שר המשטרה. למה אתם גוררים אותנו? מה אתם מאלצים אותנו בעצם לעשות? שנדבר אליכם בשפה האחת והיחידה המוכנת לכם? השפה האחת והיחידה שמוכנת לכם, על-פי הניסיון, על-פי התוצאה, זו שפת הכריונות, התוקפנות, הכוח, ההתגרות. ואני אומר לכם: זאת הפעם האחרונה. גם היום חשבנו שאנחנו מוכרחים לעשות מעשה שיביא אתכם לידי כך שאתם תבינו שמצב של שתי משטרות הוא מצב שלא יכול להימשך. ואתה אחראי לזה וכל הממשלה אחראית לזה, וזאת הפעם האחרונה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת חנן פורת, בבקשה.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, דברי אמורים היו להתמקד בהפגנה המרה והאמללה שנערכה על כביש המריבה כרמות בשבת האחרונה. אבל דברי הלעג והבלע גם של חבר הכנסת חגי מירום וגם של חבר הכנסת יוסי שריד אינם מאפשרים לי שלא להתייחס לסוגיה הלהטת העומדת בשעה זו על הפרק, שאלת עיר-דוד.

שבע שנים עבד יעקב כרחל. למעלה משבע שנים נעשתה העבודה בעיר-דוד. בעמל רב אותרו מבנים, אכן אחר אכן. נלקטו מסמכים, נערכו משפטים, נעשה הכול מתוך מגמה להשיב עטרה ליושנה, להקים עיר על תלה ובלבה של ירושלים, בסמיכות לשריד בית-מקדשנו, במקום שהוא אולי המונומנט האדיר ביותר מבחינה היסטורית הקיים בתחומה של ירושלים, כדי שהמקום הזה אכן תהיה בו אחיזה יהודית.

שנים אני פוקד את המקום הזה. בשנים האחרונות, בעקבות האינתיפאדה המשתוללת גם בירושלים, סכנה היא להלך ברחובות עיר-דוד, סכנה לבוא בנקבת-השילוח. אבנים, דגל אש"ף ודברים חמורים הרבה יותר. אל נא נשכח את הרימון שהושלך עליידי אנשים שיצאו מעיר-דוד אל חיילי גבעתי ועוד.

במה מואשמים האנשים שכאו לגאול בדרך חוקית, על יסוד מסמכים משפטיים שייבחנו ויעמדו ככל הפרמטרים? במה הם מואשמים?

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

במדון, בריב, בחרחור מלחמה.

תמר גזענסקי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
בפרובוקציה.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

אם הם מואשמים בגאולת ירושלים, אשריהם שהם נתפסים על כך.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אתה הופך את ירושלים לבעיה. אתם מעלים אותה על סדר-היום.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

אני מבקש שאותה דממה ששררה בעת שדיברו חברי הכנסת מירום ושריד, אף-על-פי שהם אמרו דברים קשים מאוד, תישמר גם בעת דברי שלי. אני באמת אינני מתכוון לא לקנטר ולא לעקוץ.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

אומר זאת, גם אם ייוקף הדבר לחובתי ככיכול, שהתקשרתי אל המפכ"ל כדי להביע את צערי ואת התנצלותי על מה שקרה. לא היתה כאן כוונה לא להונות ולא להרע.

אבל לגופו של עניין, לאחר שנכנסו החברים ולאחר שמתבררים ויתבררו הדברים, שהכול נעשה כדיון וכחוק, כדרך שאדם קונה ורוכש בכל מקום בירושלים, אני חייב לשאול: מה ההיסטוריה הזאת? מה ההשתוללות הזאת? האם אתם רוצים לומר, שגם על ירושלים יטו גורל וגם על ירושלים תעמוד ארצות-הברית ותאמר שאם נקים בית וישוב בירושלים יבוטלו הערכויות?

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, אתה צועק אבל איש לא שומע.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
שומעים מצוין.

היו"ר ד' תיכון:

אני אומר לך שלא שומעים. לפחות תצקו כל אחד מכם בנפרד ואולי אז זה יהיה יותר אפקטיבי.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

אם אכן, לטעמכם, תאמר ארצות-הברית שאין זכות ליהודים לרכוש בית, ואין זכות לקבוצה של יהודים להקים שכונה בכל אתר בירושלים, אם אכן כך תאמר ארצות-הברית, נדע אפוא האם עומדת ירושלים למשא-ומתן, האם הלחצים על ירושלים עומדים במוקד הדברים או לא. לא כך היו הדברים מלכתחילה, אבל אם אכן בוחן היא, אכן ירושלים היא אכן בוחן.

חיים רמון (העבודה):

זה היה היעד? זו היתה המטרה? הנה אתה עצמך אומר זאת.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, חבר הכנסת רן כהן, אני קורא אתכם לסדר בפעם הראשונה.

חיים רמון (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דדי צוקר, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. השלמתי את הרכייעה המפריעה.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

יישמעו כאן זעקות השבר, תישמע כאן ההיסטוריה, ובסופו של דבר יזכו יהודים, שלא כמו היום, ללכת בבטחה בעיר-דוד, לפקוד את נקבת-השילוח — — —

חיים רמון (העבודה):

בשיטה שלך, לעולם לא, ואתה תהיה אחראי לכך.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

מאז אריק שרון יושב ברוכב המוסלמי, חתכו את ירושלים. זה מה שאתם עושים, אתם חתכתם את ירושלים.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, רבותי, הוא כבר מסיים. חבר הכנסת רן כהן, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

יישמעו קולות של "לכו נרננה" בשבת ושל "הלל" בעיר הזאת, והיא תיבנה על תלה.

אני שב ואומר, ואינני רוצה להצטעע: אני מיצר מאוד על כך שמה שיכול היה להיעשות, לא נעשה בסופו של דבר בתיאום מלא עם המשטרה, בגיבוי, כפי שהיה יכול להיות אילו ראתה קודם לכן את כל הנתונים. אני שמח על כך שבסופו של דבר עימות בפועל לא היה.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

רק סטירה לשוטר.

חיים רמון (העבודה):

מה עם ההפגנה של החרדים?

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

אני רוצה לומר, שכאשר היינו בתנועת הנוער היינו שרים: אילו היה לי כוח, הייתי יוצא לשוק, הייתי מכריז ואומר: שבת היום לה'.

לא להפגנה כגון זו שהיתה התכוונו. לא להפגנה מרה ואומללה זו התכוונו. ומכיוון שכבר תם זמני אני רוצה רק לציין, כי כבר לפני שנה הגשתי הצעת חוק שלפני הבנתי היו צריכים להתלכד מסביבה מימין ומשמאל, הצעה האומרת: שבת, שבת היא מלזעוק. שבת היא גם מהפגנות המחייבות מעורבות יתר של המשטרה, היא זה מימין או משמאל, יהיו אלה חילונים או דתיים. אין בזה שום פגיעה בהליך הדמוקרטי ובזכות ההפגנה. הדברים יכולים להיעשות ביום ראשון וביום שני, גם אם הם דורשים מאמצים.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אצלנו יש אנשים עובדים.

חיים רמון (העבודה):

אצלנו עובדים. אצלנו ההפגנה היא על חשבון זמננו הפנוי, אצלכם זו עבודה.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אולי אפשר לעשות את זה גם על-ידי מכתבים?

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, חבר הכנסת צבן, חבריך לא ייתנו לך לדבר.

תמר גוז'נסקי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

במאה-שערים. הוא מתנהל במקום שבו חיים אנשים חילונים, ומראה השבת בירושלים הוא כביס שבתון לאומי, וכך זה יהיה. וכשם שאתם לא תצליחו לחסום את כביש מס' 1, לא תצליחו גם לחסום את זרמה של ההיסטוריה, את התפתחות התרבות, את התפתחות החיים.

ולשר המשטרה — אדוני השר, נאמר לך כאן: אתה אחראי להפעלת המשטרה על-פי עקרונות של שמירת החוק ושוויון בפני החוק וראיית האינטרס הציבורי בצורה שקולה ומאוזנת. אני לא אבקש ממך שאתה תעשה לחרדים, החשודים בזריקת אבנים על כוחות הביטחון, מה שעושים לאנשים אחרים החשודים בזריקת אבנים על כוחות הביטחון. ואני באמת מפציר בך, אל תעז להעלות בדעתך לפוצץ את בתיהם. חס וחלילה, שלא תעשה את זה.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):

הי"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פלדמן, חירגע, חירגע, הוא יסכיר. חבר הכנסת פלדמן, אתה תבין בסוף, תאמין לי.

שבח וייס (העבודה):

אברהם פורו (תנועת המרכז — שינוי):
— — —

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

חבר הכנסת פורו, כיוונת לדברי, שהרי זה מה שרציתי להוסיף. אפילו לא לחשוב על אטימת חלונות ופתחי הבתים שלהם, בשום אופן. אפילו לא זה. ואני אומר לך: אם הם יתארגנו להפגנה נוספת, אני מבקש ממך, שלא תטיל עוצר וסגר לשבוע ימים במאה-שערים: לא לעשות את זה.

רן כהן (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
גם כאשר הם שורפים את דגל המדינה.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

למרות הערך של השוויון, תפלה אותם לטובה, אל תעשה עוצר, אל תטיל סגר, אל תהרוס בתים, אל תאטום בתים. גם אל תעשה להם מה שעושה המשטרה לפעמים לעובדים שובתים המגינים על מקום העבודה שלהם ומתפרצים בזעם אל המפעל שלהם ומסתגרים שם; וכבר אמר חברי יוסי שריד: אל תעשה להם מה שעשו למפגיני "שלום עכשיו", ליד חומות העיר ירושלים, עיר השלום, שכולם כאן מפארים אותה.

ולראש הממשלה, בקיצור נמרץ. בבוקר רציתי לבקש מראש הממשלה שיבוא לוועדת החוץ והביטחון וינסה להסביר לנו מי פועל בשם הממשלה, השרים שרון ונאמן, הנותנים גיבוי לחבורה הזאת של "טנרת כהנים", או השר מילוא, האחראי לשוטרים הפועלים לפיניו המתנחלים האלה. אני חושש שאני אוכל ללכת הביתה בערב ולעלות על משכבי בלי סימני שאלה. לפי הפשרות שמסתמנות, חוששני שהחשובה הולכת ומתבחרת.

אני רוצה לומר בקיצור: תפסיקו לכלכל לנו את המוח בשאלה האם זה נכון מבחינה משפטית או לא נכון מבחינה משפטית, מי בעל הבית ומי לא בעל הבית. הוויכוח הוא לא משפטי, הוויכוח הוא לא על ירושלים. הוויכוח הוא על שאלה אחת. הוקם כאן מטה פוליטי. ראינו את האנשים שנכחו במקום. המטרה היתה ברורה. נעשה כאן אקט הפגנתי. לא בא אדם פרטי, שרכש איזו זכות משפטית לקניין מסוים, והלך

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

אני סבור שזכאים השוטרים, על כל המערכת, במקום שאיננו פיקוח נפש, שלא יודקקו ולא יצטרכו להיות מעורבים בהפגנות המוניות, לעשות שבתם חול, ואני חושב שאלה שהביאו אותם — גם אם לא התכוונו לכך לכתחילה — לחלל את שבתם שלהם בצורה המונית כל כך נמצאו חופרים בור לכוונתם שלהם.

אדוני שר המשטרה, אני אעלה פעם נוספת את ההצעה הזאת גם כהצעת חוק. הייתי מצפה מאוד שתתמוך בה. יהי רצון שלא עוד מריבות ולא עוד קולות של שבר וזעקה, אלא נשב לבטח גם בירושלים וגם ביום שבת קודשנו. תודה.

הי"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת יאיר צבן, בבקשה, באותו נושא.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, רצוני לומר דברים לשלוש כתובות: לאגודת ישראל, לשר המשטרה ולראש הממשלה.

אני רוצה לומר כמה דברים לאגודת ישראל, ולא לבד"ץ ולא לעדה החרדית, ואפילו לא לקמב"ץ משי"ז.

קריאה:

מי זה?

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אני רוצה לומר את הדברים לאגודת ישראל, כי אתם נושאים באחריות ככדה למתחים שגברו, במיוחד בשנה האחרונה, בין דתיים לבין חילונים בארץ. אתם יזמתם לפני כשנה הסתערות תחיקתית בשרשרת חוקים שבאה להטיל את חוקכם החדרי על הציבור כולו, על ציבור דתי שמוכן לדריקום עם חילונים ועל הציבור החילוני לגווניו. ויש לנו טענות כלפי המפלגות החרדיות האחרות, כלפי ש"ס, כלפי רגל התורה, אבל אתם החלטתם להיות המובילים בקיצוניות החרדית, ובמקום שאתם לא מובילים, אתם נגררים. אתם נגררים אחרי הבר"ץ ואחרי העדה החרדית, ויכולים לגרור אתכם, מפני שהפוטנציאל של הקיצוניות החרדית הזאת נמצא כל הזמן באופן זמין אצלכם.

הרי עכשיו כבר כולם יודעים איך התארגן הדבר ומה היה יכול להיות אופיו, מה היו יכולים להיות ממדיו אילו לא הייתם נגררים. חלק מכל המהלכים האלה אצלכם הוא רעשנות לצרכים אלקטורליים, כדי לאסוף כביצים עזובות את מה שהפסדתם לש"ס ולדגל התורה, חלק זה לצורכי איסוף כספים בחוץ-לארץ, וגם הרעש סביב כביש מס' 1 הוא לצרכים האלה, והיה בו חילול שבת, והיה בו שידול לחילול שבת יותר מאשר כל סיפור הנסיעה בכביש עצמו; כמו אותם חרדים שצעקו לעבר הצלמים: תצלמו, תצלמו אותנו עכשיו, כשאנחנו צועקים "שבת, שבת".

אמרנו לכם, ואנחנו חוזרים ואומרים לכם: אנחנו נשיב מלחמה שעה, ונעשה את זה בשתי הנקודות הכואבות לכם ביותר, כשאלת הכספים הייחודיים וכגיוס בני ישיבות לצבא, ולא נרפה, כי אלה השתיים הן משענות הכוח הפוליטי שלכם.

הציבור החילוני בירושלים הצליח לקבוע עובדות מוגמרות חדשות בשנים האחרונות. נכון, אין סטטוס-קוו, החיים זורמים, יש צרכים מתפתחים ומתחדשים, והיום ירושלים נראית טוב יותר מכפי שנראתה לפני חמש, עשר ועשרים שנה מבחינה זו, וחילול השבת לא מתנהל

אתם למעשה מוחקים את "הקו הירוק" גם בירושלים. ובסופו של דבר דווקא אנחנו, כולנו, כל אלה שאתם קוראים להם קומנדו של מלשינים, שרצינו לעמוד על עניין ירושלים, גם אנחנו לא נוכל להגן על זה. כי מה שאתם עושים לא מאפשר לנו, לא מאפשר לאיש ברדעת להבין את הדבר הזה. הרי אתם מאותתים שאנחנו בעצם רוצים להעיף את הערכים מירושלים לכל הרוחות. זה הדבר שאתם מאותתים.

אתה יודע מה, חבר הכנסת פורת? אין זה משנה שיש לך אולי כוונה טובה. בסופו של דבר אתם מאותתים לכל העולם שאנחנו רוצים לרשת את ירושלים, להעיף את הערכים משם, ואת זה לא ייתנו לנו. גם אם אנחנו נהיה חזקים לא ייתנו לנו.

עכשיו אחזור לנושא. בשבת זרקו אבנים בירושלים. אין זו הפעם הראשונה שזרקו אבנים בירושלים. הרבה מאוד שבתות זרקו אבנים בכביש רמות, ובשעתם זרקו אבנים גם בדרך לשער-מנדלבאום, עוד לפני מלחמת ששת-הימים. כל הזמן זורקים אבנים בשבתות בירושלים, ואני שואל את עצמי: האם כאמת אדם דתי או חרדי במדינת ישראל לא יכול לחיות בה על-פי דתו? האם הוא לא יכול לקיים אורח חיים כפי שהוא רוצה? בהחלט יכול. אין עוד מדינה בעולם שנותנת חופש כזה.

אביא לכם כמה דוגמאות. הנישואים והגירושים בישראל נעשים לפי דין תורה. הדבר הזה גורם לפעמים לציבור החילוני קשיים גדולים מאוד, קשיים של עגונות, של פסולי חיתון ובעיות אחרות. אבל הנושא הזה מתנהל לפי דין תורה. תחבורה ציבורית של אוטובוסים אסורה בשבת, כידוע, וזה פוגע בעיקר במעוטי הכנסה שאין להם מכונית פרטית ולא יכולים לקחת מונית. גם זה לפי שיטתכם. חברת "אל על" לא טסה בשבת, דבר הגורם נזק כלכלי אדיר לקופה הציבורית. גם את זה אתם הצלחתם להשיג. המדינה הזאת, להבדיל מרבות אחרות בעולם, ממנת חינוך פרטי. החינוך האגודאי, הרשת העצמאית — זה חינוך פרטי. זו איננה רשת של המדינה. החינוך הפרטי הזה ממומן היום כמעט בשלמות, אם לא יותר מבשלמות, מכספי המדינה.

המגזר החרדי במידה רבה מאוד פטור משירות בצה"ל; אני יודע שיש דחיות ובסוף איכשהו משרתים שירות מקוצר ונדרשים, ואחר-כך גם באים לביטוח הלאומי לבקש קצבת יוצא-צבא. חלק גדול מהבנות הדתיות אינן משרתות אפילו את השירות הלאומי שיכול להיעשות במסגרת הקהילה, כאשר הקהילה משוועת לכוח האדם הזה בעיקר בתקופה כזאת של קליטת עלייה. הנתונים לגבי שירות לאומי של בנות דתיות אינם מעוררים.

במקומות רבים מאוד במדינה הזאת, אם משהו רוצה ללכת בערב שבת לקולנוע או לשבת בבית-קפה, וזו בהחלט זכותו, הוא אינו יכול למצוא מקום פתוח. ואני כבר לא מדבר על זה שבכל בתי-החולים ובצה"ל ובמקומות סגורים אחרים רבים מאוד יש, ובצדק, מטבח כשר לחלוטין, על מנת שלא יהיה לכם חשש, אם אתם או משרתים בצבא או הולכים לבתי-חולים, שמא האוכל שם אינו כשר.

כספים ייחודיים, בסכומים גדולים מאוד, מוזרמים למגזר החרדי במאסות.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):
למה אתה אומר דברים כאלה?

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
הרב פלדמן, נדמה לי שיש לך רשות הדיבור. אני חושב שתוכל להשיב לי אז.

לממש אותה ואולי חשש ולכן אמר: תנו לי שוטר שילווה אותי. הלכו למבצע פוליטי פרובוקטיבי, והוא פרובוקטיבי משני טעמים. ראשית, מפני שזו היתה פרובוקציה כלפיך אתה, שהתחננת כיום אירועי הרה"בית, לפניו ואחריו, ואמרת: אל תעשו שום מעשה. לא די לנו כפרי הבאשים שהביאו עלינו או סולמו, בהתגרות שלו, והקיצונים מהצד השני, בתשובה שלהם?

והפרובוקציה השנייה והעיקרית — הרי נאמר הדבר, הרי מועצת יש"ע החליטה ערב קודם להכשיל את תהליך השלום. איך מכשילים את תהליך השלום? על-ידי פרסום מודעות בעיתונים? על-ידי התנחלויות, על-ידי עוד פרובוקציה, על-ידי מעשה כזה, כי המעשה הזה הוא יותר פרובוקטיבי, מכיוון שהוא נעשה בירושלים, מכיוון שהרי המחשבה היא שלירושלים הם לא יוכלו להתנגד, אז נוכל להסעיר את כל הארץ ואת כל העולם, ויסתמו את הפה.

לא נסתם את הפה כי אנחנו יודעים מה קורה כאן. לא לירושלים הדאגה, לא לירושלים, אלא הדאגה היא לחבלה בתהליך השלום. לחבלה בתהליך השלום יש משמעות כרוזה, שאיש לא יכול להסיר אחריות ממנה, זו הסכנה של מלחמה.

חבר הכנסת חנן פורת, לא נוכל להדוף את טענות של חבר הכנסת יוסי שריד, מכיוון שאתה היית במקום, והסיפורים של מה היה בדיוק לא הם הקובעים. נתת הבטחה שהדבר לא יארע הלילה. אילו היית איש אמת היית קם ואומר: מכיוון שזה נעשה הלילה, לא אהיה שם. מרגע שהיית שם — — —

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):
מי אמר שהייתי שם?

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
כן נאמר.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):
לא הייתי שם. בגלל זה לא הייתי שם.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת צבן, אתה מסיים? זמננו עבר. תודה. חבר הכנסת אברהם פורז, יש לך שבע דקות. אתה לא היית כאן בזמן ההפרעות, לכן לך כוודאי לא יפריעו.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הנושא העומד על סדר-היום הוא אומנם הפגנת החרדים בירושלים, אך אינני פטור מהזדקקות גם לנושא שהתרחש במהלך היום ומתרחש גם בשעות אלה.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא הייתי בארץ בשבת, באתי לשמוע על ההפגנות בכביש מס' 1 ועדיין לא שמעתי דבר.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אני מבטיח לך שתשמע, אדוני היושב-ראש.

אני רוצה לומר לחבר הכנסת פורת ולחברי כנסת אחרים דבר אחד: אתם אויביה הגרועים ביותר של ירושלים, והסיבה לכך פשוטה מאוד. מול האפשרות לרכוש עוד בית, עוד דונם ועוד עז בירושלים באה ההתגרות במעצמה הזאת, ארצות-הברית, באה ההתגרות בעולם כולו. זה מעלה את ירושלים לראש סולם העדיפויות ולמסקנה איפה צריך ללחוץ עלינו. ובסופו של דבר אתם הם אלה שיוצרים את המשוואה הבלתי נמנעת, בירושלים שווה שטחים, בירושלים היא חלק מהשטחים, ואין דינה של ירושלים שונה מדין כל מקום אחר.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פלדמן, אותי בוודאי כבר היית מוציא מחדר הוועדה.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):
הוצאתי אותך?

היו"ר ד' תיכון:

לא, אבל בוודאי הייתי מקבל שתי נזיפות.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

חבר הכנסת פלדמן, חברך לסיעה, סגן השר פרוש, הפסיק באופן סיטוני מתן היתרי עבודה בשבת תוך גרימת נזקים כבדים מאוד למשק. את הסמכות הזאת צריך לשלול ממנו. אתם גם לוחצים על העניין של חוק החזיר. הרי איש לא מחייב אתכם לאכול חזיר, אבל חשוב לכם שגם אחרים לא יאכלו חזיר.

אלי דיין (העבודה):

למה אתה מזכיר נשכחות?

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):

— — —

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אני יודע שאתם ציבור חזק, אני יודע שיש לכם כוח. אני גם יודע שחלק מההתפרעויות בישראל אינן על דעתך, ואני לא מאשים אותך באופן אישי. אבל בסך הכול, אם אתם חושבים שניתן להעמיס עליי עוד ועוד כפייה על הציבור החילוני, ובסופו של דבר לא יקרה דבר, אתם טועים בהחלט.

טדי קולק אומנם נכשל בפליטת פה, ומה שאמר לא צריך היה לומר, אבל הוא אמר משהו שאתם התקוממתם נגדו. האם אתם באמת רוצים שהפרתנות ובעיות במדינה הזאת יהיו עליי הדרך שבה פתרו את הבעיה בכביש רמות? האם אתם באמת רוצים, שכאשר אתם מפריעים לציבור החילוני לחיות את חייו באופן סדיר הוא יצא למלחמת חורמה וייצור לעצמו מיליציה כזאת? האם אתם באמת רוצים שאזרחים חילונים מעוצבנים ומרוגזים יצאו ויעשו פרעות, ישברו שמשות? אתם הרי לא רוצים את זה. אז אל תגזימו. גם כך קשה. אל תגזימו בדבר הזה.

אני רוצה לומר דבר נוסף. האדמו"ר מסטמאר, לפי מיטב ידיעתי, מתגורר בווייליאמסבורג בניו-יורק. הייתי במקום הזה וראיתי ששם נוסעות מכוניות בשבת באין מפריע; בוודאי גם ביום כיפור. גם מול כתייהם של אדמו"רים אחרים הגרים בחוץ-לארץ במקומות שונים נוסעות מכוניות בשבת וביום הכיפורים. תתייחסו אלינו כאל גויים. מה אכפת לכם שאנחנו נוסעים? אנחנו נסתדר עם הקרדיט-כרטיס כבוא העת. זו לא בעיה שלכם.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):

איזו השוואה — — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פלדמן, לא שומעים אותך.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אני לא שומע אותך, הרב פלדמן. אני מוכן שתיגש למיקרופון.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פלדמן, גש למיקרופון בבקשה. אתה רוצה לומר משהו?

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

גש למיקרופון. חבר הכנסת הרב פלדמן, אני לא שומע אותך ואני דווקא מוכן לשמוע אותך. דבר.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פלדמן, כנציג כמעט יחיד של הדתיים, האם אתה רוצה לומר עכשיו משהו לנואם, כי הוא יורד עוד מעט? אם כן, גש למיקרופון.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

גש למיקרופון כדי שאשמע אותך.

היו"ר ד' תיכון:

הוא כנראה ויתר.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אני מניח שהרב פלדמן מסכים אתי, ולכן אין שום בעיה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה רבה. חבר הכנסת צחי הנגבי, בבקשה.

אתה רואה, חבר הכנסת פורז, בתכונה הוא לא שיתף אתך פעולה.

שבח וייס (העבודה):

הוא עוד ישיב לו, הוא עוד יכה בו.

צחי הנגבי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנושא על סדר-היום הוא אחר מזה שנדון כאן. אבל פטור בלי להתייחס לאירועים האקטואליים אי-אפשר.

חבר הכנסת יוסי שריד, שהוא איש שנון ומוכשר ומרתק את הבית הזה, גם את אלה שלא מסכימים אתו, לא מסוגל להיגמל מפגם אחד באישיותו המגוונת. הוא חייב בכל ויכוח, ממש כמו אחוז דיבוק, לפגוע אישית ביריבו לדעה; ולא בעידוד דריחתא, שאין שופטים אדם בשעת כעס, או בסערת הרוח, אלא בתכנון קר, מתוזמן ומכוון לעיפיה.

גם היום, קורבנו לגידוף היומי הוא חבר הכנסת חנן פורת. הוא קורא לו "חנן השקרן", כנראה מתוך תקווה, שהגידוף הזה ירסק בו וילווה אותו לנצח נצחים. והנה הוא הצליח לפגוע ביריבו לדעה על נושא אישי.

ואם זו הנורמה שאליה מבקש חבר הכנסת שריד להוריד אותנו, הרי אנחנו לא מנועים מלהרים את הכפפה. וגם באמתחתנו, חבר הכנסת, יש חרוזים, ומהיום שמו של חבר הכנסת שריד בבית הזה הוא "שריד הממרד" — ממרד ומסית ומדיח בגסות כנגד המשטרה וכנגד הממשלה וכנגד המתיישבים הטוענים לחזקה במקום שלדידם הוא עיר-דוד. הוא עושה זאת בלשון איום, במין ניסוחים מאפיונריים, בהתנשאות שאיננה יודעת גבולות. שריד הממרד.

ולא כפעם הראשונה אתה ממרד נגד התיישבות ירושלים, חבר הכנסת שריד. הרי רק לפני כמה חודשים, כאן, בבית הזה, אין אומרים בני הנוער, נפלת על הפנים. מה לא אמרת מעל הדוכן הזה נגד הפרובוקציה הבלתי-חוקית, המתועבת של רכישת הבית שם ברובע הארמני? מעשה נבלה, דברי בלע ולעז והסתה והמרדה. ובאו בתי-המשפט בישראל בהליכים אובייקטיביים, לרבות בית-המשפט העליון, והחטיפו לך ולכל

למנוע גם את התוצאה, ומודעים גם לכוונה. משום כך כשאתה בא להרחיע אתה חייב להרחיע תוך שימוש באמצעים אפקטיביים, באלות, בגו מדמיע, בזונקי מים. הם אפקטיביים נגד ערכים, נגד צירקסים, נגד ארמנים, נגד מתפרעים כאשר הם. ומי שמנסה לעמת את קדושת השבת עם קדושת החיים, ומרשה לעצמו לתקוף בפראות שוטרים, המופקדים יומם ולילה על משמר ביטחונם של אותם מתפרעים, אני לא חושב שמישהו בבית הזה יכול להתייצב לצדו, וגם לא התייצבו לצדו. אני שמחתי לשמוע גינויים חריפים לאלימות — לא להפגנה שהיא לגיטימית — אלא לאלימות שהופעלה בהפגנה הזאת. שמעתי גינויים מקצועי השמאל ועד שולי הימין, מכל עברי הכית הזה, מקואליציה ומאופוזיציה, כי הרי אף אחד איננו יכול להזדהות עם מה שהיה באותו יום שבת אומלל בירושלים.

אני מקווה מאוד, שמן הגינויים האלה, תצא קריאה אל המפגינים, רוצים להפגין, רוצים למחות על מה שנראה להם פוגע בעצם רגישותם — — —

עמנואל זיסמן (העבודה):
אל המפגינים ואל המארגנים.

צחי הנגבי (הליכוד):
ואל המארגנים. זה לגיטימי. אין פה אחד שלא הפגין הרבה פעמים על דברים שהשאירו בנו צלקת, אבל צריך לדעת את הגבול. הגבול הוא עשיית כל מאמץ כדי שלא לפגוע במי שמפקדים על שמירת הביטחון, החוק והסדר, ואלה הם אחינו השוטרים.

היו"ר ד' תיכון:
תודה רבה לחבר הכנסת הנגבי. רשות הדיבור לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

תמר גוז'נסקי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, יום קשה, יום עצוב הוא היום שבו אנחנו נדרשים שוב לדון בחבלה נוספת בסיכוי להידברות לשלום, לדו-קיום ולעתידי.

אבל לפני שאדבר על החבלה בסיכויי השלום, אני רוצה לנצל את הזדמנות הזאת כדי להזכיר את הצביעות של אלה שמעל בימה זאת כאילו ביקשו סליחה על שלא סידרו את כל ההסדרים לצורך ההתנחלות הפרובוקטיבית בסילואן, ואת המשטרה, אשר ידה היתה בארגון ההתנחלות הזאת.

לא יתואר שתקום או שתאורגן פעולה כזאת בלי שהמשטרה תיתן לה את כל החסות הפיסית, הצבאית למעשה, בלי שהמשטרה שתתן פעולה עם מה שניתן לכנות בשם משטרת המתנחלים. גם עכשיו, לאחר שבאופן רשמי הודיעו על פינוי ההתנחלות הזאת, מסתובבים עשרות מתנחלים חמושים באותו אזור, בבית ומסביב לו, מאיימים ומנסים להפחיד ומנסים ליצור טרור באותו כפר ערבי. הגיעו הדברים לידי כך שאחד מראשי הפרועים, המתנחלים האלה, ברוך מולד, איים לפני ששעה על חבר הכנסת האשם מחאמיד, בתואנה נגדו: אין לך מה לעשות פה, אתה ובני עמך חייבים לעזוב את המקום הזה. האיום הזה על חבר כנסת וזה בסך הכול לגיופה קלה מצדם של קציני משטרה שניסו להרחיקו מהמקום. זאת האווירה שבה מתנהלת ההתנחלות הזאת, בניהולם של אותו ברוך מולד וטיפוסים דומים לו, שידם בכל מעשה עוולה ובכל חבלה בסיכויי השלום, וזה הפני של מדיניות הממשלה.

אינני יודעת בדיוק כיצד תוכנן מעשה ההתנחלות הזה, אבל תהיה זו תמימות, תמימות מסוכנת לחשוב שהמעשה הזה נעשה ללא ידיעת הממשלה. זו תהיה תמימות לחשוב

שורת נעריך כאן בכנסת סטירת לחי מצלצלת כזו, שהיא נשמעת מקצועי ירושלים ועד קציה. ובית-המשפט הותיר את המשתכנסים על כנם ולא ענה לבקשה לפסול את זכאותם ואת בעלותם זורק את המערערים, ערכים בגיבוי האינתיפאדה וכליווי תומורת פרלמנטרית, הוא זרק אותם מכל המדרגות. ושם, עד השנייה הזאת, יושבים יהודים ומיישבים את ירושלים.

אינני יכול לפסוק בסוגיה הנוגעת לעיר-דוד. לא שמעתי עליה היום בתקשורת, אבל אני מאמין שכאן חייבת להיות זהירות בהתבטאות כלפי אנשים שהלכו לממש, לטענתם, חוקה יהודית לגיטימית. גם כאן אני מציע, שנמתן את ההתבטאויות ונאפשר ליועץ המשפטי לממשלה ולבתי-המשפט לפעול. אין שני יועצים משפטיים לממשלה, כפי שאין שני בתי-משפט, כפי שלדידו של חבר הכנסת שריד יש שתי משטרות. נאפשר להם לפסוק את פסוקם ונקבל את הכרעתם במהירות.

ולנושא שלנו. אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בעוד 70 שעות בדיוק תועמד שוב משטרת ישראל במצב בלתי אפשרי. אני מאוד מקווה שלא ניאלץ לחזות שוב במעמד הזה של התפרעות מופקרת של תושבים, בהשתוללות חסרת רסן, שמשגרת שוטרים וזי-דס לחזרי המיון, בניסיון מחוצף לשחק, ללא כל סיבה של ממש, ממש בלי עילה, עורק תנועה חיוני, שתורם תרומה משמעותית ביותר לאיכות החיים בבירת ישראל.

בשבת שעברה, אדוני היושב-ראש, שמרה המשטרה על איפוק רב, וטוב עשתה. לעתים כדאי לחרוק שיניים ולנשוך שפתיים, אם יש סיכוי שגנישה כזו אכן תמתן את ההמון הסוער. אבל ראינו מה שקרה בפעם שעברה. אם תחזוונה על עצמן אותן פרובוקציות, עם השלכת גרזאות ואכנים וברזלים ובקבוקים ומחסומי ברזל, אל לה למשטרה, אדוני שר המשטרה, להבליג עוד. יש לנהוג, בלית ברירה, באברכי המשי של משי-זהב ללא כפפות של משי. יש לנהוג בהם, עם כל הצער, ללא שום סנטימנטים. הכית הזה לא יוכל להשלים עם כך ששוטרי ישראל, ובהיעדרם, חס וחלילה, נהגי ישראל, ייסקלו באין מפריע, בלב העיר. צריך להפעיל נגד המתפרעים — בין שאלה נטווי-קרתא, בין שאלה קבוצה מתנכרת אחרת — אותם אמצעים שמופעלים מול אוכלוסיות מתפרעות אחרות בחלקים אחרים של הכירה ובחלקים אחרים של ארץ-ישראל, בלי כל הבדל.

שלמה דיין (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
תגיד כמו ערבים.

צחי הנגבי (הליכוד):
בלי כל הבדל. ידידי חבר הכנסת דיין, כמו מתפרעים ערבים, בלי שום סנטימנטים.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
לרבות הריסת בתים.

עמנואל זיסמן (העבודה):
מה ההשוואה הזאת שאתם משווים לפעולות טרור ורצח?

צחי הנגבי (הליכוד):
ידידי חבר הכנסת זיסמן, אין לי עוד הרבה זמן, תן לי להסביר את עצמי. חבר הכנסת דיין, מכיוון שאבן משוננת שמשליכים אותה אל ראשו של שוטר בכביש חוצה-ירושלים נזקה איננו פחות מאבן משוננת שמנפצת את ראשו של שוטר או חייל או אזרח בכביש חוצה-שומרון. והמבחן כאן הוא מבחן הכוונה, מבחן התוצאה, ולא מבחן הגזע. אנחנו רוצים

הממשלה שמיר ואומר: אם ידברו על שטחים, אנחנו נקום ונלך. אז על מה חושב שמיר ידברו בוועידה, על מזג האוויר? על צבע העיניים? על תחרות מלכת היופי? ברור שידברו על שטחים.

ראש הממשלה החמיר עוד יותר את עמדותיו כאשר קבע שגורל יהודה ושומרון, כלשוננו, הוא כגורל הגליל והנגב. במלים אחרות, הוא מנסה להעמיד למשא-ומתן את כל ארץ-ישראל הגדולה. האם זה אינטרס ישראלי? האם האינטרס הישראלי הלאומי האמיתי איננו ביציאה מהנחה שיש שני עמים ולכן הפתרון הוא חיים בצוותא של שתי מדינות זו בצד זו כאשר ירושלים תהיה עיר בלתי מחולקת, בירה של שתי המדינות האלה, עיר שלום, עיר שלום אמיתי?

לכן, בדיון על ירושלים היום אנחנו בעצם דנים בלב-לבה של שאלת השלום, בלב-לבה של שאלת העתיד של שני העמים. על כך אנחנו חייבים לומר שיש היום סיכוי אם תהיה ממשלה פתוחה להידברות ולשלום.

מעל בימה זו אנחנו קוראים למשטרה שלא לתת הגנה למתנחלים בסילואן, שלא לתת הגנה לפרובוקציות נגד השלום, שלא לתת הגנה למעשים המסכנים את העתיד של שני העמים.

היו"ר ש' וייס:

תודה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת צירלי ביטון; אחריו — חבר הכנסת שלמה דיין.

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ברשותך, אדוני היושב-ראש, אני מבקש למלא לשעה קלה תפקיד של אמרגן המציג בפני הציבור להקה חדשה.

מדובר, חברי הכנסת, בלהקה של ארבעה שחקנים בעלי ניסיון, פרצופים מוכרים, שיש להם ניסיון כימתי רב, ולזכותם, חברי הכנסת, אפשר לומר שהם מגישים את תוכניתם גם חנים, גם בלי כסף וגם בלי למכור כרטיסים.

השחקנים הם גאולה כהן, אליקים העצני, יוכל נאמן ומיכאל איתן; כהן, העצני, נאמן, איתן. אם לוקחים, חברי הכנסת, את האותיות הראשונות של שמות המשפחה האלה מקבלים ראשי תיבות, זה לא ייאמן: במשחק האותיות קיבלנו את השם המפורש כהנא, חברי הכנסת, שם מתאים מאין כמוהו לכנופיית הארבעה: להקת כהנא.

אדוני היושב-ראש, אין ביטויים פרלמנטריים מתאימים לתיאור הכנופייה הזאת, כנופיית כהנא, מפני שלאנשי הכנופייה הזו אין נורמות פרלמנטריות ואין נהגים פרלמנטריים. האנשים האלה הם כריונים פורעי חוק, המבצעים מעשי שוד לאור היום.

כידוע, יש בעולם התחתון כנופיות של שודדים ויש בעולם האמנות להקות זמר, אבל בכל העולם כולו אין קבוצה שגם שודדת וגם מזמרת; שודדים רכוש לא-להם, משתלטים עליו ומזמרים זמירות, ממש, אם תרצו חברי הכנסת, שירה בציבור.

אני רוצה לנצל את ההזדמנות הזאת כדי להזהיר את חברי הבית ואת כל הציבור בישראל. כנופיית כהנא חטפה קריזה. מדובר באנשים היסטריים, שנתפסו לפניקה. כל רופא נפש יכול לאשר, שאנשים כאלה מהווים סכנה לשלום הציבור.

כשם המלחמה בערבים הם נלחמים גם נגד יהודים. כשם שלמות הארץ הם קורעים את העם. כשם הביטחון הם פתחו במלחמה, אלוהים ישמור, גם נגד ארצות-הברית של אמריקה וגם נגד הנשיא ג'ורג' בוש אישית.

שהמעשה הזה נעשה ללא החלטת ממשלה לומר את דברה במעשים מול הסיכוי של השלום. אחרת, היתואר שראש הממשלה לא החליט לפטר את סגנית השר, שהתיישה באתו מקום כאילו בניגוד להוראות ולהנחיות?

שמענו פה מלים צבועות, ממש דמעות תנין נשפכו פה על-ידי חבר הכנסת חנוך פורת, שאמר שכל ההתנחלות הזאת היא ממש בסדר לפי החוק. אני רוצה ליידיע את חברי הכנסת, שבכאחד הכתים האלה גרה משפחת ג'מיל אל-עבאסי מאז 1967. הבית שייך לדודו של ג'מיל אל-עבאסי, וניתן לו למגורים כאשר הדוד עזב. לפני שישה חודשים קיבל ג'מיל אל-עבאסי הוראה לפנות את המקום בתוך 20 יום, ומאז מתנהל דיון משפטי. המשך הדיון המשפטי נקבע ל-20 באוקטובר. אבל היום כבר כרועה התנחלות תוך הפרה של כל כלל אלמנטרי האומר, שכל עוד נמשך הדיון אין צורך ואין מקום לבצע עובדות.

אבל זה לא מקרה, חברי הכנסת. מנסים לזרות חול בעיני הציבור ובעיני דעת הקהל בעולם. כימים שאנחנו מציינים כהם שנה לטבח שהיה ברחבת מסגד אל-אקצה באים ומנסים ללבות איבה, שנאה, ולגרום להתלקחויות נוספות כדי לחסל כל סיכוי לשלום.

העילה הבלתי אמצעית הראשונה לדיון הזה היתה כביש מס' 1 וההפגנות שהיו בו. אני רוצה לומר, שההפגנות שהיו, זכותו של מי שכואב לבו להפגין, אבל לא ייתכן שקבוצה או ציבור חרדי ינסה למנוע מציבור חילוני למצות את זכותו לנסוע בשבת לפי דרכי חייו. ולכן אין מקום להשלים עם הפרעה לתחבורה ציבורית בשבת, שנעשית על-ידי קבוצה זאת או קבוצה אחרת. לכן צריך להגיע למצב שבו יוכלו חילונים לנסוע בכביש.

אבל הנושא המרכזי העומד היום על הפרק הוא הניסיון של הממשלה לסלול את הכביש הזה, כדי לעקוף כאילו את הבעיה ששמה ירושלים, הבעיה ששמה ירושלים, שחולקה ונחצתה באופן הברור ביותר בימי האינתיפאדה, וכיום אין שום ספק שלא יבוא ולא יהיה שלום בלי שתהיה הידברות על כל השטחים, לרבות על עניין ירושלים.

אני רוצה לומר, חברי הכנסת, שמדיניות שמיר כמות ככביש עוקף הבעיה. נוסעים בכביש הזה סחור סחור, תחת מטר אבנים, מסכנים את חייהם של כל יושבי המכוניות, אבל לא מגיעים אלא למדרון תלול ביותר. המדיניות של הממשלה, המתמצה בהתנחלות בסילואן, כמו המדיניות שהתבטאה בתפיסת האכסניה של סנט-ג'ורג', כמו ההתנחלות בדירה של השר שרון, כמו כל ההתנחלויות האחרות, הן בסופו של דבר פצצת זמן נגד השלום. לכן מה שקרה היום בסילואן אינו ניתן לניחוח מכל הוויכוח המתנהל היום.

השאלה המרכזית היא, האם תאזין מדינת ישראל לקולות התבונה המגיעים מהמועצה הלאומית הפלשתינית, לקולות הבאים מרחבי העולם, למאמץ שנעשה היום לפתור את הסכסוך רבי-השנים ולממש סיכוי מוחשי לשלום? השאלה היא, האם תהיה הממשלה מוכנה להגיע להידברות בוועידת שלום, להידברות המבוססת על הכרה הדדית, על החלטות מועצת הביטחון 242 ו-338 ועל העיקרון של שטחים תמורת שלום?

הממשלה צריכה היתה היום לקום ולומר: יש רצון להידברות — בבקשה. יש ויכוח על שטחים — בבקשה. השטחים הם נושא לדיון, לפחות את זה. במקום זה, קם ראש

פרועה שיש בה פעולות אלימות מכל סוג שהוא. אני מסתייג מכל הפרת סדר וחוק.

אך בלי לדון בעצם ההתייחסות להפגנות המחאה, אי-אפשר שלא להביע זעזוע עמוק מאווירת ההסתה והשיסוי שיש בדבריהם של המגיבים השונים במערכת הפוליטית והתקשורת. הגדילו לעשות, כמובן, אלה שהשיעור רמזים שקופים על מעשי שפטים הצפויים להתחולל בשכונות החרדיות בידי בריונים חילונים. וכבר במאמר מערכת באחד העיתונים הספיקו להעניק לדברים גיבוי מסוים, כאשר נכתב שאף אם מדובר בהתבטאות חריפה, ניתן להבין לרוחם.

היו חברי כנסת מהשמאל שדיברו בגלוי על כך שהציבור החילוני עתיד ליטול את החוק לידי ולמלא את מקום המשטרה. קריאות אלו מזכירות ימים אחרים ומקומות אחרים. יהודים חרדים, גם אלה שלא השתתפו בהפגנות ואף סולדים מכל אלימות, החלו לחוש מאוימים כאן בארץ.

לא קשה לנחש מה תהיה תגובתו של צעיר חילוני מוסת כאשר רק תיפול בידו ההזדמנות להתנכל ליהודי חרדי, יהודי בעל חזות חרדית, בעקבות גלי ההסתה העכורים הללו. ושמעתי כאן מחבר כנסת מסוים, כי על המשטרה להשתמש נגד החרדים באלה ובשכפץ.

אני רוצה להוסיף ולומר, שביום שיש האחרון התקיימה הפגנה אלימה של תושבים בשכונת עין-כרם, שחשמו את הכביש באמצעות עגלות אשפה בוערות וקרישים, תוך התפרצות וגרימת שיבושי תנועה. במקרה זה, על-פי ידיעת סוכנות עת"ם, הוזעקו השוטרים ושכנעו את התושבים לפנות את הכביש. איזו עדינות. מנכ"ל עיריית ירושלים אף הודיע, כי ישקול לפתור את בעייתם של התושבים ויבדוק את תלונותיהם על הכביש. כאן לא שמענו את כל העזקה של הפרת החוק, איש לא הגדיר את זאת כאינתיפאדה ולא הציע לירות בתושבי עין-כרם בקליעי גומי או לחולל פרעות בשכונתם. רוב העיתונים אף לא מצאו כלל מקום בעשרות עמודיהם לגנות התפרצות זו. ועתה, האם אותו חבר הכנסת, המבקש להשתמש נגד החרדים באלה ובשכפץ, ביקש מהמשטרה להשתמש נגד אותם תושבים באותם אמצעים?

כמה חברי הכנסת כאן קוראים לשר המשטרה ולמשטרה לנקוט יד קשה ולשים קץ למהומות של החרדים וחד-משמעית להשתחרר משיקולים קואליציוניים, להביא לשקט מוחלט בסביבת הכביש מס' 1. וחבר הכנסת אחר הגדיל לעשות כאשר התלונן על התפשטותם של החרדים בירושלים.

רבתי חברי הכנסת, בין ההפגנות הללו וההתפרעויות — מובן שאני רוצה להשוות. אבל מדוע אותם חברי הכנסת לא פונים, למשל, לשר הביטחון ומבקשים ממנו להשתחרר מכל שיקול ולתת הוראה חד-משמעית, שהאינתיפאדה הפלשתינית חייבת להיפסק ויש לשים קץ למהומות ולהביא לשקט מוחלט בכל השטחים? מדוע לא עושים זאת? רק לגבי החרדים כן.

בהבדל ובשונה מאותם חברי הכנסת מהשמאל, חבר הכנסת צחי הנגבי מסיעת הליכוד פנה לכוחות המשטרה ודרש מהם לנהוג במפגנים מקרב הציבור החרדי כפי שכוחות הצבא מתנהגים עם הערבים בעת פיזור הפגנות בשטחים. זוהי השוואה "מבריקה".

עיתון ערב נוסף, במאמר מערכת, בחר בכותרת "אינתיפאדה של חרדים". לפחות מחבר הכנסת יוסי שריד לא שמעתי שעל המשטרה לנהוג במפגנים החרדים כפי שכוחות הצבא נוהגים עם הערבים; כלומר, בכדורי גומי, בהתחזות מים,

ועוד הערה אחת. מי שחושב, חברי הכנסת, שכנופיית כהנא מתכננת הפעלת לחץ על ראש הממשלה עושה טעות. יצחק שמיר הוא אחד מן החבורה הזאת, הוא בשר מבשרה. אין שום חילוקי דעות עקרוניים בין כנופיית כהנא לבין ראש הממשלה. ואם הוא עצמו אינו יושב בכפר סילואן ושר שירים, זה רק עניין טכני. בלבו ובנשמתו פנימה מקננת הרוח הרעה שמניעה ומפעילה את הכנופיה, את כנופיית הארבעה הזאת בכפר סילואן, הרוח הרעה של כהנא.

חברי הכנסת, הלכתי היום לכפר סילואן וראיתי את חבורת המטורפים כשהם שמורים על-ידי אנשי המשטרה ומשמר הגבול. ברצוני, אדוני היושב-ראש, לשאול את שר המשטרה שאלה פשוטה לגמרי. הרי המשטרה הגיעה לכפר, כך שמענו הבוקר ברדיו, בחדשות השעה 07:00, לפני שהגיעה חבורת כהנא. לפני שהגיעה הכנופיה הזאת. אם כן, למה המשטרה לא מנעה את הפלישה לבתים? זו שאלה, אדוני שר המשטרה. האם זהו פירוש חדש לחסינות חברי הכנסת? האם אני רשאי לפלוש לבית כרצוני רק מפני שיש לי חסינות?

התשובה שלי על השאלה הזאת היא ברורה. היה תיאום מוקדם בין המשטרה לבין כנופיית הארבעה. ההיגיון המטורף של המחנה הלאומי אומר ששום עסקן ושום שר, לרבות ראש הממשלה עצמו, אינו יכול להתנגד למעשה התנחלות, יהיה אתר התנחלות אשר יהיה.

תארו לכם שרוני מילוא, בתוקף תפקידו כשר המשטרה, היה פוקד על שוטרים למנוע את תפיסת הבתים בסילואן. איזה פרצוף היה לו בסיעה שלו, במרכז הליכוד ובמחנה הלאומי? אחת-שתיים הוא היה הופך עמיתו רובי ריבלין, ועמית נוסף, צחי הנגבי, היה פותח נגדו במסע התעמולה.

חברי הכנסת, הפחד אחז באנשי הליכוד, פחד התחיה, מולדת וצומת, הפחד להמרות את שיגעון ארץ-ישראל השלמה של יצחק שמיר.

אני פונה בהזדמנות זו לרבים מאנשי הליכוד, ובהם גם חברי הכנסת המודים בשיחות פרטיות כי המדיניות הנוכחית הזאת מובילה לאסון. אנא מכם, אמרו בגלוי מה אתם חושבים. תשברו את המשמעת הסיסיתית, תפרצו את מעגל הטירוף הזה.

אכן כהנא חי, אבל למה אתם חייבים להמשיך ולהיגרר אחרי הכהנא הזה? תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת צ'רלי ביטון, יש לי אליך שאלה. מכיוון שנותר לך זמן והנושא של ההצעה הוא הפגנות השבת בכביש מס' 1 בירושלים, הייתי אומר, מטעמים של תקנון, שתגיד משפט אחד על הנושא הזה.

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):

אדוני היושב-ראש, אסתפק במשפט אחד ואפילו במלה אחת. איך אומרים? יש פתגם מקובל ביהדות האומר, פיקוח נפש דוחה שבת. זה בדיוק העניין. היום, כשיש עניין כזה ונושא כזה שהוא כל כך חשוב בדעת הקהל בעולם, כשאנחנו רואים דבר כזה, מעשה כזה, זה בבחינת פיקוח נפש שדוחה את השבת וגם את הדין בכביש מס' 1.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת שלמה דיין, בבקשה.

שלמה דיין (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בראשית דברי אני רוצה לומר כאן חד-משמעית, שאני רואה בחומרה רבה כל הפגנה

הקשורות באיסוף כספים? למה להטיל דופי ושיקוצים, שלא היו ולא נבראו?

אני יכול להעיד על רבנים צדיקים אשר אמרו גם כן להשתתף בהפגנה זו ובעצמם הלכו, שאין בהם אף אחת מהכוונות האלה, אך ורק הכאב האמיתי — אוי, עוד פעם מחללים שבת קודש, בעיר הקודש.

ובכן, מכל מה ששמעתי כאן מכל הנואמים גורמים לי כאב ארבעה דברים. אכפת לי, תדעו לכם, חילול שבת של יהודי מפני שהוא אחי, מפני שהוא יהודי. אכפת לי חוסר ההתחשבות, האירגישות של כמה מהם כמה שפוגע בו וכואב לי. אכפת לי האיראכפתיות שלכם לכבוד המסורת. אכפת לי אטימות הלב וחוסר ההבנה, שמחילול שבת קודש אכפת לנו, פשוטו כמשמעו.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
למה אתם לא מפגינים נגד משחקי כדורגל?

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):
חבר הכנסת צבן, התייחסתי אליך ועניתי, החשדות התפלים, הלא-נכונים, השקריים, לא מתאימים לך. אתה לא יודע שיש יהודים שבאמת כואב להם חילול שבת?

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
אני יודע.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):
אז למה להטיל דופי באלה שאמרו ללכת והלכו להפגנה שהיתה ברשיון בכוונה אחת ויחידה — למחות נגד חילול שבת קודש?

ההפגנה היתה ברשיון, ומוכן שצריכה להיות הפגנה שקטה, ללא שום אלימות, ללא שום התפרעויות. על כל פנים, הציבור שאני מייצג הלך לשם אך ורק בכוונה זו, וכך התנהג. אני עדיין באמצע תחקיר פרטי שלי של מה שהיה שם. אבל, כבוד השר, למרות הוראות ההתאפקות, שאני מעריך, של פיקוד המשטרה, היו בכל זאת — עד כמה שאני הספקתי לשמוע — איאלו חריגות.

אבל אני רוצה שיהיה ברור, אלה שהחלו בהתפרעויות, אם היו כאלה מהציבור החרדי, אני מגנה זאת. אם היו כאלה שזרקו אבנים, אני מגנה אותם בכל תוקף, הם מחללי שבת, הם מחללי השם. זה עוול כל יכופר. אבל הכול בפרופורציה נכונה. היה אולי מספר קטן של ילדים ונוער, אבל המאסה של הציבור באו בשקט והלכו בשקט, בצורה מכובדת, לפי תנאי הרשיון.

אתם כאן גדלתם, ואתם מיניתם לאלופים ותת-אלופים אדם שאני לא מכיר אותו כלל ואינני מעוניין להכיר אותו, הוא לא דובר של רוב הציבור שהשתתף בהפגנה, לכן באתי לקבל משהו באחריות, מה שהוא כן אמר או לא אמר.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):
שאלה אחת.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):
אבל דבר אחד אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת יוסי שריד, עד מתי אתה צריך להתייחס לכל דבר בארסיות? כמה נטף מהמלים שלך הרצון שיכבדו, שיכו עוד ועוד יהודים חרדים, ואולי המשטרה לא נקטה מינון מספיק גבוה לפי רצונך. אתה לא יכול להשלים עם זה. יש לי הצעה בשבילך.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
לא הבנת את הנאום.

בגז מדמיע, לפיזור ההפגנות. ואם אין הבדל, הרי שצריך גם לאטום בתים ולפוצץ אותם, כדברי חבר הכנסת צחי הנגבי. אולי נסגור גם כן את כל מאה-שערים, נפוצץ את הבתים, נגרש אותם. אולי יהיה עוד חבר כנסת שירחיק לכת ויבקש בכלל לזרז אותם מהמדינה, לשלוח אותם מכאן.

קריאה:

— — —

שלמה דיין (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
רעיון, רעיון שיש לשקול אותו.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):
מה אתה אומר על ההתפרעות בהפגנה?

שלמה דיין (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
אמרתי זאת בראשית דברי. אני פתחתי בדברים אלה, הסתייגתי ואמרתי שאני רואה זאת בחומרה רבה. חבל שלא שמעת את הפתיח שלי.

אני רוצה לומר מעל כמת הכנסת, ואני פונה לציבור החרדי, הכואב ודואב באמת את כאבה של השבת וכבודה של ירושלים: אנא מכם, שמרו על עצמכם, ואם ברצונכם להפגין ולמחות, עשו זאת בצורה מסודרת וחוקית, כי, לצערי, אם לא תנהגו כך, אתם תיתקלו כאן, במדינת ישראל, במדינתנו, בהתייחסות מיוחדת במינה, מכאיבה ומאימת, הן מצד כוחות הביטחון והן מצד בריונים חילונים המוסתים עלידי פוליטיקאים וכלי התקשורת האלקטרונית והכתובה.

את החושך לא נסלק בהפגנות אלימות, כפי שחושבים, אלא עלינו להגדיל יותר תורה, לקיים שיעורי תורה, להקים תלמודי תורה, ישיבות וכוללים. עלידי האור שאנחנו רוצים להביא, נסלק את החושך.

היור' ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת שלמה דיין. אחרון המשתתפים בסדרה זו של הצעות לסדר-היום, חבר הכנסת משה זאב פלדמן, בבקשה.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):

אדוני היושב, כנסת נכבדה, כמה נקודות אני רוצה כאן

— — —

דן תיכון (הליכוד):

אתה בעד או נגד ההפגנות?

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):

תיכף תשמע. אני רוצה, קודם כול, להעמיד דברים בפרופורציות הנכונות. לפני השאלה אם אני בעד או נגד ההפגנה, בוא נראה מה קרה שם, אם היתה הצדקה למחאה או לא.

ובכן, עובדה — התנועה בכביש מס' 1 מהווה מטרד גם חזותי וגם שמיעתי לציבור הדתי הגר בסביבה. עובדה.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת פלדמן, אתה צודק, אבל — — —

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):

תקשיב, סבלנות שתי דקות.

עובדה שנייה — יהודי מסורתי, דתי, חרדי, כאשר הוא רואה חילול שבת במקום חדש, כואב לו כאב אמיתי. אם מיהו מוחה נגד חילול שבת זה מוכרח להיות בכוונות אפלות, כמו שחבר הכנסת יאיר צבן חשד, כוונות אלקטורליות, כוונות

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):
לכן הצעתי שתתחלף אתה.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
החמור שהצעתי הוא חמור המשיח.

היו"ר ש' וייס:
חבר הכנסת פלדמן, אבקשך לסיים. אתה כבר מדבר שבע דקות. יותר טוב שנגמור את הפרק הזה.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):
היושב-ראש הקודם חייב אותי להשיב לחבר הכנסת

— — —
היו"ר ש' וייס:
אתה לא חייב, אבל תקצר בדבריך.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):
אתה לא חייב לקבל את פסיקת קודמך, אבל אני חושש שמקובל כאן לכבד החלטות של יושבי-ראש קודמים.

היו"ר ש' וייס:
זה היה צריך להיות בתוך שבע הדקות שעמדו לרשותך.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):
מחוץ לזה. אין מקום בשביל זה.

היו"ר ש' וייס:
כאן לא ועדת הכספים. בבקשה, תסיים יפה, אתן לך עוד זמן.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):
אם אני חייב לסיים, אני מצטער מאוד, חבר הכנסת פורז, שאני יכול להשיב לך מכאן. אעשה זאת בהזדמנות אחרת.

אני חייב להגיב, אי-אפשר לעבור כשתיקה על דברי ההסתה של ראש עיריית ירושלים — — —

היו"ר ש' וייס:
אבל הוא התנצל.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):
מה זה התנצל? אם משהו מסית לפוגרום, I am sorry ויתנצל? איזה מין דבר זה? אדם שאינו אחראי לדבריו ומסוכן לציבור — שיתפטר, אם הוא לא מתפטר, ששר הפנים יפטר אותו, ימנה ועדה קרואה.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):
הוא מסוכן לציבור. לא רק כלפי היחידה שלו. אדם שיכול לומר שבישופים קתולים קרובים ללבו יותר מרכנים יהודים — לא ראוי לכהן כראש עיריית ירושלים, עיר הקודש.

חגי מירום (העבודה):
הוא לא דיבר על דתם, הוא דיבר על תרבותם.

היו"ר ש' וייס:
חבר הכנסת פורז, פרטים אצל חבר הכנסת פרוש, הוא יודע מי בקואליציה שם.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):
רבותי, מה שאני מבקש לומר בסיום דברי הוא, שניקח את הדברים בפרופורציה נכונה. אני מקווה שלא תהיה יותר הפגנה. על כל פנים, צריך להבין, אם יש חילול שבת, זה כואב כאמת. המוחים מוחים מתוך כאב אמת. יש לכבד זאת.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):

חבר הכנסת יוסי שריד, יש לי הצעה בשבילך, אני מציע שתעשה קצת "חלף". אתה חשב בבית, מתחת לשולחן, ליד השולחן, ותשלח לכאן את טוטו שריד במקומך. דבר אחר אני בטוח, אולי נביחות נשמע יותר, אבל נשיכות פחות.

היו"ר ש' וייס:

לא הבנו, סליחה, מה הכוונה.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
את מי? לא הבנו.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):
את טוטו שריד.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
הכלבה שלי.

היו"ר ש' וייס:

אני לא אעיר. אני לא רוצה לגרור את הוויכוח לאן שהוא רוצה לגרור אותו.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):
זה בצחוק.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אדוני, גם לאחר ההערה הזאת לא אמליץ שתשלח במקומך חמור.

היו"ר ש' וייס:
אני חושב שאת הפרק הזואולוגי בדיון הזה גמרנו.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):
היתה צריכה להיות לך תגובה יותר מתוחכמת, יותר אלגנטית. זה לא ברמה שלך, חבר הכנסת שריד.

היו"ר ש' וייס:
חבר הכנסת פלדמן, אני לא נוהג כל-כך להתערב, אבל יש לי בקשה. הערת הערה שהיא לדעתי גבולית, אפשר להבינה לקולה ולחומרה, אבל אני חושב שזה לא מכובד, כוודאי לא מפי רב וראש ישיבה, להגיע למצבים כאלה סוב-זואולוגיים. תבהיר את עצמך. אני לא חושב שהתכוונת לךך.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
רוח שטות עברה בו.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):
אם לא הבינו אותי טוב, אסביר את דברי.

היו"ר ש' וייס:

אף שזמנך תם, אתן לך דקה אחת להבהרה.

משה זאב פלדמן (אגודת ישראל):
כוונתי, חבר הכנסת יוסי שריד, אני חושב שאתה נואם ברמה יפה מאוד, אבל אם היתה פחות ארסיות היה מצוין. תנשוף פחות אנשים. זה כל מה שהתכוונתי לומר.

שלמה דיין (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
למה אתה לא אומר כלום על הארסיות של חבר הכנסת צחי הנגבי?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שריד, הודעה אישית מהמקום.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
כדי לגמור ברוח טובה אני רוצה לומר, לו היית מכיר את הכלבה שלי, טוטה שריד, היית יודע שהיא נשמה כל כך טובה, שלא היית מביא את הדוגמה הזאת.

היו"ר ש' וייס:

להיבטים אחרים. לא היה אפשר היום להשתמש אפילו בכוח, אילו רצו בכך, כדי לבצע שם פינוי.

לכן, העובדה היא שבאמצעות דרכי נועם והשיחה שקיימתי שם עם האנשים במקום הצלחנו להביא לכך שכל הבתים במקום פונו, ללא יוצא מן הכלל, למעט אותו בית שישבו בו חברי הכנסת, והם בלבד יישארו שם עד אשר נקבל את הקביעה המשפטית החד-משמעית בעניין. וגם הם הודיעו שברגע שתתקבל חוות הדעת המשפטית הם יצייתו ויקיימו אותה ככתבה וכלשונו.

לכן, אני חוזר ואומר את מה שאמרתי קודם. אני שמעתי אותך בקשב רב ובסבלנות, ואת כל האחרים שדיברו כאן. אני מציע לנהוג בנושא מעט כהיגיון. גם עם המשטרה וגם עם מסגרת החוק שכולנו מצוים למלא אותה ולהיות כפופים לה. כך בדיוק נהגנו, באחריות לאומית מדרגה ראשונה, מלאה, תוך התחשבות בחוק ובעקרונותיו ותוך הליכה בדרך שתמנע עימות ולא תדחף לקראת עימות.

אני רוצה לומר בעניין זה באותה מידה גם לגבי נושא הפגנות השבת. אתמול נפגשתי עם ראשי הציבור החרדי שהיה קשור להפגנות האלה. נדמה לי כאילו זה היה לפני זמן רב מאוד, עם כל הלילה שחלף והיום שעברנו. זה היה רק אתמול. גם אתם דיברתי בצורה ברורה מאוד, שלא נרשה בשום תנאי את סגירת כביש מס' 1. לא נוכל לאפשר זאת ולהיענות לשום פנייה בעניין זה ונעמוד על כך שהכביש הזה יישאר פתוח. אבל אם אפשר, באמצעות דברים כאלה או אחרים להקל עליהם, למשל, להגדיל שם את המחיצה, אותו כיסוי שיגרום להם שלא לראות נסיעה בשבת שם ואת חילול השבת — אם אפשר לעשות את זה, נעשה זאת ברצון. נלך לקראת פתרון. לקראת סיוע שיפתור את הבעיה ולא ליצור בעיה ועימות.

נכון שהמשטרה נהגה באיפוק, אבל אני מודיע לחברי הכנסת שדיברו פה וטענו שכפלי גורמים אחרים המשטרה לאי נהגת באיפוק, שזה לא מדויק. לגורמים שונים יש טענות כלפי המשטרה. לכל אחד יש טענות, וזה טבעי. כל מי שלא נותנים לו רשיון להפגנה, או שמקיים הפגנה והמשטרה נהגת בתקיפות כלפיו, יש לו טענות. שמעת את חבר הכנסת פלדמן? היו לו טענות כלפי המשטרה כקשר לאותו כביש מס' 1 ולאירועים שאירעו.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
ירו כדורי גומי?

שר המשטרה ר' מילוא:

חבר הכנסת שריד, עם כל הכבוד, אני לא רוצה להיכנס עכשיו לאותה הפגנה של "שלום עכשיו". כפי שציננת, בצדק, היא לא היתה בזמן שאני הייתי שר המשטרה. חבר הכנסת ברילב היה אז שר המשטרה, ואי-אפשר להחשיד אותו שהוא דווקא שונא "שלום עכשיו" ואוהב את הימין. למרות זאת ראינו בדיוק מה שקרה שם, ואני לא רוצה להיכנס לנסיבות שהיו. הנושא נדבק עליידי הפרקליטות, עליידי המשטרה עצמה, והם הגיעו למסקנות שהגיעו אליהן.

בסך הכול אני רוצה להבהיר בצורה ברורה מאוד, שמבחינת משטרת ישראל אין כל הבדל בין גורם זה ובין גורם אחר, בעל גוון כזה ובעל גוון אחר, שמפר חוק ולא ממלא את הוראות המשטרה. במקרים כאלה אנחנו, כמשטרה, חייבים לפעול ולנהוג ללא כל יחס של איפה ואיפה — במקרים שיש בהם משום הפרת חוק או אי-ציות להוראות המשטרה, וכך נהג גם בעתיד.

אני מודה לחבר הכנסת פלדמן. אני מוכרח לומר, שהיום ראש עיריית חיפה, אריה גוראל, יצא טוב מאוד. בכוכר ביקש חבר הכנסת אלי בן-מנחם למנות ועדה קרואה לתל-אביב. עכשיו, בערב, ביקש הרב פלדמן למנות ועדה קרואה לירושלים. יום אחד יש לפחות שקט בחיפה. תודה רבה.

שר המשטרה, בבקשה. הנושא היה הפגנות שבת בכביש מס' 1 בירושלים, אבל אני מניח שאתה תתייחס גם לנושא שרוב הדוברים דיברו בעיקר עליו.

שר המשטרה ר' מילוא:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנושא אכן, כפי שהסביר כאן היושב-ראש, היה הפגנות השבת בירושלים, אבל מטבע הדברים, רוב הדוברים גלו גם לאירועי היום.

אני רוצה בהקשר זה להעיר הערה, אולי פשוט כדי שהתמונה תהיה תמונה אמיתית וברורה. אני התייחסתי כבר קודם, בהקשר של הצעות אחרות שעלו כאן, לנושא הזה. אבל כל אלה שמנסים כאן להציג תמונה כאילו היה איזה צעד של פשרה עם עקרונות החוק או עם שלטון החוק או עם מיצוי הדין מצד המשטרה באירוע שהיה היום בסילואן, פשוט מציגים תמונה שאיננה נכונה. להערכתך, אני נוטה לחשוב שהם גם יודעים זאת. אגיד גם מדוע.

מה בסופו של דבר סוכם היום? כיצד מנענו את העימות שעלול היה להיות שם? אני שמח שמנענו את העימות הזה, כאשר אמרנו, שבבית אחד שבו אין מתגוררים שום אנשים אחרים ואין טענה לגביו, בבית זה יוכלו ארבעת חברי הכנסת שהיו שם, יחד עם ארבעה עוזרים או חברים אחרים שלהם שנמצאים אתם, ארבעה בלבד, יוכלו להישאר בו, עד אשר תובהר הנקודה החוקית עד תום, באמצעות חוות דעת של היועץ המשפטי.

אני רוצה לשאול את כל אלה שדיברו כאן בלהט כזה; לשאול אותך, חבר הכנסת שריד: אילו אתה שר המשטרה, האם יכולת להוציא משם חברי כנסת בכוח היום, בלי לשמוע קודם חוות דעת משפטית, אם מותר לך לעשות את זה?

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

שאלת שאלה, אני אשיב לך. אתה מעמיד את כל העניין כעניין משפטי. זה אינו עניין משפטי כלל. קם גורם פוליטי מובהק שאומר: אנחנו עומדים עכשיו לפתוח בסדרה של פעולות, שמטרתה לטרפד את הוועידה. אתה טוען טענות משפטיות. אני אומר לך — — —

שר המשטרה ר' מילוא:

חבר הכנסת שריד, אם אתה אומר את מה שאתה אומר, על אחת כמה וכמה. אני קלטתי והבנתי בדיוק למה אתה חותר ולמה אתה מתכוון. כאשר חבר כנסת מבצע פעילות פוליטית, אתה יכול לעצור אותו ולפנות אותו בכוח ממקום שהוא נמצא בו? זאת השאלה.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אתן לך תשובה.

היו"ר ש' וייס:

זאת היתה שאלה רטורית.

שר המשטרה ר' מילוא:

אני לא מצפה להשובתך. אני קובע כאן באחריות מלאה, שבמצב של היום, ללא קבלת חוות דעת משפטית ברורה כשאלה הזאת שאני קבעתי כאן, ובשאלות אחרות, הנוגעות

אשר לכביש מס' 1, הוא יישאר פתוח. הכביש הזה תוכנן, אגב, לפני הרבה מאוד זמן.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):
עבודות הסלילה נמשכו שנתיים, וכולם ראו את זה.

שר המשטרה ר' מילוא:

כן. עבודות הסלילה נמשכו זמן רב, וידעו שהולך להיות מוקם שם כביש. אז לא היו התנגדויות, וכשהוקמו מבנים מסוימים ליד הכביש, כשהבנייה החלה, נאמר לבונים, שידעו שיעבור שם כביש. הם ידעו שיעבור שם כביש, והיו מוכנים להשלים עם זה.

למרות הכול, ברצוני לנסות ולהביא כל סכסוך, כל מחלוקת מעין זו לסיום חיובי, ללא עימותים בין המשטרה לבין אלה שמפגינים או פועלים. ברצוני לעשות כל מאמץ, ולא משנה מי הקבוצה, מי הגורם שעושה את זה, ורק אם אין ברירה ואין דרך אחרת, המשטרה תיאלץ להשתמש גם באמצעים אחרים, שיכולים להיות שונים ומגוונים, כדי להשתלט במקרה שיש הפרות סדר.

מפאת השעה המאוחרת אינני רוצה להיכנס לפירוט כל ההשתלשלות שהיתה, לרבות השיחות המוקדמות של מפכ"ל המשטרה ושל מפקד מחוז ירושלים עם הציבור התרדי להבהרת כל הדברים. אינני רוצה להיכנס לזה. אני רק יכול לומר שהמשטרה עשתה הכול כדי להימנע מעימות מיותר, וברגע שהיתה פריצה של המחסומים המשטורתיים ושל הוראות המשטרה שהופרו, המשטרה פעלה מייד, ובתקיפות, כדי להחזיר את הסדר על כנו.

אני מקווה מאוד שההודעה שקיבלתי מאותם חרדים שנפגשתי אתם אתמול, שהם לא מתכוונים להפגין בשבת הקרובה, שהיא אכן תקינה. ננסה בדרך של נועם, ללא הפגנות וללא עימותים, למצוא את הדרך כיצד אפשר יהיה לחיות בהבנה ובשותפות, ללא מטעני מרידות בין חילונים לדתיים, בין יהודים ללא-יהודים, כדי שכולנו נוכל לחיות בעיר השלום ירושלים בשלום ובשלווה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:
מה אתה מציע, שיסתפקו בהודעה שלך?

שר המשטרה ר' מילוא:

אין לי התנגדות שהנושא יועבר לדין בוועדה, מפני שב-16 בחודש, נדמה לי, קבעה לעצמה ועדת הפנים ואיכות הסביבה דיון בנושא הזה, ואני לא מתנגד שכל ההצעות יועברו לוועדה: או שיסתפקו בהודעתי — כפי שירצו.

היו"ר ש' וייס:

למה מסכים חבר הכנסת צבן?

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
אני מסכים שהנושא יועבר לוועדה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת צחי הנגבי מסתפק בתשובת השר. לגבי יתר ההצעות יש הצעה אחת, להעביר לוועדה, ויש הסכמה רחבה מקיר לקיר להצעת השר. אנחנו עוברים להצבעה, מס' 6.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר

את הנושא לוועדה — 17

נגד

— אין

נמנעים

— אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלו חברי

הכנסת ח' מירום, י' שריד, ח' פורת, י' צבן, א'

פורז, ת' גז'נסקי, צ' ביטון, ש' דיין ומ"ז

פלדמן לוועדת הפנים ואיכות הסביבה

נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

17 בעד, ללא מתנגדים וללא נמנעים, הנושא יידון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

יג. הצעת חוק הפסיכולוגים (תיקון — שחר מינימום למתמחה), התשנ"א — 1991*

(הצעת חבר הכנסת א' רובינשטיין)

בשאלת התקנים ועוד בכמה שאלות הקשורות בנושא החמור והמטריד הזה של הפסיכולוגים הקליניים.

היו"ר ש' וייס:

לאיזו ועדה אדוני מציע להעביר את הנושא?

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):

אני חושב שזה צריך לעבור לוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן שר הבריאות, בבקשה.

סגן שר הבריאות א' מורח:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, משרד הבריאות תומך בהצעת החוק, אבל כזה אין די. חבר הכנסת רובינשטיין, נגעת בנקודות הרגישות. למשרד הבריאות יש כ-80 תקנים, והוא העלה אותם לאחרונה ב-50%. יתעוררו הרבה בעיות, ובפרט במקומות הפרטיים, כפי שהערת. אני מניח שדווקא בקטע של

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, לקראת סיום יש לנו עוד נושא אחד: הצעת חוק הפסיכולוגים (תיקון — שחר מינימום למתמחה), התשנ"א — 1991, שסימנה תתשע"ג. ינמק מהמקום חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, במשך דקה אחת. בבקשה.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):

אדוני היושב-ראש, הצעת החוק עוסקת בעניין שחר מינימום למתמחים פסיכולוגים קליניים שהיום לא מקבלים כלל שחר. אבל הבעיה היא מעבר לכך. הבעיה היא, שאם נחליט שהם חייבים לקבל שחר, לא יהיו להם תקנים ולא מקומות עבודה.

לכן, לדעתי, הוועדה שתעסוק בחוק הזה תצטרך לעסוק לא רק בשחר המינימום, שלדעתי הם חייבים לקבל — לא יתכן שהמדינה, איני מדבר על מעביד פרטי, תעסיק אנשים בהתנדבות — אלא היא תצטרך לעסוק גם בשאלת ההתמחות.

החוק לדיון מוקדם בוועדה — 8
 נגד — אין
 נמנעים — אין
 ההצעה להעביר את הצעת חוק הפסיכולוגים
 (תיקון — שכר מינימום למתמחה),
 התשנ"א — 1991, לדיון מוקדם בוועדת
 העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:
 שמונה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני מצרף את
 קולי, ויש תשעה בעד.

חברי הכנסת, אני מודיע ששיבת הכנסת הבאה תתקיים
 ב־14 באוקטובר, ו' בחשוון התשנ"ב. סיימנו, צאתכם
 לשלום.

ההתמחות הקלינית, שהיא הקשה והבוערת, יתעוררו עוד
 בעיות. אני מעריך שבעיות אלה ילובנו. בעיקר בגלל נושא
 התקציב, אני מעריך שהבעיות האלה יתעוררו בוועדה.

מקובל עלינו שהנושא יועבר לדיון בוועדת העבודה
 והרווחה, ואני מקווה שביחד נמצא שם איזה פתרון לבעיה
 שהעלית.

אני שמח, שזו פעם שנייה השבוע שאני מסיים את ישיבת
 המליאה.

היו"ר ש' וייס:
 תודה רבה. הכול מוסכם, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד
 העברת ההצעה של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין להכנה
 לקריאה ראשונה לוועדת העבודה והרווחה? זו הצבעה מס' 7.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הצעת

הישיבה ננעלה בשעה 16:51.

נספחות

ישיבות שכ"ח — ש"ל

א. הצעת חוק שיפוט משמעת (פיצויי פיטורין וגמלה), התשנ"א — 1991

(הצעת חבר הכנסת י' צבן)

1. הגדרות
בחוק זה —
"גמלה" — קצבה או מענק;
"רשות משמעת" — בית-דין, גוף או אדם המוסמכים על-פי חוק לשפוט על עבירות שהן עבירות משמעת;
"השכר הממוצע" — כמשמעותו בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשכ"ח — 1968;
"נדון" — מי שדנון בפני רשות משמעת.
2. סייג לדינים
נדון שרשות משמעת מוסמכת החליטה, עקב פיטוריו, לשלול או להפחית את פיצויי פיטוריו או את גמלתו, ייקבעו פיצויי פיטוריו או גמלתו — על אף האמור בכל דין — בכפוף להוראות חוק זה.
3. פיטורין בשל הרשעה בעבירה שאין עמה קלון
(א) נדון שפוטר בשל הרשעתו בעבירה שאין עמה קלון, ישולמו לו במלואם פיצויי הפיטורין או הגמלה שהיה זכאי להם אילו לא הורשע, אלא אם החליטה רשות המשמעת להפחיתם.
(ב) קבעה רשות המשמעת כי ישולמו לנדון כאמור בס"ק (א) פיצויי פיטורין או גמלה מופחתים, לא יפתחו פיצויי הפיטורין או הגמלה מסכום המחושב לפי פעמיים מהשכר הממוצע.
4. פיטורין בשל הרשעה בעבירה שיש עמה קלון
נדון שפוטר בשל הרשעתו בעבירה שיש עמה קלון, ישולמו לו פיצויי הפיטורין או הגמלה שהיה זכאי להם אילו לא הורשע, ובלבד שלא יעלו על הסכום המחושב לפי פעמיים מהשכר הממוצע.
5. תיקון חוק פיצויי פיטורים
בסעיף 16 לחוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג — 1963, בתחילתו יבוא "בכפוף להוראות חוק שיפוט משמעת (פיצויי פיטורין וגמלה), התשנ"א — 1991".
6. תיקון חוק בתי-המשפט
בסעיף 19 לחוק בתי-המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד — 1984, במקום פסקה (5) יבוא:
"(5) העברה מן הכהונה בין בתשלום קצבה מלאה ובין בהפחתתה".
7. תיקון חוק הדיינים
במקום סעיף 22 לחוק הדיינים, התשט"ו — 1955, יבוא:
"22. גמלאות של דיין שהועבר מכהונתו
מצא בית-הדין המשמעי שאין הדיין ראוי להמשיך בתפקידו, רשאי הוא לקבוע את שיעור הגמלה שתשולם לדיין, ובלבד שלא תעלה על הסכום שהיה משתלם לו על-פי החלטת הכנסת או ועדת הכספים לפי סעיף 17, אילו חדל מכהן מרצונו ביום שבו הועבר מכהונתו."
8. תיקון חוק הקאדים
במקום סעיף 20 לחוק הקאדים, התשכ"א — 1961, יבוא:
"20. גמלאות של קאדי שהועבר מכהונתו
מצא בית-הדין המשמעי שאין הקאדי ראוי להמשיך בתפקידו, רשאי הוא לקבוע את שיעור הגמלה שתשולם לקאדי, ובלבד שלא תעלה על הסכום שהיה משתלם לו על-פי החלטת הכנסת או ועדת הכספים לפי סעיף 14, אילו חדל מכהן מרצונו ביום שבו הועבר מכהונתו."
9. תיקון חוק בתי-הדין הדתיים הדרוזיים
במקום סעיף 25 לחוק בתי-הדין הדתיים הדרוזיים, התשכ"ג — 1962, יבוא:
"25. גמלאות של קאדי מ'הב
מצא בית-הדין המשמעי שאין הקאדי מ'הב ראוי להמשיך בתפקידו, רשאי הוא לקבוע את שיעור גמלתו, ובלבד שלא תעלה על הסכום שהיה משתלם לו על-פי החלטת הכנסת או ועדת הכספים לפי סעיף 20, אילו חדל מכהן מרצונו ביום שבו הועבר מכהונתו."
10. תיקון חוק שירות המדינה (משמעת)
בסעיף 34 לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג — 1963, בפסקה (8) המלים "או ללא תשלום פיצויי פיטורים" — יימחק.
11. תיקון חוק שירות המדינה (גמלאות)
בחוק שירות המדינה (גמלאות), התש"ל — 1970 —
(1) בסעיף 15(4) הסיפא המתחיל במלים "לא נפסל לשירות" — יימחק, ובסוף הסעיף יבוא: "אלא שאם פוטר כאמור על-פי החלטת בית-הדין

- (1) בסעיף 10(ב), במקום "להורות שהאדם אינו זכאי לגמלה" ר"ל "להורות על הפחתת הגמלה שישלם לו" היה זכאי לה".
- (2) בסעיף 76(א), במקום הסיפא המתחיל במלים "ולא נשללה" יבוא "אלא" ורשאי המפקח הכללי להפחית את גמלתו".
12. תיקון חוק שירות הקבע בצה"ל (גמלאות) בחוק שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל (גמלאות) (נוסח משולב), התשמ"ה — 1985 —

דברי הסבר

1. חוקים שונים מסמיכים בית-דין למשמעת, או גוף בעל סמכויות דומות, להפסיק עבודתו או כהונתו של עובד או בעל תפקיד וכן לשלול ממנו את קצבתו או את פיצויי הפיטורין שלו, כולם או חלקם.
- הלכה זאת יש בה פגמים מהותיים, והיא מחייבת תיקון: ראשית — מדובר בביטולן של זכויות מוקנות, שאותן רכש הנדון במהלך שנות עבודתו; שנית — ההלכה אינה מקיימת את העיקרון של שוויון בפני החוק, שכן שלילת גמלה ממי שעבד עד להפסקת עבודתו 30 שנה, למשל, אינה דומה לשלילת גמלה ממי שעבד 10 שנים; שלישית — הפגיעה אינה מתבצעת רק בעובד עצמו, אלא גם במשפחתו, ולעתים קרובות בשאריו, שלא חטאו ואין להענישם; רביעית — אם יש ברצון המחוקק להעניק לבית-דין למשמעת סמכות להטיל עונשים כספיים כבדים — ראוי שייקבע הדבר בחוק במפורש.
2. החוק המוצע קובע את העקרונות הבאים:
- א. נדון בפני רשות משמעת שהוחלט על פיטוריו — בשום מקרה לא יהיה ניתן לשלול ממנו את כל זכותו לגמלה או לפיצויי פיטורין.
- ב. נדון, כאמור, שהורשע בעבירה שאין עמה קלון — רשאית רשות המשמעת להפחית את גמלתו או את פיצויי הפיטורין שלו רק אם משכורתו הקובעת היתה גבוהה מפעמיים
- השכר הממוצע. במקרה כזה לא יפחתו פיצויי הפיטורין או הגמלה מסכום המחושב לפי פעמיים מהשכר הממוצע.
- ג. נדון, כאמור, שהורשע בעבירה שיש עמה קלון — אם משכורתו הקובעת היתה גבוהה מפעמיים השכר הממוצע — לא ישולמו לו פיצויי פיטורין או גמלה מעל לסכום המחושב לפי פעמיים מהשכר הממוצע.
- לסעיפים 5 — 12
- סעיפים אלה כוללים תיקונים של החוקים שבהם נקבעו הוראות מפורשות הנוגדות את עקרונות חוק זה, והם — מלבד חוק פיצויי פיטורין הכללי —
- חוק בתי-המשפט — באשר לשופטים;
- חוק הדיינים — באשר לדייני בתי-הדין הרבניים;
- חוק הקאדים — באשר לקאדים של בתי-הדין השרעיים;
- חוק בתי-הדין הדתיים הדרוזיים — באשר לקאדים מדרב;
- חוק שירות המדינה (משמעת) — באשר לעובדי המדינה;
- חוק שירות המדינה (גמלאות) — באשר לגמלאות של עובדי המדינה, וכן באשר לשוטרים ולסוהרים;
- חוק שירות הקבע בצה"ל — באשר למשרתים בשירות הקבע.

ב. הצעת חוק הפסיכולוגים (תיקון) — שכר מינימום למתמחה), התשנ"א — 1991

(הצעת חבר הכנסת א' רובינשטיין)

1. תיקון סעיף 2
- בסעיף 2 לחוק הפסיכולוגים, התשל"ז — 1977¹, בסופו יבוא:
- "(ד) העוסק בפסיכולוגיה כאמור בסעיף קטן (ב), לרבות עיסוק בדרך של התמחות, זכאי לשכר מינימום כאמור בחוק שכר מינימום, התשמ"ז — 1987², אולם רשאי מעסיקו לשלם לו שכר הגבוה משכר מינימום."

¹ ס"ח התשל"ז, עמ' 158.

² ס"ח התשמ"ז, עמ' 68.

דברי הסבר

- אף מאוחר מזה. בתקופה זו ועבור עבודתו הוא זכאי לקבל שכר, ראשית על מנת להתקיים ושנית כתמורה עבור עבודה. כיוון שההתמחות משלבת עבודה עם הדרכה מהמאמן, מוצע לקבוע כי המתמחה יהיה זכאי לכל הפחות לשכר המינימום במשק, אך מעסיקו יהא רשאי לשלם לו אף שכר גבוה מכך.
- חוק הפסיכולוגים והתקנות על-פיו קובעים מסגרת נוקשה למתן רישיון לפסיכולוג. תנאי חשוב לקבלת הרישיון הוא תקופת התמחות, שנמשכת בדרך כלל על פני כמה שנים.
- לתקופת ההתמחות, שבה מבצע המתמחה עבודות למעסיקו, מגיע הצעיר הישראלי באמצע שנות הנעורים לחייו

ג. הודעת שר המשטרה בעקבות מסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה בנושא: הקמת ועדת חקירה

לבוזקת גורל נכחי עולי תימן*

אשר על כן, יש לאמץ את המסקנה החלופית של הוועדה שבנדון, והיא: הקמת פורום חוקר אחר.

ב־18 בספטמבר 1988 הוקמה ועדת כירור לעניין "ילדי תימן" הנעדרים, בראשותו של שופט בדימוס, וחברים בה נציגי משרדים שונים, ובהם נציג משטרת ישראל. ועדה זו טרם סיימה את עבודתה.

נושא גורל נכסי עולי תימן יכול אף הוא להיבדק במסגרת ועדת כירור, שבה יהיו חברים נציגי גופים שונים, ובהם נציגי משטרת ישראל, אשר יסייעו במידת האפשר בחקירת הנושא.

בברכה,
רוני מילוא
שר המשטרה

לכבוד
מר דב שילנסקי
יושב־ראש הכנסת
ירושלים
שלום רב,

הנדון: מסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה בנושא: "הקמת ועדת חקירה לבדיקת גורל נכסי עולי תימן"
סימוכין: מכתבך מיום 15.5.91

מסקנות ועדת הפנים שבנדון נבחנו על־ידי גורמי המשטרה המוסמכים.

המשטרה לא תוכל לחקור את גורל נכסי עולי תימן, שכן מדובר באירועים שאירעו לפני כ־40 שנה, ואשר תקופת ההתיישנות לגביהם (10 שנים) הסתיימה כבר מזמן.

* הונחו על שולחן הכנסת ביום א' בסיוון התשנ"א (14 במאי 1991).
ההודעה נמסרה לעיונו של יושב־ראש הוועדה. לא היו הערות.

ד. הודעת יועץ ראש הממשלה בשם ראש הממשלה בעקבות מסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה

בנושא: א. בעיותיה של עכו; ב. מצבה הכלכלי-החברתי של עכו*

כהחלטות ממשלה, התקיימה פעילות ענפה, שהביאה לקידום פיתוח התיירות, הבינוי והמקרקעין, והתחום המוניציפלי.

ממשרדי חברת "עמידר" נמסר, כי שופצו מבנים רעועים שהיו בחזקתם. המלצות הוועדה בנושאי האוכלוסייה הערבית לא הוגשמו.

בברכה,
מיכאל דקל
יועץ ראש הממשלה

לכבוד
מר דב שילנסקי
יושב־ראש הכנסת
ירושלים
שלום רב,

הנדון: עכו — מסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת
למכתבך אל ראש הממשלה מיום 25.7.91

המלצות דוח ועדת־דקל לקידום ופיתוח העיר עכו נמסרו למשרדי הממשלה המעורבים בנושא, ואף שלא התקבלו

* הונחו על שולחן הכנסת ביום י"ב באב התשנ"א (23 ביולי 1991).
ההודעה נמסרה לעיונו של יושב־ראש הוועדה. לא היו הערות.